

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_204657

UNIVERSAL
LIBRARY

శ్రీ
భాగవత మాహాత్మ్యము

విద్వాన్ కల్లూరి వెంకట సుబ్రహ్మణ్య దీక్షితులు
బెజ్జవాడ మ్యునిసిపల్ హైస్కూలు పండితులు

సర్వస్వామ్యములు
గ్రంథకర్తవి.

ప్రమాధి ఆశ్చర్యము శు ౧
అక్టోబరు 1939

అంగ్రంగ్రంథాలయ ముద్రాక్షరశాల,
బె జ వా డ.

విజ్ఞాపనము

భాగవత మాహాత్మ్య మను నీకృతికి స్థూలము పద్మ పురాణము. ఇది గోకర్ణోపాఖ్యానము । మొదలగు చక్కని కథలతో, భాగవత, సప్తాహ సాంప్రదాయములను బోధించు చున్నది. భాగవతమును జదువు నెల్లరు నిది చదువఁ దగునని, తేటతెనుఁగునఁ గూర్చి, శ్రీ కోదండరామ చరణారవిందముల నర్పించితిని.

దీనిని సంతరించుటలో నొప్పుతప్పరసి తెల్పిన రసజ్ఞులు కవివరేణ్యులు నగు విద్వాన్ బ్రహ్మశ్రీ వెంపరాల సూర్య నారాయణ శాస్త్రిలవారికిని, అచ్చాంధ్రకవితా విశారదు లగు, బ్రహ్మశ్రీ చింతపల్లి రామకృష్ణమూర్తి శాస్త్రిలవారికిని నా కృతజ్ఞతాపూర్వక వందనములు.

ఇట్లు,

గృంథకర్త.

పుష్ప మా లా బం ధ ము.

చ. నరనర సారకారణ ! గు • ణప్రణయా ! పరవీరదారణా
దర ! ధరణీరమాయుత ! న • తశ్చితమానవ భావనా వశం
కర చరణారవింద ! కవి • కల్పక ! మానసనాస ! వాసనా
జ్వరహర ! వీరరాఘవ శి • వస్తవనీయకథాకళాకరా !

శ్రీ కృతి సమర్పణము

మక్కికి మక్కిగాక, ముని

శ మాటల కోటలు దాటుబోక, యే
దిక్కున నేని భక్తి కళ

శ దిద్దెడు లేఖని నాగనీక, నా
యక్కఱగాక పర్వముల

శ యందునఁ జందిన ధోరణిన్, గళా
దృక్కుల సంతరించితిఁ గృ

శ తిన్ రఘునాథ పదాబ్జసంగతిన్.
తొలినోమిట్లు ఫలించె రాఘవుని నా

శ ధున్ జేసితిన్ నీకు; మం
జుల వృత్తంబులఁ, బూలశయ్యల; గుణ

శ స్తోమంబులన్, వృత్తి రీ
తుల దాక్షిణ్యరస వాగ్ధ్వరీ మధుఁమన్

శ దోగించుచున్ నాథు నిం
పలరన్ జొక్కుచుఁ జొక్కసేయఁగద వ

శ మ్మా! కాన్య కన్యామణీ!
నాకున్ లేవయసందుఁగల్గెఁ గృతీశ్చరత్న మల్లారు ము
ద్దె, కొంతైనను శిక్షతోపమగు, నీరవమ్ముగ్ధ లీలా వినో
దాకల్పంబుల భావము ల్గమిచి నీరయానంద శయ్యా రసా
స్తోకప్రౌఢిఁ గళారవిలాస విధులన్ శ్రజొక్కింపరా! రాఘవా!

—: ఖ డ్గ బ ం ధ ము :—

కం. శ్రీకరకరకమల ! కవిక

ళాకలితాద్భుత యశోవి ర లాస ! సుహాసా !

సా కేతాధిప ! నిపుజన

భీకరవరఖిడ్డబంధ ర విహితోల్లాసా.

శ్రీ కోదండరామ సమర్పితమగు నీకృతిని ముద్రింపించి
యుచితముగా నొసఁగి సత్కరించిన

మహారాజశ్రీ

ఈదర వెంకట్రావుపంతులుగారును,

వారి ధర్మపత్ని శ్రీ మహాలక్ష్మీసమానురాలగు

శ్రీమతి సుబ్బమాదేవిగారిని గూర్చియు

క వి యొ న ర్చి న

ఆ శీ ర్వా ద ము.

శ్రీమన్నక్కతి పెండ్లికూఁ తురయినన్ శృంగారవేషంబు ని
ట్లామోదంబుగ దిద్ది, నీ కరసరోజులంబముం గూర్చి, నా
నోమున్ దీర్చినపుణ్యదంపతులకున్ శ బూర్ణాయురారోగ్యభా
గ్యామోదంబిడి ప్రోవుమా! రఘుపతీ! ఆచంద్రతారార్కమున్

ఈదర పట్టిగాక మఱియెవ్వరు మత్సృతిలక్ష్మీ నిల్లు నీ
పాదములందు నిల్పంగలవారని తీవ్రతపంబునేయ, ని
య్యాదరపట్టి బ్రహ్మకులుగడీ కృతిభారము పూనెదానయై
మోదముకూతులం గనినపుణ్యుల కింతకు మించియున్న దే?

కోదండ రఘురామ శ పాదాంబుజభ్యాన

మకరంద మాని మైశ్రమఱచువారు;

ఆంధ్రభాషాలక్ష్మి శ కభినవాలంకార

కలనఁ బొద్దెల్లనుం శ గడపువారు;

ఆశ్రిత కవికోటి శ్రీ నద్భుతానంద ని
 దాన దానాదృతి శ్రీ దనువువారు
 శమదమ హుంతి లక్షణ లక్ష్మిత శ్రీల
 సన్మోగ్య మనురూపురై నవారు;
 నై న వెంకటరాయ సురబ్బాంబి కాఖ్య
 దంపతులు సీకుఁ బెండ్లి పెద్దరికమూని
 ముద్దు సెల్లింప రఘురాము శ్రీ ముద్దరాల
 వైతి! ధన్యపు కావ్యకళన్యాకుమారి!

తెలుఁగుం బిడ్డల కక్షరంపు గురుఁడున్ శ్రీమంతఁడు, బండితా
 నుకిం బొప్పును, రామభక్తిపరుఁడు శ్రీ భాషారమారాధనా
 లలితుండు, ద్విజుఁ డీదరాస్వయకులారలంకారుఁ డభ్యున్నతిఁ
 వెలయుం గావుత మత్కృతీశ్వర కృపారవిభ్యాత దృక్పండిక.

శ్రీ లలరంగ వన్నెలును శ్రీ జన్నెలు దీరిచి, శీవిమప్పి, యీ
 పోలిక నామకబ్బమను శ్రీ పుత్తడి బొమ్మను బెండ్లికూతుగా
 లీల నలంకరించి, సుఖ శ్రీ లీనత నొందెడు సుబ్బమాంబ సా
 ధ్యీలనాశిరోమణికి శ్రీ దీవన లిత్తురుగాక దేవతల్.

చెలివై యీగృహమేధి సంతతులకున్ శ్రీజిన్నారి పొన్నారి ప
 ల్కులు, నీ నీటు లొయూరపున్నడకలున్ శ్రీగోదండ రామార్చనా
 కలనన్ ముద్దుల పాటలో సొగసు, సా శ్రీ కల్యంబుగా మప్పి యిం
 వెలయున్ గావ్యకుమారి! ఆడుకొనవేర యేవేళ నిమ్మెడలన్.

శ్రీ శ్రీ శ్రీ

భాగవతమాహాత్మ్యము

—♦ అవతారిక ♦—

రాజు నిజ నీల నీరస తను శ్రీమైకొనన్ శాంభవీ
సారూప్యంబు గడించి నీత దనిహాసం బూని, దగ్ధాన వీ
చీ రోచిరసలీకృతాకృతిఁ గృతాశ్లేషంబు లల దర్శనా
రీ రూపేశ్వరుడై న భక్తనటనున్ శ్రీరామునిగొల్పెదన్.

—♦ మదనగోపాలస్తుతి ♦—

నీ. వృత్తస్తపాద విరస్యస్తి నూల్కాని రత్న
కాంచీకలాప మశగ్గలము మెఱయ
మధురబంబాధరశుభఁ దోగితోగి, యిం
పొలసి వేణువు దివ్యశకలలు గుఱియ
కసుదామరల సోగతన మేర్పరించుచు
నిలువుక స్తురిచేక శ నీటు గులుక
అమృత ధారాధర శ మ్మౌకార మని బహ్మ
బహ్మవతంస విభ్రమము యలుప

తే. గీ. పెన్ద్రవసమాల కొస్తుభశవదక మఱుత
వేళిల లక్ష్మీసనాధుడై శ వెలయు భువన
విభుని జగదేసి సుందర శ నిగ్రహంబు
భక్తి భజియింతు మదనగోపాలమూర్తి.

—♦ శబ్దబ్రహ్మస్తుతి ♦—

శా. శ్రీ వాణీయన మున్ను శ్రీపలికి సుశ్రీః గూర్పఁగా, వాణి వి
ద్యావైశద్యమొసంగు శ్రీపదము శోరభార్గం బటంచెల్లు వై
రావేశంబు లడంచి భక్తభరిణ శ వ్యాసక్తి నేకాగ్ర స
ద్భావ మ్మానుచు విశ్వతోముఖము శశబ్దబ్రహ్మ మర్చించెనన్. 3

—♦ బ్రహ్మస్తుతి ♦—

ఉ. ప్రాతఃజగంబు మచ్చుగొని శ ప్రాబలు కూత ఘటించి, చిత్రసం
ధాతపు నీవు సృష్టికవితారథ ముచిత నూత్న కల్పనో
పేత మొనర్తు వాదికవి శ విశ్రుత! పద్మజ! నిస్పృశింతు నా
ప్రాత పురాణపు వెలుగు-శబ్దములఁ గ్రోతబెడంగు నిపుమా.

—♦ విశ్వేశ్వరస్తుతి ♦—

క. మూషికవాహను నుడురా

హృషణు గజచదను నఖిల శ భువనజనమన

స్తోషణు సముసంశోషణు

భూషింతున్ భక్తి కావ్యమును భాషింతున్.

5

—♦ వాణీస్తుతి ♦—

మ. వరకాంచీగుణ కింకిణీ మణిగణ శ క్వాణంబు, నర్ధేందు సుం
దర సౌవర్ణ కిరీటకోటివిలసత్సాగ్రాకృత రింఘ్రియున్,
దరహాసామృత పూరితాధర నటనానాగ్ర ముక్తామణి
స్ఫురణంబుం దగ మించు వాణి సౌబగురన్భాషింతు వాగ్భూషలన్.

సీ. వలిపంపుఁ జీరపైఁ శ గులుకు వెన్నెలమించు
మించి నెమ్మేను గొఱిమైఱుఁగు లీన
మోము కొందమ్మిపై శ మూగు తుమ్మెదల ది
మ్మదలించు చూపుల శ యునుటు తోఁప
మోవికెంజిగు రాను శ ముంగరము తైంబు
కళి నవ్వు నెల నవ్వు శ మొలకలెత్త
తెలిపైట సరుల ముఱతైముల నిగ్గులు దేలఁ
జెక్కుటద్దముల లేఁజెమట లొలయ

తే. గీ. శ్రీ విరాజిత మంజు మంజీరమధుర
ఝణఝణత్కారరవము ధీఁడిమి మాన్వఁ
గవిమనోఽబుజసీమఁ దాండవ మొనర్చు
వాణి నజరాణిఁ బుస్తక శ పాణిఁ గొలుతు.

7

—♦ గురుస్తుతి ♦—

సీ. కనుదమ్ముల న్నవ్యకరుణా సుధాధార
వర్షించు నచ్చుత శ వర్తనములు
నుభయభాషలఁ దేనె శ లొలికించు సాహితీ
రస పాకములఁ దేర్చు శ రంగములును
లొకికాధ్యాత్మికాశ్రయ్య సాక్షాత్కార
కల నించు నానంద ♦ కల్పనములు
ప్రధిత గాయత్రీ జగపస్ఫూర్తి సాబఁగీను
మోముఁ జూచినఁ గల్గు శ బోధనములు

తే. గీ. నా ధనము లయ్యె నే గురునాథ వాక్య
సాధనమ్మున సట్టి త్రపోధనాగ్ర
గణ్య దర్శనవాయు బ్రహ్మహ్య బుణ్య
యోగిజనమాన్యుఁ గొలుతు బైరరాగి గురుని.

8:

ఉ. వంద లొసంగినం గొనఁడు శ వాదముకై పిలువంగరాఁడు, దా
నెందును సక్తి నిల్పఁడు, గ్రహింపఁడు తుచ్ఛములైన భోగముల్;
వందలు శిష్యు లాత్మపదశపద్మములం గొలువం గుమారు ల
ట్లిందఱఁజూచి పొంగు గురుఁ శ డీయనకున్ సముఁ డింకఁ గల్గునే.

తే. గీ. కపటమెఱుంగక పతిఁగొల్పుఁ, శ గష్టసుఖము
లరసి పుత్రులయట్లు మరమ్మాదరించు;
క్షాంతి దేవత మా గురు శ కాంక్ష లోక
వినుత వెంకటరత్న మాంశబింక దలంతు.

10.

తే. గీ. బాల్యలీలల వాల్మీకి శ పలుకుఁ గళల
నేను బారాయణానంద శ నియతిఁ దేల;
మంత్రగురుఁ డైన శ్రీరామ శ మధురనామ
జపపరుంగొల్తు నప్పలారాచార్యబుధుని.

11

తే. గీ. అల శరద్రాత్రి: బండువెనెల్లలఁ బలిచి
చిఱుతవయసునఁ గవనంబు శ తెఱపు దెలిపి
గణపతింగూర్చి కూర్చించె శ గంద మపుడె
యెన్ను దతని సుమాణ మరప్పన్న శాస్త్రి.

12

కం. లోకారాధ్యులు నిఖిల క
 లాకలితులు భక్తిపరు లశ్రాకాశిపుణ్య
 శ్లోకులు మాతామహులన్
 శ్రీ కంభంపాటి వంశ శ సిద్ధులఁ గొలుతున్. 13

కం. పాక్షనుల నాధునికులన్
 సూక్తినిధులఁ గవులఁ గొలిచి శ సువిమర్శకలా
 సక్తుల భక్తుల మత్కువి
 తోక్తులు వినిపింతుఁ గుకవు శ లొత్తిగిలంగన్. 14

ఉ. లేతవయస్సునన్ జనని శ లేపిన మానసరాజహంస మా
 పోతన వాక్సుధాలహరిఁ శ బొల్పిన సారము లానియాని వి
 న్యోతితమై ముకుందపద శ తోయజ్ఞపీఠిక సాలివ్రాలి యే
 కూతలు కూయునో యిప్పుడు శ కోవిదు లోపిక నోపి కావరే. 15

వ. అని యిష్టదేవతా గురు నమస్కార పూర్వకంబుగ సుకవి విను
 తియుఁ గుకవినికృతియు ననుసంధించి భక్తిభరితం బగు నొక్క
 ప్రబంధంబు రచింపఁ గుతూహలాయత్త చిత్తంబున దత్తావ
 సరుడనై యుండి 16

తే. గీ. అమరు లర్చింప నింద్రకీర్తలాది వెలసి
 విజయుని తపోవిభూతికిన్ శ విజయ మొనఁగి
 కరుణఁగురియించు భ్రమరాంబర కామనోబ్జ
 దినకరు వ్వరు మల్లేశ్వరుని భజించి. 17

తే. గీ. తొలుత భృగువాసరమునఁ బ్రకడోషవేళఁ
గరుణ యను తేనె గన్నులఁ శ్ర గడలుకొలుపు
కనకదుర్గాంబ నగుమోముఁ శ్ర గాంచి కాంచి
బోధనానంద రసప్రస్తుతిని దోగి.

18

తే. గీ. తనివి నన కాలయాంగణముననె నిలువ
మలయవాయుకిశోరంబు శ్ర పొలసి పవన
తనయు సీతానగరవాసు శ్ర మనసుఁజేర్పు
మని యకారణమైతి బోధన మొనర్ప.

19

—♦ ఆంజనేయస్తుతి ♦—

శా. శ్రీసీతానగరీ ధరాధరదరీ శ్ర రేఖాంచితోద్వ్యాన పా
లీ సాధాంతర నాట్యకల్పన కలాలీఘాంఘ్రి నభ్యాత్మదీ
క్షాసంధాయి శ్రితానుమూయి ధరణీరజామాతృ పాదార్చన
వ్యాసక్తున్ హనుమంతు సంస్మృతితమోః భాస్వంతు నెంతు న్మదన్.

వ. అని వినుతిసేసి, నతిసేసి.

21

ఉ. ఆయెడ నెమ్మదిం బొడము శ్ర హర్ష మనూనము గాఁగ నింటికిం
బోయి రఘుప్రభు స్మరసు శ్ర పొందికఁ జేరిచి కన్నుమూయ నా
చాయల సంత్యయామమునఁ శ్ర జక్కని తేజము గ్రమ్మె నందుఁ బ
ద్మాయత సేత్రు నిందుముఖు శ్ర నర్భకు మోహనకూఘ్ర జూచితిన్.

సీ. ఆ లేతనవ్వులోఁ శ బ్రాణేయ దుచిర శాం
 తిరిసంబు వొంగి యురప్పరము దాకె
 ఆ చూపుబెఱుకులో శ నానందరస నుధా
 జలధి యుప్పొంగి జిఁక్చక్ర మలమె
 ఆ ముద్దుమోములో శ నఖలాబ్జజాండ లీ
 లా చిత్ర చిత్రముల్ శ లాస్యమాడె
 ఆ చేతిముద్రలో శ నమల విజ్ఞాన బో
 ధన కల్పనాకల్ప శ తతి చిగిచ్చె

తే. గీ. అని కిశోరాకృతిం గొన్న శ యాత్మనిద్య
 మదన సౌందర్య విభ్రామాస్పదము పరమ
 మది యఖండకలాకృతి శ యట్టెత్తోఁచె
 శ్రీ శుకాకృతి మత్తప శ శ్రీప్రసూతి.

25

తే. గీ. అటఁ బరీక్షిత్తు భాగవతతాపణమున
 యోగరత్న పరీక్ష కురద్యోగపడఁగ
 నతని కఱచేత స్వర్గమ్ము శ ననువుపఱచు
 ననఁగ జడదారి వింత బేరహరి యయ్యె.

24

చ. కని కనులారఁ ద త్తనువీరకాస విలాసము కన్నుమోడ్చి యే
 మనుకొనినాఁడనో యెఱుఁగ శ నా సొబఁ గానగ వాకటాక్షపుం
 గనికర మా కపోలఫలకమ్ములఁ గ్రమ్ము నురుప్రళాశ మ
 య్యనితర సౌమ్యదృశ్యమెదనఁటి యదృశ్యమునయ్యె నయ్యెడన్.

వ. వేకువయైనంత.

26

క. వనిత యొక్క పాద
మునఁగల భాగవత మహిమమును విని దానిన్
దెనిఁగించెనె పోతన యే
యనువున నది లభ్యమానో శ్రీ యని ప్రశ్నింపన్. 27

క. 'లేదమ్మ' యంటి భావము
మాదృశులకుఁ దెలియునట్లు శ్రీ మతివ్రాముఁ డటం
చాదరమున నని తరలఁగ
నాదట స్వప్నాదివృత్త శ్రీ మరసితీ లోలోన్. 28

క. నా కలలో వార్త లహో
నా కల లోవార్త లయ్యెనా! బళి! తీరెన్
నా కల లోపము కృతిరచ
నా కల లోఁగొందు రాజ! శ్రీ నా రఘురామా! 29

ప. అని మదిష్ట దేవతామూర్తి యగు శ్రీరామమూర్తిని మక్కుతి
పతింగా ననుసంధానించుకొని, 'భాగవత మాహాత్మ్య' మను
గ్రంథమునకు మూలమగు పద్మపురాణము నెంచి. 30

—♦ పద్మపురాణ ప్రశంస ♦—

తే. గీ. హరికథానక దివ్యరసాయనంబు
గొలిపి భవరోగ తాపము శ్రద్ధాలఁచు నట్టి
పద్మ మది వ్యాస మానసోద్భవము దాని
భక్తి నెఱఁగుదు మన్మనఃపద్మమందు. 31

వ. అని మొక్కి.

32

ఉ. పోతన దీని నా కొఱకుఁ శ్రీ బూనిక నిల్పి యనుగ్రహించె న
జ్ఞాత యుగంబుల న్నిలుచు శ్రీ సత్కృతి నై కృతి గూర్చు శీతులన్
బూతచరితుఁ డాదు నని శ్రీ పుణ్యకథానక మిద్ది మత్పురా
నీతసమస్త సత్కృతి గ్రహించి రచించెద తల్లబాసలో. 33

వ. అని నిశ్చయించి.

34

—♦ వ్యాసస్తుతి ♦—

సీ. వేదవేదాంత పరవిత్రతీర్థముల బ్ర
హ్మనందముగఁ జల్లునలాడియాడి,
భగవన్ముఖేందుబింబమున జాల్యారు గీ
తావాక్యసుధ జగత్తతికిఁ బంచి,
జ్ఞానవిజ్ఞాన పరసంతగానోత్సన
కృతిఁ బంచమశృతిఁ శ్రీ గీలుకొలిపి,
యధ్యాత్మసూక్తి రతాంత్రంకుర చ్ఛాయలన్
బ్రహ్మసూత్రపురాణ శ్రీ షక్తిఁ బొదివి,

తే. గీ. సకలసార మసార సంసార భయ ని
వారకము భాగవతరూప శ్రీ పారిజాత
మవతరింపఁగఁ గారణ శ్రీ మయి తనర్చు
వ్యాసుని బరాశరాత్మజుం శ్రీ బ్రహ్మస్తుతి.

35

—♦ శుకస్తుతి ♦—

తే. గీ. కర్మ మెడబాసి సన్నాసన శ కలన నెటకొ
 పోవఁ, దపియించి యెవ్వనిం శ బుత్ర! యనుచు
 వ్యాసముని పిల్వఁ దరువు 'లా' శ యనుచుఁబలికె
 నట్టి శుకుఁ గొల్తు నఖిల భూతాంతరాత్ము. 36

—♦ పోతనస్తుతి ♦—

చం. అపరశుకావతార మల శ యాంధ్రసరస్వతి నోముపంట, స
 స్తపములరాశి భక్తికవిరతారసవాహిని రామకల్పపా-
 దపసముపాసనాత్మ పరశతత్త్వ ఫలంబు దరిద్రదేవతా
 క్షపిత దురింత సంస్మృతి నశఖిండ కళాకృతి నెంతు పోతనన్. 37

వ. అని నకలపాప పరిహర్తలును, భాగవత కథాప్రవర్తకులు నగు
 యోగిన స్తములకు జోహారు లొసఁగి. 38

ఉ. వైదిక ధర్మ నిష్ఠ గల శ వంశమునందుఁ గవిత్వ మాత్ర స
 పాదన మిప్పట నిర్మిలె శ ప్రిబుడె నాచరణంబు, నింక నీ
 మాదిరి ధర్మసారము క్రమకృమితం గడు పల్కునై రసం
 బేదెడు నేమొ తద్రుచి గ్రడించెద వృద్ధ పదాజ్ఞ సేవనన్. 39

వ. అని స్వాహంకార పరిహారపూర్వకంబుగ, నెంచి; యాస్తిక్యపరో-
 చనా కరంబును, దురితహరంబు నగునని యన్మద్వంశాభిజన
 వృత్తవిస్తరం బెఱిగింపఁ బూనితి నదెట్టులనిన. 40

—• కవివంశావతార వర్ణనము •—

శా. శ్రీశైలంబు సమీప సీమ నలరున్ శ శ్రీమీను కల్లూరు; స
 ర్వాశావిశ్రుతిమచ్చుతిప్పతిహిత శ వ్యాపారు లద్వైత ని
 ప్తాశీలు ప్రిభక్తినిర్భరులు, శిరవ్యజ్ఞాన విజ్ఞానదీ
 త్మ శిక్షానిపుణుల్ చరింతురట సాక్షాత్పద్మజుల్ సద్విజుల్. 41

తే. గీ. వారె కౌండిన్యగోత్ర సంభవు లుదాత్త
 భవ పదాంబుజ భక్తిసింధువులు బ్రహ్మ
 భారవులు సాధువులు మాదు శ వంశ్యులగుచు
 వరలినారలు కల్లూరివారసంగ. 42

మ. శివదీక్షాపరులైన రెడ్డినృపతుల్ శ శ్రీవీరభద్రేశ్వరో
 త్వవ సన్నాహములన్ శ్రుతుల్వినచు వాంఛం జేసి నర్వాగ్రహ
 రవసుశ్రేణులఁ గానకలం గొలిపి కోరన్ గౌతమీ తీరసీ
 మ వసింపం జని రగ్నిహోత్రములతోమా పూర్వ తేనాటనో.

ఉ. రాజులు పిల్వబంచి రని శ రాధు ధనాశకుఁజిక్కి, బ్రహ్మతే
 జోజిత చండభానులని శ చూడ నుపాయనపాణులై మహా
 రాజులు నగ్నిహోత్ర గృహారాజబడిం బడిగాపులైరి; యా
 రాజులు యాజులుం గడచి శ రారిక నెన్నియగుాలు దొర్లినన్.

వ. అక్కత యొక్కింత వివరింతు; గౌతమీనది నట్టనడుమ పట్టసాచ
 లం బను శివక్షేత్రంబు పురాణ ప్రిసిద్ధ మైనది గల దందు వీర
 భద్రేశ్వరుండు దక్షాధ్వరవిధ్వంసనానంతరము ససముద్రగోపానల

జాజ్వల్యమానాకాగుండై యున్నం గని, యద్దేవు సనునయించు
సదియుంబోలె. 45

చ. అలలను చేతులం బొదివి శ్రయల్లనఁ గాఁగిలిఁ దాన్చి, తెమ్మెరన్
జలువలఁ జిమ్ముతుంపురులఁ శ్రజక్కస్పుశించుచు సేదదేర్చుచున్
గలకల మంగళధ్వని నిఁకాయము నించుచు రాజహంసముల్
జెలులుగఁగూర్చి యాతని భరజించును గౌతమి యెల్లపొద్దులన్.

తే. గీ. యాగవిధ్వంసనోగ్రకోశపాగ్ని జగము
భస్మమొనరింతు సను వీరభద్రమూర్తి
దుడుకు శమియింప గౌతమి శ్రకడుపుజలువ
కారణం బయ్యె గాకున్నఁ శ్రగలదె దిక్కు. 47

వ. ఏతాదృశ మహిమావిభూతిఁ బొలుచు కరుణాసముద్ర విహితాఖిలభద్రు వీరభద్రు సేవించి త్రిలింగ సామ్రాజ్య ధూర్వహులైన రెడ్డిరాజులు స్వామికి నిత్యధూపదీప నైవేద్యాది లలితోపచార సమర్పనమున కగ్రహారాది సమర్పణం బొనరించి యక్కండర్పదర్పదమును సమందభక్తి సుందరముగ సేవించుచుఁ దదాలయ ప్రాకార గోపుర నిర్మాణంబులు గావించి రయ్యెడ.

సీ. ఉక్కుచెక్కిన నొక్క శ్రముక్కరాలదు పండు
టిటుక నే పాళ్లు వేరయించినారొ
వజ్రంబు రావిడి శ్రవట్టినన్ వీరిని
యీ సున్నమెట్లు పూరయించినారొ

కనుజూపు జారు నీ ర నునుపు బామాణాల
 నే కొండఁ ద్రవిర్వి రరప్పించినారొ
 ఉలినాటులకుఁ గాని ర జలుంగైన సగిషీల
 కే శిల్పులకు నెంత ర యిచ్చినారొ

తే. గీ. శివునిపై బత్తి శివమెత్తి ర చెమట లొత్తి
 కత్తి పదనిడి యరిరాజ ర కనకసాధ
 భిత్తికల అంపపుంగోత ర లొత్తి రజను
 రాల్చి కరగించి యతిక రీరరాతి గుడులు.

49

వ. మఱియు నందు.

50

తే. గీ. వరుసఁ బొగ్గక్షిణోత్తర ర ద్వారములను
 స్వస్తి వినిపింపఁ ద త్తద్దేశాంతరముల
 నలరు సుక్షేత్ర ఖండిక ర లగ్నిహార
 ములుగ నిచ్చిరి విప్రోత్తరములకు రెడ్లు.

51

తే. గీ. అవియె కుకునూరు వీరభరద్రాగ్నిహార
 ములుగఁ దరతరముల నూఱురపుట్లభూమి
 భుక్త మొనరించుకొందు మిశ్రపృథును నాటి
 వేదపూర్ణాధికారుల ర పేరు సెప్పి.

52

వ. ఇట్లా రాజుల వలన యదృచ్ఛాలాభసంతుష్టిం బ్రహ్మిష్టులగు నా
 భూసురులు వాసగానవాసోదైన్యంబు లెఱుంగక, దేవ భూ
 చేవుల హవిర్దానాన్నదానంబుల నారాధించి యానందించుచు

నయ్యాశ్వరాలయ దక్షిణద్వారము నాశ్రయించి, యటకుఁ గ్రోశ
త్రయమాత్రమున గోదావరీతీరమున నుండు తాళ్లపూడి యను
నగ్రహారమున వసియించుచుండి రట్లు. 53

సీ. అశ్వమేధాంత మశ్వాయాగ దీక్షలు

నడిపించు విప్రుల౧ శ దడరువారు

యజ్ఞసంభారమ్ము శ లందీయఁ గ్రతుశాల

సృపులు సమ్మర్దంబు శ నెఱపువారు

తలలోని నాల్కలై శ కలిమిలేములు పంచు

కొను మైత్రీ వైశ్యులు శ మనెడివారు

అడుగులంటుచు నొక్కశయడుగు చాటక యాన

లరసి శూద్రులు భక్తి • నెరపువారు

తే. గీ. కాకయుండిన జరిగెనే శ గంజికాల్వ

గౌతమీ గర్భ పంకంబు శ గ్రామనంత

యన్నదానంబు వాజపేయ్యాదియజ్ఞ

పూర్ణదీక్షల మా తాళ్లపూడియందు. 54

మ. శ్రుతిగానంబుల సంగతిన్ వెడలి, యిచ్చో దక్షిణాశానిలో

ద్గత గోదావరి వీచికాంతరస ము శ త్కంపి స్వరాలీనతన్

జత గూర్పున్ నిఖిలాప్సరోవర సటీనంగీతకంబున్ శుభా

యతి స్వాహేతి నిలింప నాయక సమాశ్వాసప్రశంసార్భటుల్. 55

ఉ. గౌతమిఁ దానమాడి నదిగట్టుచ బిల్వము తుమ్మిపూవులున్
శ్రీతులనీదలంబు లభిర మేకజలంబులఁ బూని బ్రహ్మ వి
ద్యాతరలాస్య దీధితులు శ నంబుజబాంధవు చెమ్మి నేయ సం
ప్రీతి నుమేశు సన్నిధి జరపించి భజింతురు విప్రు లప్పరిన్. 56

వ. అట నయ్యుమామహేశ్వరస్వామియు. 57

సీ. స్వర మింత పొరరబాటునడకుండఁగా విప్రి
వటులతో శ వేదముల్ వల్లవేసె
ప్రక్రియావిధి శంక శ వాయు వ్యాకరణమ్ము
తఱచి బాలురకుఁ జింతనము సెప్పె
సిద్ధాంతముల బుద్ధి శ చెదరకుంటకు బ్రహ్మ
మహిమానుభూతి మీమాంస సేసె
మంశ్రిక్రియార్థ సంబంధమ్ములన్ శంక
లఁగింప శ్రోతభావ్యములు విప్పె

తే. గీ. ఆలయపురఃప్రభాణ మం శ దరగిపోవు
కఠిన పాషాణ వితతి కేకశలురాఁగ
సందియమె య య్యుమేశుఁ డాచార్యమూర్తి
కాఁగ విప్రార్థకులు కళాకలితు లగుట. 58

వ. అందు. 59

సీ. పట్టసాచలవీరభద్రదేశ్వరాలయ
దక్షిణ ద్వారంబు శ తలుపులట్టి
గోదావరీలహరీదుర్గిత స్వనమాధు
రీశుతిన్ శుక్తిగానరీతి వినిచి

శ్రుతిశిర శ్శుద్ధాంత శ నతత సంచారిణిన్
 భద్రకాళీదేవి శ బలకరించి
 వీరేశ్వరుని జూచి శ బెదరు దేవకుమార
 మునులకు స్మృత్యవీరభూతి పెట్టి

తే. గీ. పర్వదినముల శ్రీ వీరభద్రచరణ
 సరసిజము నీడ యోగ నిశ్చలఁ జరించి
 వచ్చుచుండిరి శ్రీ వీరభద్రపుర వి
 ధాతలౌ మాదు తాత ముతతాత లెల్ల. 60

వ. మఱియు నచట. 61

తే. గీ. శంభులింగోద్భవానంద శ సమయ మరసి
 తన్మయత నొంది దక్షిణాశ్రద్వారిపీఠి
 ఘన వచింపఁగ ఘనఘనాఘననినాద
 చటుల గంభీర రవము దిశ్చక్రుల మోయు. 62

సీ. రాజగృహద్వార శ రాజఁ జేరరు భక్తి
 గణన శంకరు గృహాంతగణముఁ గాని
 రాజోపచార సాధరముఁ గోర రింతయున్
 రాజశేఖరు కృపాధరసముఁగాని
 నృపుల సంస్తుతిఁజేయ శ రెన్నఁడున్ శ్రుతిగీతి
 కల నీశు వినుతిఁచు శ కులుకుఁగాని.
 ప్రభులతో మంత్రితంత్రము లున రేనాఁడు
 వీరభద్రుని మంత్ర శ విధులఁగాని.

తే. గీ. హరుని లోజూపులం జూతు శ రంతెకాని
చూడ రెన్నడు దృశ్యంబు శ చూపు విప్పి
త్రిపురహరపద పద్మ భక్తిప్రసిద్ధ
సిద్ధు లైనట్టి మా వంశశ్రవృద్ధులెల్ల. 63

వ. అట్టి మహానుభావుల పరంపరయందు. 64

తే. గీ. వైదికాచార నిరతుండు శ బ్రహ్మపద వి
హరధీరుడు దుర్జయం శ డాహితాగ్ని
దాత కృతునేత సాధుసంతాత ధర్మ
శూరుడై యొప్పె శ్రీరామ శ సోమయాజి. 65

తే. గీ. పత్ని వెంకమ సోమిదేవమ్మ యగుచు
నధ్వరములందు నతిధిపూజాదులందు
ననవరతభక్తి హితయుక్తి శ నలపు సాలపు
నెఱుంగ కాతనిఁ గొలిచి గ్రడించె గీర్తి. 66

కం. ఆఱుగురు పుత్రికలును ను
దారయశస్వినులు మఱియు శ దనయుం డొకఁడున్
వారికిఁ గల్గిరి తత్త
త్పరంపర్యంబు వంశశ్రవావన మయ్యెన్. 67

వ. అం దా కుమారుడు. 68

ఉ. ధీరుడు, నాహితాగ్ని, యతిరథివ్రజపూజనతత్పరుండు, వి
స్తారయశుండు, సాధుగుణ శ్ర శాలి, యుమారమణాంఘ్రిభక్తి దీ
క్షారసికుం, డమాయికుండుశ్ర శాంతరసాకృతి, యాత్మవేత్త యన్
బేదు గడించి యింపెనఁగె శ్ర వేంకటసుబ్బయదీక్షి తాఖ్యుండై. 69

చ. పతిహితవర్తనం బతిధిరబాంధవపూజన మార్యధర్మ సం
గతి యలరార నాతని నశకల్మషభక్తి భజించి కీర్తి ను
ద్ధతి గొనె వెంకమాంబ మఱి శ్ర తద్వృత్తనిష్ఠకు శాంతికిన్ నయా
దృతికిని ధన్యవాదము పఠించెద రిప్పటి వృద్ధ భామినుల్. 70

వ. ఇట్లలరారు నప్పణ్యదంపతులకుఁ జరకాలము సంతతి గలుగకున్న
నరసి శ్రీరామసోమయాజి. 71

ఉ. ఇష్టమతి నృహాకృతువు శ్ర నిమ్మగఁజేయుచు నందుఁ బుత్రా
మేష్టి నొనర్చి పాయసము శ్ర నిచ్చెను, దన్మహిమానుభూతి వి
స్పృహయశుం డుదారమతిశ్ర బాహ్యమహాపరిపూర్ణ మూర్తియున్
శిష్టజనానుయాయు బుజురశీలి కుమారుండు గల్గె వారికిన్. 72

తే. గీ. చేవకీసందన యతీంద్ర శ్ర దివ్యచరణ
సరసిజామోహ భక్తి విశ్రంతరు డతండు,
కార్యశూరుండు ధీరు డశకల్మషుండు
యజ్ఞ ఫలమూర్తి, భోగేశ్వరరాఖ్యుఁ దనరె.

మ. హరిభక్తిన్ సతి రామలక్ష్మి తనతోడై హర్షముం బెంప నీ
శ్వర గాథామృత లీనుడై సొగసి యీ భాగ్యంబు నా బిడ్డ తె
ల్లరకుం గల్గెడునంచు శుద్ధమతిఁ గొల్వన్ నేర్చె, గాకున్న శ్రీ
వరలీలాదృతి వారిసంతతికి లభ్యంబౌనె యీ పాటిగన్. 74

ఉ. పుట్టినదాది భాగవతరపుణ్య కథా శ్రుతి శౌరి నెమ్మదిన్
గట్టిన భక్తురాలు హరి కల్పనమాశ్రయ మంగమాంబచే
దట్టిన చిత్తశాసరసి తత్త్వసుధాంబుధి రామలక్ష్మి యి
ట్టనరాని భాగ్య మది క యా సతికిన్ సుతులై జనించుటల్. 75

తే. గీ. వారికి న్నువ్వు రాత్మజుల్ క వరలినార
మరయ నేనుచు, వీరభద్రద్రావ్యయుండు,
సూర్యనారాయణాఖ్యుండు క సుజనవర కృ
పాభిలాషుల; మిందు నే క నగ్గిజండ. 76

కం. వెంకట సుబ్రహ్మణ్య ప
దాంకుండ మఱి దీక్షితాఖ్య క యది పెట్టిన పే
రింకఁ బయి మా పితామహు
నంకము వలె నదియు సార్థ క మా హరికరుణన్. 77

మ. తలదండ్రిల్ హరిభక్తి సప్తదినగారధా యజ్ఞ దీక్షాప్రిబు
ల్యల నారాయణ శాస్త్రీవర్యుల కథాలాపామృతం బౌని, రా
ఫలమే నావలనన్ శుకోక్తిమహిమన్ బాడించు, మాతమ్ముడున్
సలుపున్ భాగవతంబు సప్తదిన దీక్షుల్ వీరభద్రాఖ్యుడై. 78

వ. ఇది మదీయ వంశ విస్తరం బింక. 79

—♦ కోదండరామస్తుతి ♦—

శ్లో. అంసాలంకృతహేమచాపలలితం తూణీద్వయాలంకృతమ్
కోటీరాంగదతారహార రుచిరం స్మేరాననాంభోరుహమ్
రక్షశ్శిక్షణ దక్ష మాశ్శితజన షేమంకరపక్రియమ్
సీతాలక్షుణ వాయునూనుసహితం కోదండరామంభజే. 80

వ. అని వినుతించి. 81

—♦ షష్ఠ్యంతములు ♦—

క. మోదమున నొంటిమెట్ట
బ్రాదుర్భావమ్ము నొంది య భాగవతకృతి
శ్రదయితుఁ డగుచుఁ బోతన
పై దయ వర్షించినట్టి య భద్రాకృతికిన్. 82

క. కోదండరామునకు హర
కోదండ విఖండనునకు య గుణసదనునకున్
వేదండ గమనునకు స్వభు
జాదండ హత ద్విష త్ప్రచండబలునకున్. 83

క. రామునకు రూపనిర్జిత
కామున కభిరామ సకల య కల్యాణగుణ
స్తోమునకు రవికులాంబుధి
సోమునకున్ విశ్వవినుత య శుభనామునకున్. 84

క. భీరునకు జానకీ హృ
 చోరునకున్ ద్విజదేశక శ శూరున కతిగం
 భీరునకు భీరుజనతా
 ధారునకున్ శాంతిరస సుధాసారునకున్. 85

క. దాశరథికి నిరవధిక కృ
 పాశరథికి భ్రుకుటిమాత శ భగ్నీకృతలం
 కేశరథికి భుజకలిత మ
 హాశరథికి శరధిబంధనాద్భుత విధికిన్. 86

క. విధికలిత ధర్మ నిరతికి
 విధిరుద్రాద్యమర వినుతి శ విదితోన్నతికిన్
 మధితాఖిల దుష్కృతికిన్
 మధురాకృతి కార్యలోక శ మంగళగతికిన్. 87

వ. శ్రీరామమూర్తికి సమర్పితంబుగా నా యొనర్పం బూనిన
 'భాగవత మాహాత్మ్య' మను ప్రబంధమునకుఁ గథావిదానం
 బెట్టిదనిన. 88

—♦ కథా ప్రారంభము ♦—

చ. నిరుపమ శ్రేముషీకలితు శ నిర్మలినాంతరు నూతు నై మిశాం
తరరుచిరాశ్రమాస్థితుని శ దార్కొని, భక్తి వినమ్రభావ వి
స్ఫురణమునన్ సతుల్ సలిపి శ పుణ్యకథామృతపాన చాతురీ
నిరతుఁడు శౌనకుండన మునిప్రవరుల్ ముదమంది మేలనన్. 89

కం. సూతా ! అజ్ఞానతమో

వ్రాతనిరాకరణ కోటిభానుద్యుతి వి

ఖ్యాతా ! నిఖిల పురాణ క

థాతత్త్వాఖ్యాన నిపుణ ! శ ధర్మధురీణా !

90

శా. భక్తి జ్ఞాన విరాగముల్ గదియఁ బ్రాప్తంబౌ వివేకంబు దే
యుక్తిన్ బెంపుగడించు? వైష్ణవులు మాశయోద్రేక నిర్బంధ మే
శక్తిన్ ద్రోచుకొనంగ నేర్తురొకదే? శ సందేహ మేదన్ శుభా
సక్తిన్ వీనుల విందు సేయుము సుధాసారానుకారోక్తులన్. 91

చం. కలి యరుదేర జీవులకుఁ శ గల్గును రాక్షసవృత్తి, యార్తి సం
కలనమునన్ గ్రహింపఁబడుఁ శ గాదె జగద్వలయమ్ము, తద్వ్యథా
జ్వలనము నార్చు జీవ పర శ వస్తువివేక రసప్రవర్ష మే
వ్వలన లభించునో తెలియఁ శ బల్కు మనూనదరూరసోదయా!

తే. గీ. శ్రేయములకెల్ల నెయ్యది శ శ్రేయ, మఖిల

పాపనంబుల కెయ్యది శ పాపనంబు

శౌరిసంప్రాప్తి కెయ్యది శ సాధనంబు

నట్టి గతిఁ దెల్ప నీవ కా శ కన్యలెవరు ?

93

తే. గీ. సురల యేలిక స్వర్గంబు శ సిరులఁ గురియు
వేల్పుమణి గూర్చు లాకిక శ విషయ సుఖము
గురువొసఁగ నేర్పుఁ బ్రేమసంభరితుఁడగుచు
యోగి కందని వైకుంఠ శ భోగపదము. 94

వ. అనిన నూతుఁడిట్లనియె. 95

ఉ. ఇంతటిప్రీతి నీకుఁగల శ దేని యిదే విఁరింతు సర్వ సి
ద్ధాంతపయోధులం దఱువ శ దక్కిన నవ్యచుఢారసంబు శ్రీ
కాంతకథాకలాపమది శ గాకిక సాధన మన్యమున్నదే
స్వాంతము శుద్ధిదేయ మతి శ సంస్మృతితాపభరంబు వాపఁగన్. 96

శా. కాలవ్యాళముఖాగ్నినిర్గత విషోగ్గోజ్వాల లాభీలతన్
గ్రాలం గ్రాగి జనమ్ము లవ్వి గడువంఁగాలేక యల్లాడినన్
జాలిం జూచి శుకుండు భాగవతదీక్షన్ శాంతి వర్షించె; వి
శ్వాంకారము తత్కథామహిమ మీఠవాలించితే శౌనకా ! 97

వ. మున్నొకమాటు. 98

చ. తమ పనిఁ జక్కఁబెట్టుకొను శ దారుల నేఱుపుగొన్న వేల్పు ల
య్యమృతముఁ బూనివచ్చి, వసుధాధిపు కొల్వైన విష్ణుగాథ లిం
పమర వచించు శ్రీశుకమహామునినన్నిధిఁజేరి, తత్పదా
బ్జములకు మ్రొక్కి, యిట్లని రసపారభయాభినయ ప్రపత్తులన్. 99

ఉ. ఈ సుధ నిత్తు మివ్వసుమతీశ్వరుఁ డియ్యదిగోలి ప్రిజ్యరా
జ్యాసమభోగ భాగ్యగుచి శ యానుచు మృత్యువుఁ దప్ప, శాపసం
త్రాసమువీడు, నీహరికశ్రధామధురామృత మద్దిమాకు ని
మ్మా! సముదాత్త సత్కృపఁ గృతార్థులమై చనువార మేమునున్.

చ. అన విని, మోముఁదమ్మివయి శ హాస్యరసాంకురదోహదంబుగా
ముని దరహాసముల్ చిలికి, శ పోల్చి నిలింపుల భక్తిలోప, మి
ట్లనె నమృతం బదేడ సరశసార్థ గభీరములైన నందనం
దన చరితంబులేడ రతశనంబుఁ దలంతురె గాజుముక్కగన్. 101

సీ. రంభాది నిఖిలాప్సరః పరీరంభ స
మారంభములఁ గోర్కె శ లణఁగలేదు
స్వల్లోకపరివంధి శ పాటవోత్పాట నో
ద్ధతి రేగు కోశంబు శ తగ్గలేదు
నిర్భరానంద సంరదర్శ గర్భితముతా
స్వరోభగములఁ దమి శ సడలలేదు
అమరాధికార దుర్దమ మహాహంకార
పదవిపై మోహంబు శ వదలలేదు

తే. గీ. పుణ్యలోక సుఖాభోగ శ భుక్తిగదియు
మదము మాత్సర్య మింతయున్ శ మాయలేదు
అమృతనుది త్రావిత్రావి మీ శ రండుకొన్న
యద్వయానంద పద మేమి శ యమరులార!

తే. గీ. నిర్భయానందకరమును శ నిఖిలకలుష
హరము భాగవతాఖ్య మరహంప్రసాద
మమృత వినిమయమాత్రలభ్యం బటంచు
నడుగవత్తురె యన సురల్ శ బిడియపడిరి. 103

చ ఇది వినుటం బగీక్షి దవశనిశుడు మోక్షము చూరలాడె న
ప్రదినములన్ విచిత్రమని శ బ్రహ్మ తులన్ ఘటించిదీని, ము
న్నొదవినముక్తిసాధనము శ లొక్కెడనుంచియు, దూచెగౌరవా
స్పదమయి యందు మొగ్గెనట శ భాగవతంబు ప్రభావసంపదన్.

తే. గీ. భగవదాకారమే భువి శ భాగవతము
చదువ వినినను వైకుంఠ శ పదము దొరకు
సనుచు మునిముఖ్యులందఱు శ హర్షవిస్మ
యాత్తులై రంత సత్యలోకాంతరమున. 105

క. మును ధాతవలనఁ దా విని
యును సూక్ష్మమునను మోక్షమొనఁగెడు నని దీ
నిని నారదముని వినియెన్
సనకాదులవలన విష్ణు శ సప్తాహవిధిన్. 106

వ. అనిన సూతునకు శౌనకుం డిట్లనియె. 107

ఉ. ఎత్తిన పాద మెత్తినట్రలే తిరుగాడెడు లోకవిగ్రహ
యత్తుడు నారదుండు సనకాదులు నాతడు నెందుఁ గూడి రా
తత్తరగాని కేకధ యథావిధి నెయ్యెడ విచినార ల
య్యుత్తము లక్కథావిధవశమూది వచింపుము రామహర్షణీ !

వ. అన సూతుఁ డిట్లు చెప్పందొడంగె.

109

ఆ. వె. శుకుఁడు శిష్యుఁడ నని శ్ర శోధించి శోధించి
భక్తిపావకంబు శ్ర పావనంబు
నౌ కథానకంబు శ్ర నేకాంతమునఁదెల్పె
వినఁ గదయ్య దాని శ్ర విస్తరింతు.

110

చ. అలరు విశాల యన్న గరగమయ్యెడకున్ సనకాదియోగి చం
ద్రులు మును సాధుసంగమకుశ్రతాహలురై చని యందుఁజూచి య
న్నలువకుమారు నారదు ధరనంబుడివోయిన పేదవోలె వి
హ్వలుఁడయిశూన్యచిత్తుఁడయి వందురుచుండఁగఁ బల్కివివ్విధిన్.

చ. కలుగదు సక్తి యెందును, విశ్రకారము లంటవు నిన్ను, బ్రహ్మవే
త్తల తలమానికంబవుగదా! వలదా మది శాంతి? యేలొకో
కలకయెసంగఁ దోచెదు, మొగంబున దైన్యము తాండవించెడిన్
గలతెఱఁ గేమెఱుంగఁదగునా? పలుకన్ మఱి నీకుఁ జెల్లునా! 112

వ. అనిన విని యా దేవముని వారల కిట్లనియె.

113

కం. ధరణి సర్వోత్తమం బని
యరసి యరసి దరిసి దరిసి శ్ర యయ్యె యెడలన్
గిరిదరి సరిత్సరః పరి
సరపుణ్యాశ్రమ విహార శ్ర సంతంభుఁడనై.

114

మ. తనివారన్ గురుకాశి పుష్కర హరిద్వార ప్రయాగంబులన్
గని, గంగాది తరంగిణీ నలిల సంశగం బంది, శ్రీరంగ ధా
ముని సేవించి, యమందభక్తి భరితంబుల్ వింటి నానేతు శీ
తనగాంత స్మరసీసరిత్కట పవిత్రక్షేత్ర మాహాత్మ్యముల్. 115

కం. నదులన్ నదముల బహుజన
పదములఁ బొదలినను హృదయ శ పదమున నొకయిం
పొదవదు సుఖలేశ మ్మే
యదనునఁ గుదురదు గదా ! మహామునులారా ! 116

—♦ నారదుఁడు కలిచర్యలను చెలుపుట ♦—

చ. కలికృత దోషనంకలనఁగ్రామి నిలావలయంబునందు నె
వ్వలనున సత్యమున్ దయ త్రవంబును శౌచము దానధర్మముల్
గలుగవు, గుడ్డిగవ్వ కొఱకగా రుదరంభరు లాచు సీచులన్
గొలుతురు కూటసాక్ష్యములకు న్నెనుదీయరు మానవాధముల్.

కం. సోమరిపోతులు, నిష్ఠయు
సీమము గలవారుగారు శ నిర్భాగ్యులు దు
ష్కామాది శత్రు వీడితు
లే మూల నుపద్రవమ్ములే చెఱలాడున్. 118

సీ. మంచివాడని పల్కఁగించుచో నాస్తిక
వాదానల జ్వాల శ ప్రజ్వలించు,
ఇతఁడు విరాగియాశలేయన్న వాకట్టి
కూర్చుకొన్న ఘనంబు శ గొల్లగొట్టు,

పడతి పాణిశ్చరుం శ బడుగుగాఁ గని తానె
యింట రాజ్యము చెలారయించుచుండు
భార్యతమ్ముడు గృహస్థునికి బుద్ధులుసెప్పి
నడపి యాడించు నారగడపు బడుల

తే. గీ. కామపరతనో, దంపతుల్ శ కలహమాత్ర
జీవనముననో పొద్దులు శ చింపుకొందు
రైహికాముష్మికాలక్ష్య శ మడఁగి పెండ్లి
యాటలన్నియు వట్టి సరయ్యాటలౌను.

119

మ. కడుపారంగని ముద్దుకూతురుల రాగంబేది యెయ్యేటనో
విడువం జంకక, యేటి కొక్కధరగా శ బేరాలుసాగించి యం
గడి మూకన్ మఱికుంటి గుడ్డియను శంకన్ వీడి యమ్మంగఁ బా
ల్పడి రాపొట్టను శేతఁబట్టుకొను దౌర్భాగ్యంపుఁ గన్యాపితల్.120

మ. కలుగం డెందునుయోగి, సిద్ధుడనఁగాఁ శగన్పట్టఁ డెవ్వఁడు, ని
స్తుల విజ్ఞాన కథావినోదములు నెండున్ లేవు, మోక్షేచ్ఛకున్
వలనా మానవుడే కనంబడఁడు, కైఫల్యాప్తికిన్ సాధనల్
కలిదావానల దహ్యమానములు కారగాఁ దోప వా వాసనల్.

తే. గీ. ఆశ్రమమ్ముల నదులఁ దీర్థావళులను
యవన వైరానల జ్వాల శ లావరించె
జెడచు దేవాలయములు ముగ్ధకృడులకతనఁ
గలికృతానల్పదోషసంకల్పమే ము.

122

ఉ. అన్నపుటంగమల్ విరిసె శ నక్కట! పల్లెలఁగూడ, మూర్ఖుల
న్నన్న! ద్విజాధముల్ శ్రుతులనమ్మి గడింతురు కానికాని గా,
నన్నువ లాత్మమానముల శ నక్కట కారడిమూఁక కమ్మగా
నెన్నుదు; రింతకంటె కలశవే కలికాల దురంతవై ఖరుల్. 123

—♦ నారదుఁడు బృందావనమున కేగుట ♦—

చ. ఇటు కలిదోషముల్ గనుచు శ నిట్టుట నేఁ దిరుగాడి, యంతనం
తటఁ జని, గోపికాప్రణయ శ నాయక వేణునినాద మేమర
స్ఫుట నటనాకలాప పరిశోభిత చిత్తల మా కళిందజా
తటముచు జేరుకొంటిని గతవ్యధుఁడయ్యెదనంచుఁ బొంగితిన్. 124

వ. ఇట్లేగి. 125

సీ. ఇందెకాఁబోలు మా శ యిందీవర శ్యాముఁ
డాల మేపుచు నాటశలాడమరగె
నిందెకాఁబోలు మా శ నందనందనుఁడు దా
విశ్వమోహనగాన శ వితతి నినిచె
నిందెకాఁబోలు మా శ యిందిరారమణుండు
రాసలీలావిహారములు సలిపె
నిందె కాఁబోలు బ్రహ్మానందరసమూర్తి
ప్రజవధూ శృంగార శ వార్ధిఁ జేరె

తే. గీ. నిందుఁ దాఁ జల్లిగుడిచె, ముగ్ధునిందునీలిచె,
నిందు శయనించె, సరసమ్ము శ లిందుజరిపె,
ననుచు స్వానుభవైక గ్రమ్మంబులైన
తావు లవి చూచి తన్నయత్నంబు నొంది.

తే. గీ. పారిజాతంబుగొడవ మున్ శ భామకోప
మపనయింపఁగ నొక మార్గ శ మరయఁగోరి
మాధవుఁడు నేను జాగిన శ మాధవీ ని
కుంజ మది చూచి కన్నీరు శ గుమ్మరించి.

127

సీ. హరిపాదములజాడ శ లరయు వేడుక గూరి
యమునానదీ పులిరనములఁజేరి
శౌరిశృంగారలీరలారంగము లటంచు
సుమనోలతా నికుంఠజములఁ దూరి
వృజవఘ్నహృదయ చోరగ్రామణిం బట్టఁ
దరులతాగహన సంఘతతులఁదారి
సామగానవినోదు శ సరసవేణునినాద .
మాకళింపఁగ బయ శ లాలకించి

తే. గీ. అచ్యుతానంత ! గోవింద ! శ హరి ! ముకుంద !
జలజలోచన ! రమ్మని శ పిలిచి పిలిచి,
యేను దా నొక్కటై చరియించినట్టి
జాడలనుజూచి హరి నెందు శ జూడనైతి.

128

వ. ఇ క్లేగియేగి ముందట.

129

—♦ నారదుఁడు భక్తికాంతనుగని సంభాషించుట ♦—

తే. గీ. బడుగు లిర్దురు తనపజ్జఁ శ బడి కృశింపఁ
బడఁతు లెవ్వరొ యుపచార శ పరతఁ గొంత
శాంతివచనంబు లాడుచు శ జెంతనిలువఁ
గడు తపించెడు నొక కాంతఁ శ గంటి నంత.

130

ఉ. చంద్రుఁబోలు మోముపయిఁగ జాల్కొనె నయ్యలకల్ కళంక రే
ఖం; దొరఁగెన్ గరంగి తిలకంబు, కనుంగవ నశుఁపూరముల్
చిందెను, వేణి కీర్తిరిసి గ చిమ్ముకొనె న్నటఁజిమ్మచీకటుల్,
డిందె దనుప్రభల్, సతి కరడింది విచారముచెంద నత్తఱిన్. 131

మ. కని, యయ్యింతివిచార హేతు వెఱుఁగం గాంక్షించి నేజేరఁగా
జన, నక్కన్య దురంతదుఃఖభర సంజాతాశుఁ పూరంబు ల
ల్లనఁబైకొంగున నద్దికొంచు నను సంకలక్షించికాఁబోలు ని
ట్లనె వాత్సల్య రసాతిరేక వచన గ వ్యాసక్తి పెంపారఁగన్. 132

కం. కనులార నిన్ను గాంచిన
మనమునఁ బెనగొనిన దుఃఖ గ మాల్సిన్య మ్మె
ల్లను దొలఁగె; నీకటాక్షం
బునఁ దాపనపంద్య ! యొక యశ్రుపూర్వత దోఁచెన్. 133

ఉ. సాధుజనావతంస ! నిమగ్నసంబిట నిల్చి, భవద్వచస్సుధా
మాధురి నాపయిం జిలికి గ మామక జన్మ సమార్జిత వృథా
వ్యాధి చికిత్సచేసి చనురమా ! విను మావెత మాన్ప నిన్నుమా
మాధవుఁ డంపెనా? తెలుపురమా! యనుమానముమానియోమునీ!

వ. అని విన్నవింప నేనును. 135

ఉ. ఎవ్వరిదానవమ్మ సతి ! గ యెయ్యది నీ శుభనామమంబ! పీ
రెవ్వరు వృద్ధు లిర్వురు చరఁగింతురు నీదగు సన్నిధానమం ?
దెవ్వరు నీమనేవలొనరించెడి గ యీతరుణీలలామ లీ
వివిధి బాష్పము ల్గొఱుగ గ నేడ్చెదవేమి! వచింపు మేలగున్.

వ. అనిన భక్తికాంత యిట్లనియె.

137

క. ఈ నిర్భాగ్యవధూ కథ

పూని విన ననుగ్రహమ్ము శ పొడమిన యేనిన్

మానీ ! వినిపింతును, డెం

దానన్ మఱి శాంతి నూనృదానన్ దానన్.

138

—♦ భక్తికాంత తన వృత్తాంతముఁ దెల్పుట ♦—

తే. గీ. భక్తియన నేఁబ్రసిద్ధ నైశ్వరలుచుందు

జ్ఞాన వైరాగ్య నామకుశ్ శ సూను లరయ,

కాల యోగంబునన్ వీ రశకాలవృద్ధ

భావ మొందిరి నే నడిరవయసుదాన.

139

మ. అదెగంగానది, యామెయేయమున, యాశ్రయా! సింధు వాయవ్య, య
య్యది గోదావరి, కృష్ణ వేణి యదిగో, శ యావంక కావేరి య !
న్నది, యింకెందఱో దేవతాంగనలు చెంతిన్ నిల్చి నేవెఱు రి
ట్లుదిత ప్రేమరసప్రకర్షమున నాశకుత్సాహమున్ గూర్పంగన్. 140

చ. యతివర ! మున్ననన్యవిభ్రవాంచితనై యమల ప్రమోద సం
గతనయి వేల్పుఁబెద్దల నశకల్మష గౌరవమొంది, నేటికి
ట్లతులిత దుఃఖభాజనమృతనైతిని నన్దనినంత సాధు స
న్నత మతివాట నీమది కశనూన విచారము దోఁచెనేమొకా. 141

మ. జననంబందితి ద్రావిడమ్మున మునీశా! మున్ను గర్ణాటకం
బున కే నేగితి సొంపుపెంపొదవె నాశ్రమామిన్, మహారాష్ట్రమం
దున నెట్లో యుసురుల్ భరించితిఁగటా! శత్రోతెంచి యీఘూర్జర
మ్మున జీర్ణాకృతిఁగంటి, నిక్కలియుగంబున్ డాసె నీనాటికిన్. 142

క. ఘోరకలిం బాపండులు

నేరిమదీయాంగకములఁ శ జెండాడఁ దను

శ్రీ రసహీనం బయ్యెఁ గు

మారులతో నొంపుఁబెంపు శ మ్రాన్పడియఁటిన్.

143

ఉ. బృందకునేగ నందుఁ గను శ విందగు చందము యావనంబు చెం

దం, దనువున్ శిరీషనుమన నమమన్ సుమనోమనోజ్ఞమా

నందమునొందెఁగాని మునినాయక ! నందను లొక్కరితి నా

కృందనముం బొనర్తురు జరరావశులై కృశులై హతాశులై 144.

ఉ. ముప్పుర మొక్కటై యడుగు శ మోపితి మెచ్చటనైన, నిందునే

జవ్వనినైతి, వార్ధక పిశాచము వీడదు ముద్దుకూనలన్,

నవ్వదె వైచరీత్యముఁగనన్ విన లోక, మి దెట్లు లోర్తు నే

నివ్వధి నెవ్వధిం గడతు, శ నెవ్వఁతో వగఁగోన తెల్పుదున్. 145.

నీ. ముదురువెన్నెలచిన్నె శ లదరు గడ్డముల చా

యల నక్కి దోబూచుకలాడియాడి

తూలి చెంపల మూఁగి శ వ్రాలు కెంజడలూని

తూఁగుటుయ్యెలలుగా శ నూఁగి యూఁగి

వెనుడాసి కనుమూసి శ వెఱవాసి చని యోగ

విదుల గిల్గింతలు శ వెట్టి పెట్టి

కలకలమని బ్రహ్మ శ కళిలొల్కు తపసి మి

న్నఁగని కిలకల శ నవ్వి నవ్వి

ఆ. వె. సాంఖ్య విదులతోడి శ సంగాతములఁగూడి
 బ్రహ్మవిదులతోడ శ బంతిగుడిచి
 ముక్తికాంతతోడ శ మురిపెంబుగా మాట
 లాడుకొనిరి యాట శ లాడుకొనిరి.

146

వ. ఇట్లు.

147

ఉ. నెట్టన నొక్కటై శుశ్రుతుల శ నెక్కొన నయ్యెడు మూలమూలం
 దట్టె పదంబులన్ నిలిపి, శ హఁముగ బ్రహ్మరసానుభూతులం
 గుట్టునెఱింగి, సాధుజనశ్రకోటుల మానసమానసంబు పె
 న్నటములన్ విహారరచనా ఘటనాపరిణాధమూర్తులై.

148

క. చన, మును జూచిన యాలో

చనమున నీ గతిని జూచి శ నడివడు చాలో

చనమున మునిగితిని వివే

చనము నయ మ్మెఱుంగఁ దెల్పు శ సన్ననిపంద్యా!

149

వ. అని పార్థించిన.

150

ఉ. జ్ఞానసమాధినిష్ఠగౌని శ సర్వమెఱింగి వచింతు, దుఃఖమున్
 మానుము, మానుచుమ్మ యనుశమానమటంచునుమాధవాఁఁఁఁఁ
 వానియతిం గడించిన ప్రభావము భావము పారమంతి య
 మ్మానిని కిట్టు లంటిని గ్రీతమస్ఫురితంబగు యోగనంపదన్.

151

ఉ. ఘోరం బిక్కలికాల మిందలి జనుల్ శ క్రూరుల్, దురాచార వి
స్ఫూరుల్, మూర్ఖు లఘూసురప్రీతినిధుల్ శ బాలా ! తపోయోగని
ష్ఠారాహిత్యమె తోచు నెయ్యెడ, సదాశచారంబు దూరంబునై
తోరంబౌ వెత సాధులంగిను ససాధువాత ముప్పొంగంగన్. 152

తే. గీ. చెడుగెగు లొనరించి, లోకము శ గడబిడలకు
నడుగు దడఁబడకింత యాశగడము విడక
గడనమెయి నిల్వఁబడువాడు శ గట్టివాడు
పండితుడు వాడు బుద్ధిమంతుడు వాడు. 153

క. పుడమి గనఁ దాఁక ననువై
యడరదు; బరువునను బడగశలదవదలై వీ
డ్వడఁ బన్నగనాథుఁడు గడు
వడి నేటేటం జలించు శ వరలపు శుభముల్. 154

క. బృందావనమిది ధన్యము
సుందరి ! నీనటన; నిందు శ సొంపెనయంగన్
బొందితివి యశావనం బా
నందమునన్ నందనందశన కృపామహిమన్. 155

ఉ. నీదుకుమారులన్ మఱియు శ నిన్నును లాలననేయు పుణ్యలిం
దేదరిఁ దోఁపకుండుట సుకమి! జర వీరిని వీడదయ్యె, నా
త్మోదిత సౌఖ్యలేశమున శ నూనిన నిద్రఁజరింతు, రంతియే
కాదె విచార మేల మఱి శ గల్గదు పాణిభయంబు వీరికి. 156

వ. అనిన భక్తికాంత యిట్లనియె, మున్ను కలివచ్చు సమయమునఁ
బరీక్షితుండుగదా ధరిత్రీ రక్షణము సేయుచుండె నాతఁడు; 157

మ. కలిదోషంబు లెఱుంగఁజో, యెఱిగినంశగానిమ్ము మీ డేమి పో
కల వర్తించునో చూతుఁగాకనెనో, యాఁగఁగాముల్ విచారింప కి
క్కెలనన్ నీడయొసంగెనే కలి; కొనంశగెంబో ధరాసీమరం
జులు సారమ్ము హరించెనే? కలి, హరింశచెక్ శౌరి సైరించెనే? 158

ఉ. ఇంచుక నిల్చిపల్కుము ముగసీ! మనమందలిసందియంబుఁ దూ
లించుచుఁ ద్వద్వచోఽమృత విశలీనత నాత్మ సుఖించునన్న, వి
స్పించెదనమ్మ! ప్రేమమెము రనించుము వీనుల, గల్గెలంబు వా
రించు యదుక్తి వార ముర శరీకృత సత్యపథం బదెట్లనన్. 159

క. ధర విడిచి స్వర్గమున కా
హరి వేంచేసిన దినంబునందే కలియు
ర్వరః గల్లు సర్వముక్తుప
కరణావళి రూపుమారూపగా పాదమిడెన్. 160

వ. ఆ సమయమున, 161

మ. ఇలపై ధర్మము నాల్గుపాదములతో శనింపార, నాచార ని
ష్ఠలఁ దప్పింపక సాధ్వసాధుజన రక్షక్షాశిక్షణోద్యోగ ని
శ్చలతం బొండవ పోతుఁడేలు సఖిలారశావాసితామోద ని
స్తుల ధర్మప్రథమాన సద్గుణసుమరస్తోమామరక్షాజ్ఞమై. 162

చ. కలి చోట బాటువేళను, జగజ్జనమాన్య నయప్రభావ సం
కలితుఁ డతండు దిగ్విజయ శ కౌతుక యాత్రల నున్నవాఁడు; అ
వ్వలనఁ గలిన్ దురాత్మకు సరవారిత కోపదవాగ్ని రేగి క
న్నులబడి నిప్పుకల్ గురియునో యనఁజూచి యుదగ్రమూర్తియై.

ఆ. వె. వింట బాణ మెత్త శ విహ్వలుండయి, కలి
ఘర్మజలము గ్రమ్మ శ కంపమొంది,
దాసుఁడననిమొక్కె; శ ధర్మవర్తనులకు
లోకువగును గాదె శ లోకమెందు.

164

వ. అట్లు మొక్కిన;

165

ఉ. ఎక్కడ సార మింత లభియించిన నొచ్చియు నొచ్చకుండ వీ
డక్కట ! తేనెటీగ సుమ్రమందలి తేనియఁద్రావునట్లు దా
నుక్కునఁద్రావు, నైననది శ యొక్కప్రతాపమె, వీని నేల నే
నుక్కడగింతునంచు దయశనూని ప్రభుండు మఱల్చి బాణమున్.

ఆ. వె. సారవత్సదార్థ శ సారంబు దొంగిలు
దుస్స్వభావ మెంత శ వొడ్డదైన
శౌరిగాధవిన్నఁ శ జిదివినంత ననంత
ఫలమునిమ్ము దాన శ బ్రతికేపామ్ము.

167

వ. అని కలిని శాసించి విడిచిపుచ్చి.

168

మ. కలిలోనన్ దపముల్ సమాధులును యోగంబుల్ శలావాప్తికై
 నిలువంజాలవు, తత్ఫలం బఖిలమున్ శ శ్రీనాథ గాథాసుధా
 కలనన్ గూర్పంగలాఁడు వీడనుచు లోకంబెల్లఁ జాటించి, య
 క్కలికిన్ మేదిని నిల్వనీడ నొనఁగెన్ శ గాంభీర్య సంయుక్తుడై.

తే. గీ. అదిమొదలు ధర్మసూత్రముల్ శ వదలి జనులు
 కాని కర్మంబులం జొరంగఁ బదార్థ
 మెంత గాలింప నేమి యశదేమొ వట్టి
 యూఁక దంపయ్యె సార మింతోదవదయ్యె. 170

తే. గీ. తృణమొ కణమొ గడింపఁ బ్రాంగణములందు
 నింట నింటను మూర్ఖుల శ వెంట వెంట
 నీశ్వర చరిత్రముల వచియింతు ద్విజులు
 దాన సత్కథ సార మశస్తంగతంబు 171

శా. కామకోధ మదాది ఘోర రిపుషట్రువ్యాకులీభూత చే
 తోమాలిన్యము వాయకుండనె దురాత్ముల్ యోగసిద్ధాంత ని
 స్తామార్గంబుల దుమ్ము గొట్టెదరు; ఆశ్చర్యం దప సానిరమీ
 లా! మేలొరుచి గూర్చుండెల్పంగద వశమ్మా! భక్తికాంతామణీ!

మ. మనముల్ నిల్వక మోహలోభ మదదంభవ్యాప్తి బాపండ ధ
 ర్మనిదాఘంబుల నింకిపోయి రుచి, శాస్త్రప్రజ్ఞానవైముఖ్య మొం
 దెనుబో మానవసంఘ మవ్వలన డిర్గదెన్ భ్యానయోగాది సా
 ధన సంపత్తి, ఫలానుభూతిగల యాత్మజ్ఞానియే లేడుగా. 173

ఉ. పండితులన్న పేరున సరపాత్రులుకొందరు కాలభీతి లే
కుండగ దున్నపోతు లటు శ్రీ లూరక క్షేత్రము లందు సంతతిన్
దండిగఁ గాంచ దక్షులు సరదక్షులు మోక్షకథన్, మతెందునే
నుండవు సంప్రదాయ సమరయోచిత వైష్ణవ ధర్మవాసనల్. 174.

చ. ఇది యుగధర్మమింతియ; మరతెవ్వరి నేమనఁజెల్లు? నా రమా
వదన సరోజభ్రంగ మిటురవ్రాలదు, వ్రాలబ్బదు వాలుఁజూపు; లం
టది సరిపోల దొక్కొ యన శ్రీ నంచితయుక్తి వచించె భక్తి, మ
న్మృదు వచనంబులన్ శుభమరసీష వహించి రసాంచితంబుగన్.

చ. సురముని! నీవు ధన్యుడవు శ్రీ సొంపుగ నాకథ నీకుఁగాక యిం
కొరుల కెఱుంగవచ్చునె; మరదూర్జిత పుణ్యవిశేష సంగతిన్
దొరకెను నీదు దర్శనము, శ్రీ దొడ్డలు వింటిని సర్వ సిద్ధులం
దిరపడఁజేయు సాధుజనశ్రీర్థ సమాగమ మింత యొప్పునే. 176

మాలిని. సులభగతిని నీవౌ శ్రీ సూ కులాలించు మాత్రున్
దొలుత గెలిచెఁ బ్రహ్లాదుండు మాయన్; ధ్రువుండున్
నిలిచె ధ్రువపదశ్రీ శ్రీ నీకృపక; నిన్ భజింతున్
లలిత కుశలపాత్రున్ శ్రీ బ్రహ్మపుత్రున్ బవిత్రున్. 177

వ. ఇట్లు భక్తికాంత తనను వినుతించుటలు నారదుఁడు ససకాదు
లతోఁ దెలిపెనని సూతుండు శౌనకాది మహర్షుల కెఱింగించిన
నమ్మును లవ్వలి కథావృత్తంబుఁ దెలుపుడని యడుగుటయు. 178:

శాలిని. శ్రీ కోదంజోద్దామరరేఖా మనోజ్ఞా!
 రాకాచంద్రీ శ్రీ విరరాజచ్చభాస్యా!
 లోకాధారా! సర్వలోకైక వీరా!
 సాకేతాధ్యక్షా! ద్విపత్నీ శిక్షా.

179

మయూరసారి. భానువంశసోమ! శ భద్రధామా!
 జ్ఞాన విద్వజ్ఞా! శ సాధుగణ్యా!
 దీన లోక రక్ష! శ దివ్య వీక్షా!
 మాని చిత్త రంగ శ ఋంజలాంగా!

180

మాలిని. దశరథ నృపబాలా! శ ధర్మ సంతానిశీలా!
 కుశికతనయదత్తాకుంతితామ్ర పవిత్రా!
 శశివదన మనోజ్ఞా! శ సాధురక్షా పతిజ్ఞా!
 విశదతర సుకీర్తి! శ విశ్రితానందమూర్తి!

181

గద్య. ఇది శ్రీరామచంద్రీ కరుణాకటాక్షవీక్షా సమాసాదిత
 కవితాంచిత శ్రీ వెంకట సుబ్రహ్మణ్యదీక్షిత ప్రణీతంబైన
 భాగవత మాహాత్మ్య మను ప్రబంధమునఁ
 —: బ్రథమాశ్వాసము :—

(శ్రీ)

భాగవతమాహాత్మ్యము

అష్టాదశాంశము

ద్వితీయాశ్వాసము

రఘువర ! కరుణాకర !

సారసదళనయన ! భక్త్రజనమోహన ! శృం
గార రసనదన ! మదనా

కార ! రమాహృదయవిమలశ్రవణవిహారా ! 1

ప. అవధరింపుము; సూతుండు శౌనకాది మహర్షుల కిట్లనియె; నట్లు
భక్తికాంత వినుతింప నారదుఁ డాదరమున. 2

ఉ. కౌరవకశ్మలంబణఁచి శ కాచేను ద్రావిడి, గోపకామినీ
వారమునేలె, నట్టిహరి శ ప్రియ నిన్ గరుణింప కేమగున్?
ధీరతనొందుమమ్మ ! వెత్రదీరకపోదికఁ గృష్ణపాదపం
కేరుహముల్ మదిన్ నిలిపి శ క్తిరసనేయుము తత్ప్రబంధముల్. 3

సీ. జగములం దమమెల్ల శ సడలు నీకెమ్మోవి
జిఱునవ్వు వెన్నెల శ చిలుకుమమ్మ!
తాపసంచయమెల్ల శ తలఁగుఁగన్నియ నీదు
పలుకులం దమ్మతంబు శ నొలుకుమమ్మ!

ఘనసువాసనలు జాగ్రత్తగాను, నీదు వేసలి

గునుమ శృంగారంబు శ గూర్పుమమ్మ

పూర్ణేందుకళ నించు శ పాలతి నీమోముపై

దిలకంబు తీరిచి శ దిద్దుమమ్మ !

తే. గీ. కలత విడి నీవు కడగంట శ గాంచునంత

భువనముల శాంతిసంపదల్ శ పొదలునమ్మ !

హరికృపాయుక్తి కల్యాణ శ మడరునమ్మ !

తల్లడిలకమ్మ ! భక్తికాంతాలలామ !

4

తే. గీ. కమలనయనుడు నిన్ను బ్రాణములకంటె

మిన్నగాజూచి నీ కనుగనన్న మెలగు

నీవు పిలచినజాలునే శ నెలవునందు

నై న నిలుచును శుభముల శ నలవరించు.

5

మ. వరలెన్ ముక్తికి సాధనంబులయి మున్ శవై రాగ్యమున్ జ్ఞానమున్,

ధరపై గేవలభక్తిగూర్పు కలిలోనన్ బ్రహ్మసాయుజ్య, మం

చరయం జూచియె కృష్ణవల్లభను నిరన్నా త్యానురూపంబుగన్

బరమానందచిదేశమూర్తి యగు నాబ్రహ్మంబు సృష్టించెగా.

వ. అట్లు సృష్టింపబడి యీవు.

7

ఉ. ఆయెడఁ గృష్ణుఁజూచి, వినయమ్మునఁ గేలు మొగిడ్చి, పద్మప

త్రాయితనేత్ర ! నాదువిధి శ నాసతియిమ్మని కోరునంత నా

ప్రాయముతోడ భక్తపరిపాలనసేయుము, ముక్తి దాసిగా

నీయెడఁ గూర్పు నిన్ను భజయింతురు జ్ఞానవిరాగు లన్ సుతుల్ . 8

చ. అని హరివల్కె, నీవు నపురనంటివి, మాధవుడన బ్రసన్నుడ
య్యెను; మఱి స్వస్వరూపమున శ నెల్లరనేలి వికుంతమందు, మే
దిని నిటు నీడరూపమున శ దీర్చెద విప్పని; ముక్తిదాసియన్
దనయులు తోడుగా ఘనశముదంబును గంటివి మున్ యుగత్రయన్.

మ. కలిలో నా స్తికబాధఁ జిక్కికొని దుఃఖంబంది యాముక్తి యీ
వల నీయానతిఁజేసి చేరుకొనియెన్ శ వైకుంతమున్, రాకపో
కలునేయున్ మఱియిట్లు నీతలఁపునన్; శ గళ్యాణి ! ఈ నీకుమా
రులు నీ పజ్జనె డాగియుందురు కలిరద్రోహభీఘాతవ్యధన్. 10

ఆ. వె. పుడమిఁ దమ్ముఁ జూచు శ పుణ్యుఁ డొక్కఁడు లేమి
జడులు నగుచు ముసలీరబడుగు లగుచు
పడఁతి ! నీదు కొడుకు శ లడరెద; రిట్లైన
చింతవడకు తెఱ వొరకింత గలుగు. 11

క. మానిని ! కలియుగ మిది యస
మానము, సులభమ్ము ముక్తిమార్గము దీనన్;
మానిసి మానిసి కొలువ న
దా ని న్నింటింట నిల్పెదన్ శశివధనా ! 12

క. వేడుక లొనరించెద నీ
వాఁడను మఱి వేఱు ధర్మవంఛలఁగొన; నీ
తోడునుమీ, హరిదాసుఁడు
గాఁడనుమీ, మాట కొక్క శ గడి దాటినచో. 13

ఉ. ఇమ్మహిఁ బాపులైన నరు ధ లిమ్ముగ నీ కరుణాకటాక్ష సం
గమ్మునఁ బాపముఁవిడి సుఖమ్ముగడింతు; చరింతు విష్ణుసా
ధమ్మున; నేరి నెమ్మది మురదమ్మున నిల్చునొ నీదుమూర్తి, స్వ
ప్నమ్ముననేని వారి నయశనమ్ములఁ దాకఁడు నమ్ము కాలుఁడున్. 14

క. భూతప్రేత పిశాచ

వ్యాతము రక్షోఽసురాదిరవర్గము భక్తి

ద్యోతిత శుభమానసుల న

హేమా! తాకన్ వెఱచి పఱచు ధ యుక్తు లిఁకేలా? 15

మ. తపముల్ నేసిరె, జ్ఞానముంగనిరె? వేరదప్రాక్ష కర్మప్రచా
రపరత్వం బది యింతయేనిఁ గలదే, ధ రాజీవనేతున్ రమా
ధిపుఁ జేపట్టిరి గోపకన్యకలు భక్తింజేసి, యేకాంతభ
క్తిపరీతాత్ములుఁగాక, యాతని విభూతం గాంచఁగానేర్తురే. 16

ఉ. ఒక్కటిగాదు రెండనకు ధ మూరక జన్మసహస్రముల్ చనన్
నొక్కొను గొంత నీయెడల ధ నిక్కపుఁబ్రేమ, మదెందుఁగల్గు నా
చక్కిని చిద్విలాసయుతి ధ శౌరి నటించు శుభంబు నించు నీ
విక్కిలిలోన నిట్టు లెల్లయింతు మహామహిమానుభావముల్. 17

తే. గీ. భక్తికిన్ ద్రోహమొనరించి ధ పరమసుఖము

గాంచఁగారాదు మూఁడులోకములనేని,

మున్ను దుర్వాసముని యెన్ని ధ బన్నములను

గుడువలేదమ్మ! నీకు దుండదుడుకు నేసి.

శా. చాలున్ దీర్ఘములున్ వ్రతంబులు తపశ్శ్రద్ధావిధుల్ యోగముల్
చాలున్ గేవలకర్మతంత్రగహనాశచారప్రచారంబు చా
ల్చులున్ జ్ఞానకథావినోదరచనాశాస్త్రముల్ భక్తి కాం
తాలాలిత్యమె ముక్తికాంత సనుసంధానించు స్రాంతమున్. 19

వ. అని.

20

ఉ. ఏను వచించు నిమ్మశిమ శ మెల్లను దా విని పుష్టి నొంది య
మ్మానిని పల్కె ధన్యుడవు శ మామకతాపము వాసినావు; నా
పై నెస రింత యొప్పునె, సెకబాసిక నీమదినిల్తుఁగాక నా
కూనల నిద్రలేపు మునిశకుంజర ! నావుడు నేను నయ్యెడన్ 21

—♦ నారదుఁడు జ్ఞాన వైరాగ్యములను మేల్కొలుపుట. ♦—

తే. గీ. కృష్ణు ముదిమిని మూసిన శ కన్న విడక
మెదల కున్న కుమారులఁ శ గదిసి, హరిక
థామృతము వీణెతీవల శ నలవరించు
మృదుల కరపల్లవమ్మునన్ శ మేను నిమిరి. 22

తే. గీ. శ్రుతుల నోంకృతి శ్రుతుల సగన్నతు లొనర్చి,
గీతకృతి పాడి స్వరయోగగ్రీతి విడక,
శ్రుతుల మూలలఁ జేరి విశ్రుతనినాద
చతురతరయుక్తిఁ జప్పట్లు శ చఱచి చఱచి. 23

క. యోగులకు జోగు మాన్చి వి
 యోగుల జోగులను జేయు శ నూర్జితగుణ సం
 యోగులు బ్రహ్మపదశ్రీ
 భాగులు వే లెండు లెండు! శ భక్తికుమారుల్! 24

క. లేరా! జ్ఞానా! లేలే
 లేరా! వైరాగ్య! నిద్ర! శ లేరా! వే రా
 వేరా! జ్ఞానా! వైరా
 గ్య! రారా! మోక్షపథవిహారా! యనుచున్. 25

మ. హరిబోధామృత మాధురీకలిత మారద్యద్ధర్మ సంగ్రామరం
 గ రసావేశ మనోజ్ఞముల్ విజయ శంఖధ్వనముల్ వీనులన్
 జొర నిద్రాలనభావమెల్ల విడునంతుచున్ నించితన్ సద్రాసో
 త్తర వీణాశ్రుతిచాతురీఘటిత గీతగాన మర్యాదలన్. 26

వ. మఱియు. 27

మ. ఘనయోగానుగతానుభూతి మహిమన్ శ గల్యాణి కాంభోజి మో
 హన హంసధ్వనులన్ విముక్తగళుడై శ యాలాపముల్ నేసి, జి
 ల్లునఁ బల్కించితి వీణైపైఁ గళలు బాశలోక, నవ్యయానంద సా
 ధన సద్యకవితానిబంధనములన్ శ దత్త్వప్రబంధంబులన్. 28

వ. అంతట నా భక్తికుమారులు. 29

చ. ఎగయక తెప్పలెంత యెగరయించిన, నాఁకలిఁ జిక్కి, మత్తునన్
జగి విడి, యెండు కట్టెలటు శ చేడ్పడి, మై తల పండిపోయి, తె
ల్లఁగ ముదిఁగొంగలట్టుల నశలంగుచు దొర్లుచు నావులించి మె
ల్లఁగ నొకమాటు లేచి మరశలన్ నిదురంబడి తూలిపోయినన్. 30

చ. కనుఁగొని వారి దుర్విధిని, శ గ్రమ్మిన శంక నిఁకేమిసేయ నా
ననుకొని, నిద్రవాయ దకఁటా! మఱి వార్ధకభూతమెట్లువీ
రిని విడు దైవమా! హరి హరీ! యని మాధవపాదసంస్పృతిన్
గొని వివశుండనై బడలి శ శొంతవడిఁ గను మోడ్చునంతలో

సీ. కళవళింపకు యోగిశతీలక ! నీ జతనంబు

జతపడు నింక సంశయములేదు;

సాధువుల్ సాధుపూజాపరుల్ దెలిపిన

సాధనంబును నీవు శ జరుపుమయ్య !

యుడుగు వీరల నిద్రయును జరావృత్తియు

భక్తియున్ హర్ష సంకపదగడించి

సర్వవర్ణంబుల శ సౌఖ్యమ్ము లలరించు

నిది యీశ్వరాదేశ శ మెఱుంగుమయ్య

తే. గీ. యనుచు విస్పష్టముగఁబల్కె శ నచటిమునులు

వినఁగ, నేనును విని కడు శ వింత గనఁగ,

నుదితసాధుజనామోద శ మృదులవాక్య

కలనఁ గలకలమనుచు నాశకాశవాణి.

తే. గీ. కడురహస్యాశ్రముగఁబల్కి శ్ర గగనవాణి
సాధనంబేమొ ! అది తెల్పు శ్ర సాధు తెవరో !
యెందు లభియింతుకో యెట్లు శ్ర తెఱుకవడునో?
ఇప్పుడు నా చేయఁదగు కార్య శ్ర మెద్దియొక్కో !

33

మ. అనుచున్ వారల నచ్చటన్ నిలిపి యేకనంతఁ దీర్థాల వెం
టను దారిన్ జడదారులంగనుచుఁ బ్రశ్నల్ సేయ వృత్తాంతమం
తను నాలించెద రంతెకాని యిదమిశ్రమమ్మంచు లక్ష్మించి, నా
యనుమానంబెడలన్ వచింపఁగల పుణ్యాత్ముండు లేఁడొక్కఁడున్.

సీ. మీఁదను బనియున్న శ్ర దీదారిసేవత్తు
తడ వాగుమని తెల్పి శ్ర దాటెనొకఁడు,
అదియట్లనా? మీకు శ్ర నటు వినంగానయ్యె
నా? మహాత్ములటంచు శ్ర నరిగెనొకఁడు,
ఆలోచనాసాధ్యమైన యంశంబిది
పొమ్మనె గంభీరముగ నొకండు,
ఇందు మీరెఱుంగని శ్ర దేమి మేమా మీకు
బోధించుటని జాతిహోయె నొకఁడు,

ఆ. వె. అవును గాదు నాక శ్ర యాలోచనముసేయ
మిన్నుజూచె నొకఁడు శ్ర మన్నుజూచె;
అడలుచుం బరారుతలై రెల్ల మును లాత్మ
తరతమప్రబోధ శ్ర నిరతి జాటి.

చ. గగనసరస్వతీవదనగహ్వరనిస్సృతవాక్ప్రవాహమ
 క్లగసి, సంశయంపునుడి శ నిట్టలులై భువనంబులెల్ల వి
 తగతి విచారసాగరమునన్ బడి కొట్టుకపోయె, దారి నా
 కగపడవయ్యె నయ్యెడ నశహా! మఱిదయ్యెమెఱుంగునాగతిన్. 36

శా. హాహాకారము పెల్లురేగె, సుకృతాశ్రహంకారముల్వేగె, సం
 దేహందోళితభావవీచికలయందే యూఁగి రాత్మజ్ఞులున్;
 మోహంబంది తపించె సర్వభువనంబుల్, దేవమానీంద్రున
 య్యాహామార్గముదాటెనేవిషయమోశహా! యంచుసాగెన్ నుడుల్.

ప. అట్లు నాకథ, 38

ఉ. ఆచెవి సాచెవింబడియె; శనక్కట! దీన నుపాయమేమియున్
 దోచక నారదుండలుల శ దూలుచు నుండ, మనుష్యమాత్రుల
 దోచినఁ బల్కువారనుచుఁదోచియుఁ దోచని మాటలాడుకొం
 చేచిన శంకనే చని రకైల్లరు వచ్చినదారి సాధువుల్. 39

ప. అప్పుడు నేను, 40

చ. అలయికమై విషణ్ణమతిశయై యటు నే బదరీవనాంత భూ
 ములఁ దప మాచరింతునని శ పోవునెడన్ రవికోటికాంతిసం
 కలితుల సాధుపుంగవుల శ గాంచితి భాగ్యగతిన్ దపోధరీ
 ణుల సనకాదులన్ మిము; మృనోవ్యథ కొంతయడంగె నింతలున్.

వ. ఇది మదీయ చరిత్రం బింతపడి జరిగినదెల్లఁ దెల్ల మొనర్చితి నీఁక
మీఁడ మీరె ప్రమాణమని వెండియు నారదుఁ డిట్లనియె. 43

మ. కనుగొంటిన్ మిము బుద్ధిమంతులను మోగఁగ్నేష్టులన్ నందనం
దన సంకీర్తన తత్కథారస సుధా శ ధారాసమాధీన జీ
వనులన్ మామక భూరిభాగ్యము ఫలింపం బోలు సీనాట; న
న్ననుకంపారస శీతలాంతర దృగంతాసత్తి లాలింపరే. 43

క. హరినామస్మృతితత్పరు
లరు మిమ్మిక్కాలకృత కశంకంబెపుడున్
బొరయదు; పంచాబ్దవయ
స్సుభరణన్ బొలిచెదరు పూర్వపూర్వజులయ్యున్. 44

క. మీకనుబామ ముడివడ హరి
లోకద్వారాధినేత్రలుంబడి రిలపై,
మీకృప గల్గిన యంతనఁ
జేకొని రున్నతపదంబు శ చిత్రముకాదే! 45

ఆ. వె. గగన వాణి మాట శ గతిఁ దోచు సాధనం
బేమి? దానినడుపు శ టెట్లు? భక్తి
సుతులతోడ నెట్లు శ సుఖములందఁగనేర్చు?
నెల్ల వర్ణములు తరరింతురెట్లు? 46

క. అనవిని హరిదాసజనా

గ్రాణి! యోగ ద్యమణి! ఘన విశ్ర క్తజనశిరో
మణి! నారద! ధన్యుడవీ
వని సనకాదులు నుతించి శ్ర యనిరిబ్బంగిన్.

47

ఉ. కొందల మందనేల మునిశ్రకుంజర! డెందముఁదార్పుమవ్యయా
నందము; సాధనంబది విశనంబడు నితకుమున్న; లోకమం
దందర భక్తి నూల్కొలుపు శ్ర టయ్యది శ్రీహరిభక్తుఁడౌట నీ
యందొక వింత గూర్చుదు నిశరంతరసాధుహితానువర్తనా!

48

ఉ. లోకములో మునిప్రవరులున్ బ్రకటించిరి దారులెన్నోయ
వ్యాకులతం జరింపనవి శ్ర స్వర్గఫలంబిడు; మోక్షలక్ష్యమున్
జేకొన నొప్పు గోవ్యమగు శ్ర నిస్తులమార్గము; దానిఁ జూపువా
రేకడనో లభించెద రరహీన తపఃఫలభాగ్య సంగతి.

49

ఆ. వె. కర్మ ముత్తమంబు శ్ర గావింపుమనితెల్పు

గగన వాణి మాట శ్ర గతి యెఱింగి

యిదె వచింతుమేము శ్ర చెదరని మదిఁ దార్చి

వినఁగదయ్య శుభము శ్ర గనఁగదయ్య!

50

—♦ సనకాదులు నారదుని సంశయములు వారించుట. ♦—

కం. యాగవితతి, ద్రవ్యతపో

యోగ స్వాధ్యాయబోధ శ్ర యుక్తిని క్షితిపై

సాగును గర్వవిధాయక

మై; గణ్యం బిందు జ్ఞానశ్రయజ్ఞం బొకఁడే!

51

క. శ్రీమద్భాగవత శుభక

థామధురాలాపములు సురధారసములుకం

గా మును శుకముఖ గీతము

లై మహిమౌ మించె జ్ఞానరయజ్ఞంబదినూ.

52

శా. భక్తింగూడి కుమారు లాకృతువిధిం బాటించినా భవ్యమా
శక్తింగాంచెద; రిద్దురన్విడు జరాశ సంతానముల్, సౌఖ్యముల్
భక్తిబొందును, సింహగర్జనము పరర్పంబాటు తోడేళ్ళుల
ట్లుక్తమ్మా కలికాలకశ్మలము వారయుం దత్కథాధోరణి. 53

తే. గీ. జ్ఞానవైరాగ్యులంగూడి శ సరభసముగఁ

ప్రేమరసయుక్తి నెల్లర శ వెంటవెంట

నింట నింటను భక్తి చరంపంగలుగు

ననిన సనకాది మునులతో శ ననియెమాని.

54

తే. గీ. వేదవేదాంత ఘోషముల్ శ వినిచినాఁడ

లలితగతి గీతనదివి మేల్కొల్పినాఁడ

నొక్కడేని ప్రబోధంబు శ నొందఁడయ్యె

కడకు విసివితః బ్రాణము శ ల్గడలఁబట్టె.

55

ఉ. భాగవతంబు వృత్తములఁ శ బంక్తిని బంక్తిని బల్కుపల్కునం

దాగమసారమే వెలయు శ నంటిరి; యే వినిపింపలేదె య

య్యాగమ జాలమెల్ల? నదిరయంతయు నిష్ఫలమయ్యె; వెండియున్

భాగవతంబె వించు మని శ పల్కెద రేమికతంబు తెల్పుచీ! 56

చ. కనవినరాని సంశయ విశ్కారములన్ భవదీయ వాగ్రసా
యనమున మాన్పనెంచి, శరణాగతరక్షకు లీరటంచునున్
గని యిటు సాహసంబు నొడ్రగట్టి, వితర్కమునేసినాఁడ నన్
గనికర మూని కావుఁ డెదఁగల్గిన సంశయముల్ దొలంగఁగన్. 57

వ. అనిన విని సనకాదులమ్ముని కిట్లనిరి; 58

క. వేదోపనిషత్సారం
భాదట భాగవతమయ్యె శ నై నను వేతై
వేదాదులకున్ మీరిన
స్వాదుఫలం బిచ్చు భాగవతము ముసీంద్రా ! 59

సీ. తరుల నామూలంబు శ విరిసిన సార మె
ల్లను ఫలంబుల నానఁజనెడునట్లు
క్షీరంబులన్ నేయి శ వేరై హవిస్సుల
సురలకు రసవృష్టి శ గురియునట్లు.
ఇక్షుగర్భంబునం శ దెనసియు మించి చ
క్రైరయందె చవి చాలఁ శ బరఁగునట్లు
ఘమములందలి మరంధము తేనెపెఱయందుఁ
జిందువాఱుచు విందు శ సేయునటులు

తే. గీ. వేద వేదాంతములనెల్ల శ వెలసియున్న
సారమదియంత యొకటిగాఁ శ జేరి, వేట
భాగవత సత్కథారూప శ భవ్యఫలము
మించు రుచి మించునన్న శంకించుటేల ?

తే. గీ. ఆత్మవిజ్ఞాన దీక్షితుడై నయట్టి
వ్యాసుఁ డంతటివాఁడు విశ్వాత్మివడఁగ,
కలఁత విడ నీవు నాల్గు శ్లోకముల భాగ
వత పురాణార్థ సిద్ధాంత శ తతి నొడివితి.

61

ఉ. అయ్యెడ బాదరాయణు హృదంతరతాపము వాపినట్టి నీ
కియ్యెడ విస్మయం బొదవురఁటెఱిగొ? పై మముఁ బృచ్ఛనేయుటే
మయ్య! యశేష దుఃఖ పరిహారక మాధవ పుణ్యలీలన్
దియ్యము గూర్చు భాగవత శ దివ్యపురాణము విన్నఁ జాలదే.

వ. అనిన విని సురముని యమ్మునివరుల నిట్లని వినుతించె.

63

మత్తకోకిల.

ఘోర సంస్మృతి దావ వహ్నిని శ గూలి మృందెడువారి కె
వ్వారి దర్శన భాగ్య సంగతి శ భద్రముల్ సమకూరు; న
వ్వారి మి మృహిరాజకీర్తిత శ వారిజాక్ష కథా సుధా
సార తోషణులన్ గృహించి శ జాల్కానన్ శరణొందెదన్. 64

మ. బహుజన్మార్జిత భాగధేయ గరిమన్ శ బ్రాహ్మచు మిత్రుండు, న
న్యహ మజ్జన తమో వికారపటలీ శ పాటచ్చరుండై; మన
స్పృహణీయంబు వివేక కాంతి యచట శ జెల్వారు నద్దాన భీ
రహితంబైన పదంబుఁ జేరఁగల రాశ్రయశ్రేణి? నిక్కంబుగన్. 65

వ. ఇట్లు నారదుఁడు వినుతించెనని నూతుఁడు శౌనకాదులకుం
దెల్పిన ననంతర కథావిధానం బాసతీయవేయని వారలడుగు
టయు.

66

శా. శ్రీ సీతాస్మితచంద్రికామృత సరోరేఖాగ్ర శృంగార హే
లా సోపాన పరంపరా విహృతి లీలారాజహంసాకృతీ!
కౌసల్యావృత సార సంభృత లస శ త్కల్యాణమూర్తి! శుభా
వాసీభూత మునీంద్ర సుందరమనః శ పంకేరుహేందిరిరా ! 67

మంజుభాషిణి. అవసీసుతాస్త! పవనాత్మజార్చితా!
ప్రవివీల సీరద విభావిభాసితా!
భవనీరధి ప్రచుర శ భంగ భంజనా!
నవనీత సన్నిభ మనస్సరోరుహా!

68

కవిరాజ విరాజితము.

అమల మునీంద్ర హృదబ్జ విహార స
మాదర! సారదశయాశరధి!
సముదిత శౌర్య విశాల ! దిశాచల
సంగత సాంద్రయశశేపరిధి !
కమల నిభానన! శ గాధితనూజ మ
ఖ ప్రతిపాలన శ కార్యరతీ !

ప్రముదితభక్తపరాయణ! సత్కవి

రాజవిరాజిత శ్ర రమ్యకృతీ!

69

గద్య. ఇది శ్రీరామచంద్ర కరుణాకటాక్షపీఠా సమాసాదిత
 కవితాకలాంచిత శ్రీ వెంకట సుబ్రహ్మణ్యదీక్షిత ప్రణీతంబైన
 భాగవత మాహాత్మ్య మను ప్రబంధమునఁ
 ద్వితీయాశ్వాసము

శ్రీ

భాగవత మాహాత్మ్యము

మూడవ యాశ్వాసము

జానకీ ముఖాబ్జ

భౌజత్కస్తూరికా కరరంబిత కరుణా

తేజ దృగంచల పీతా

రాజీ ! రాజధుణాకరరా ! రఘువీరా !

1

వ. అవధరింపుము; సూతుండు శౌనకానులతో నిట్లనియె నట్లు
నారదమహర్షి సనకాది మునికుమారులవలన భాగవత మహి
మంబు విని;

2

తే. గీ. జ్ఞానయజ్ఞం బొనర్తు మీశయాన శుకక
థా సుధా మాధురీ సముదార ఫణితి
పూని; యీ భక్తి వైరాగ్య శ్ర బోధములకు
సవని శాశ్వత సంస్థాన శ్ర మమరుకొఱకు.

3

క. ఆయాగ మెందు జరుపుదు ?

నేయది తన్నహిమ? మదియు శ్ర నెన్ని దినంబుల్

సేయం దగు కృతు? వయ్యది

యీయెడ వేదజ్ఞు లీరశలెఱిగింపుఁ డనకా.

4

వ. వినయ వివేక లక్షణ లక్ష్మీతుండ వగుట నీ కది వినిపింతు మని
యమ్మును లి ట్లని తెలుపం దొడంగి ర దెట్టు లనిన; 5

క. నానాసురర్షి సిద్ధ
స్థానంబై, వివిధ తరు లతా సంతానం
బై, నవకోమల వాలుక
మై, నూతన హేమపంకజమోదంబై. 6

క. ఆనందవనం బనఁగా
నానందద మగుచు నలరు శ నమరనదీ ద్వా
రానన్ గుప్తంబై; పగ
మాని యఖిలజీవకోటి శ మను నట శాంతిఁ. 7

వ. అచట; 8

ఉ. నందకుమార సారతరశనవ్య కథా మధుర ప్రసంగ మా
నందము గూర్చ జ్ఞానసవనంబున దీక్ష వహింపు మానిరా
డ్బుందము తోడుగాఁగఁ; గనుకవిందగు నందముయావనంబు నొం
దం దగురీతి భక్తియును శ నందనులుం దనియం గలా రటన్. 9

తే. గీ. భాగవత సత్కథావార్త శ పరఁగు నెచట
నచట భక్తి నటించు నశ్వజరక్తి
శ్రీశుక కథాక్షరం బింత శ చెవిని బడినఁ
జెలఁగి యిమ్మువ్వురకుఁ గొత్తచేవచ్చు. 10

వ. అని పలికి;

11

—: సనకాదులు సప్తాహమైనర్పుట :—

చ. సనకసనందనాదిమునిసంతతి నారదుఁ గూడి నందనం
దనచరితామృతాప్తికయి శ తత్పరతఁ సురవాహినీతటం
బున కరుడెంచి రంతటన శ మూఁడుజగమ్ములనుఁ బ్రమోదనం
జనిత జయన్వనంబాలసెన జాల్మొనె మంగళ తూర్యనాదముల్. 12

తే. గీ. భాగవత సత్కథాసుధా శ పాననిరతు
లైన శ్రీవిష్ణుభక్తు లశత్యాదరమునఁ
బరువులిడి కృష్ణుగానందశపరత యజ్ఞ
వాట మెల్లను దొలుత నాశర్భాట మెనఁగ. 13

తే. గీ. భృగువసిష్ఠ విశ్వమిత్ర శ పిప్పలాద
పరశురామ పరాశర శ వ్యాసగౌత
మాతృజ మృకండుతనయ మేధాతిథులును
జహ్ను శాకల జాజలి శ చ్యవన ముఖులు. 14

క. దేవలుఁడు దేవరాతుఁడు
నావల ఛాయాశుకాదు శ లరుడెంచిరి భ
క్త్యావేశమునం దమ శి
ష్యావళితో సుతులతోడ శ నాత్మనతులతోఁక. 15

తే. గీ. వేద వేదాంత మంత్ర తంత్రాదికమ్ము
 లాగమ పురాణ కథలు గంగగాది నదులు
 పుష్కరాది సరస్సులు శ పుణ్యభూము
 లురువనము లదిగి దిశలు రూపొందివచ్చె. 16

తే. గీ. నాగలోకంబు దేవ గంధర్వ కిన్న
 రులు నరుగు దెంచి కృష్ణు రైవ్యలననేని
 భారమున రాని వారి సంభావనమ్ము
 జరిపి రప్పించె భృగుఁ డాత్మశక్తివలన. 17

వ. అంతట, 18

తే. గీ. యజ్ఞదీక్షితులై సనకాదిమునులు
 నారదుం డిడు భద్రాసనముననుండి
 జన వినతు లందుకొని, కొని శ ఘనసమాధి
 నీరజాక్షు పద ధ్యాన శ నిరతులై న. 19

తే. గీ. వైష్ణవ విరక్త సంయమి శ బ్రహ్మచారి
 వరులు ముం; దగ్గిపదమున శ సురమునియును
 దేవతలు వేదశాస్త్రముల్ శ తీర్థములును
 గదిసి రింతట నంతటఁ శ గాంత లొకట. 20

తే. గీ. శాంతరసికాయ తే నమ శ స్వర్వకామ
 దాయ కృష్ణాయ మోక్షసంభాయకాయ
 దళిత భవ బంధనాయ కంఠదళితభక్తి
 భావ గమ్యాయ సౌమ్యాయ శ భద్రదాయ. 21

తే. గీ. నిర్వికల్పాయ కల్పంత శ్ నిర్విశేష
శేష తల్పాగ్ర శయనాయ శ్ శీధరాయ
సకలకల్యాణ నిలయాయ శ్ సన్నతాయ
దివ్యలీలావతారాయ శ్ తే నమోఽస్తు. 22

తే. గీ. అమలమునిరంజనాయ నిరంజనాయ
అఖిల భయభంజనాయ తఃమోఽంజనాయ
అంజనాపుత్రసేవ్యాయ శ్ కంజలోచ
నాయ తుభ్యం నమోఽస్తు నారాయణాయ. 23

దే. గీ. సచ్చిదానంద ! గోవింద ! శ్ జయముకుంద !
జయ కృపాకందభితమతే ! శ్ సాధుబృంద
వందనీయపదాబ్జ ! సంక్రందనాది
సకల బృందారకస్తుతిశ్చయవినోద ! 24

తే. గీ. వేదవిజ్ఞేయ ! సర్వసంవిద్విధేయ !
జయ విజయసారథే ! జయ శ్ సరసగేయ !
జయ జయ మహాత్ప్రతాప ! దుర్జయ ! దురాప !
జయ జయ తమఃప్రదీప ! చిశ్నయకలాప ! 25

మత్తైభ గర్భసీము.

సు (విలస స్మీరద శ్ శోభితాంగక ! జగ
ద్విఖ్యాత శౌర్యోన్నతీ!) జోహారు
ప్ర (చలదిందీవర శ్ పత్రలోచన ! యశ
శ్చంద్రాతపాంచద్రిశా!) జోహారు

వి (దళిత ప్రత్యర్థివీర విక్రమ! కృపా
ధారేయ భావాంచితా!) జోహారు

స (లలిత శ్రీ శుక శ సంభృతాద్భుత కథా
లావణ్య సారాకరరా!) జోహారు

తే. గీ. శ్రీమనశ్చారుకుముదశ్రశీ ! జోహారు
సాధుమానసరాజహంసా ! జోహారు
నవ్యవనమాలికాభరణా ! జోహారు
దేవకీలబ్ధ పుణ్యాకృతీ ! జోహారు.

26

తే. గీ. అని నమోవాకములు జయశ్రవ్యనము లొలసె
శంఖదుందుభి నిర్దోష శ సమితి మొరసె
చూర్ణ లాజంబులున్ సుప్రసూన వితతి
రాసులై నిండె నయ్యజ్ఞ శరంగమందు.

27

ఉ. కృందుగఁ గూడి కల్ప సుమరరాసుల నించుచు వచ్చిరంత నా
నందము మీర జ్ఞాన సవనంబును జూచి తరింపఁగోరి సం
కృంధన ముఖ్యులౌ సురలకల్మషభక్తి విమానయానులై;
యందఱు నేకచిత్తులయినంత ముసీందుగిలు పల్కి రివ్వధిన్. 28

—♦ ససకాదులు భాగవత ప్రభావము నారధుఁకుఁ దెల్పుట♦—

ఉ. అంబుజసూతి ముద్దుకొడుకా! వినుమయ్య శుకాగమప్రభా
వం; బెది యొక్కమారు చెవిఁబట్టినఁ జాలరచేత ముక్తి ని
క్కంబగు; నక్కఱాశ్రుతి సుశ్రావణునఁ దేలిన భక్తుచిత్తప
ద్మంబున నంబుజాక్షుఁడు మురదంబొనగూర్చుచుఁ దాండవించెడిన్.

తే. గీ. శుకుని వచనామృతము చెవిసోకు వటకు
నెంతయేడ్చిన నేని దేశహికి దురంత
జనన మరణాది ఘోర సంఘసార చక్ర
మునఁ బరిభ్రమణంబు తరప్పనిదె సుమ్ము. 30

తే. గీ. శుత్రులు వల, దేల శాస్త్రసంతతులగోల ?
భ్రమకు మూలములౌ పురారణము లవేల ?
భాగవతకృతి ముక్తి సంపద ఘటించు
నంచు నన్నింటిమించి గర్జించుచుండ. 31

తే. గీ. శుకుని వచనామృతము చెవి సోకునంత
వటకు దేశహికిఁ బాపసంబంధముండు;
నెచట భాగవతము పఠియింతు రా గృ
హంబు తీర్థంబు పావన శ్ర మఘహరంబు. 32

ఉ. భాగవతంబు నర్థ పరిపాటిఁ బఠించిన జన్మకోటులఁ
మూఁగిన పాపముల్ విడు, నశపూర్వమహాధ్వర పుణ్యలబ్ధియున్
గాఁగల దందు శ్లోకమొ, నశగం బొ, నగంబునగంబొ, పాడినఁ
వీగు నశేష మోక్షపదభవీగమన ప్రతిబంధ తంత్రముల్. 33

తే. గీ. మరణవేళను శుక కథాక్షరము విన్నఁ
జాలు వైకుంఠ మందిచ్చు శ శౌరిమెచ్చు
కనకసింహాసనమున భాగవతమునిచి
భక్తున కొసంగ సాయుజ్య శ్ర పదవి దొరకు. 34

మ. జననం బందినదాది శ్రీ శుక కథాసారామృతం బింతగోగ్ర
 లని జన్మం బది గార్దభశ్వపచ తుశల్యం బట్టి నీచాత్ముడౌ
 మనుజుం డుండియు లేనివాడనడగు శబాపాత్ముడవ్వొడుమే
 దినికిఁ దల్లికి భారభూతుడనుచు శ నిందితుఁ దేవాళియు.

చం. తపముల నేదిరాదు, మఱిదక్కదు యోగములక సమాధులక
 జపముల నే ఫలం బొదవశాలద దంతయు నశ్రమంబుగా
 నుపగత మౌను సప్త దివసోజ్జ్వల పుణ్యకథానియుక్తిచే
 నిపుడపుడంచు హద్దు లిడరనేల వినుండిది యెల్లవేళల. 36

వ. ఆయువల్పంబగుటయు రోగాదులవలనిభయంబధికం బగుటయు
 గారణంబుగా, 37

తే. గీ. మానసిక వృత్తి నిలువమి, శ మంచి నియమ
 ఫక్కి నడువమి, దీక్షయుంబట్టువడమి,
 కలియుగమువారు సప్తాహ శ కల్పమునను
 దీని వినుడంచు శుకుని యాశ చేశఫణితి. 38

తే. గీ. శ్రద్ధమెయినెడ్డు మాఘమాసమున విన్న
 నేఫలం బిచ్చు శుకకథ; శ యా ఫలంబు
 నెల్ల సప్తాహాయజ్ఞమంశదేర్పరించె
 గరుణ శుకమౌని కలికాలకలుషమడంగ. 39

ఉ. ఎప్పుడో కోటిపుట్టువుల శ నేర్పడు పుణ్యవిశేషసంగతిం
దప్పు లభింప దీశుకకరథానక, మట్లొక వేళనబ్బెనా
యిప్పుడు నప్పుడంచనక శ నెల్లపుడు వినుజెల్లు; సత్యమున్ * ౩
దప్పక బ్రహ్మచర్య విధి, శరదాటక సప్తదినాధ్వరంబులన్ 40

చ. తపముల నేదిరాదు మఱిదక్కదు యోగములన్; సమాధిచే
జపముల నేఫలం బొదవఁ శ జాల, దదెల్లయు నశ్రమంబుగా
నుపగతమాను సప్తదివ్రసోజ్వుల పుణ్యకథాప్రసక్తిచే;
సపరిమితంబు తన్మహిమశ్రమంతయునేము నుతింపనేర్తుమే. 41

చ. వ్రతములకంటె యోగపథ శ వర్తనకంటె, దపంబుకంటెనున్
గృతువులకంటె ధ్యానముల శ కంటె వివేకముకంటె యోగసం
గతవిధికంటె, దీర్ఘములకంటెను గర్జనముం బొనర్చు న
చ్యుత చరితాధ్వరం బుల శ సూరిజన స్తవనీయపుణ్యమై. 42

క. గర్జించున్ గర్జించు స
మూర్జిత గతి సప్తదిన కరణోదితమహిమం
బార్జవమున ఘనగర్భా
స్ఫుర్జన్మహిమంబదెల్లఁ శ బొగడవశంబే ? 43

క. అరలే! యేమనితెల్పుదు
మరవిందదళాక్షవరకరథాధ్వరదీక్షా
స్ఫురదురుగర్జారవ మఘ
హర మథయద మనుషమాన శ మానందదమున్. 44

వ. అనిన విని శౌనకుఁడు;

45

క. నిశ్చేయ శ్రేణికి యో

గశ్రీకి నిదానమైన శ కథయిది ము, న్నే

యాశ్రయమునుండి పుట్టెనో

యాశ్రయమునఁ దెలుపవలతు శ నని యడుగుటయున్.

46

వ. సూతుఁ డతని కిట్లనియె.

47

చ. హరి ధరణీధరం బుడిపి శ యాత్మపదంబున కేగువేళఁ జె

చ్చెరఁజని యుద్ధవుండనియె శ శ్రీపతికంజలిసేసి, “మాధవా!

యరుగుచునుంటివీవు కలి శ యల్లదె పైకొనుచుండె సాధులున్

దురితనియుక్తి కూరులయితోఁచెద రిక్కలికాల సంగతిన్. 48

వ. మఱియు,

49

శా. గోరూపంబుననున్న మేదిని వడంతున్ బర్హుచే, దిక్కునున్

లేరెవ్వారిట భక్తవత్సల! దయన్ శ నిల్వంగదో యీ నిరా

కారుండున్ మఱి చిన్మయుండవయి భక్తశ్రేణిఁబాలింప సా

కారుండున్ సగుణుండవైతివికదా ! కంజాక్ష! లక్ష్మీపతీ! 50

క. నీవారు నిలువఁజాలరు,

నీవేగిన నిర్గుణైక శ నియమార్చనన్

భావంబుసారదు, భక్తుల

కావంతయు సుఖము గలుగ శ దరయుము కృష్ణా!

51

చ. అన విని యుద్ధవానుమతి శ సంబుజలోచనుఁ డాశ్రిత ప్రజా
వన విధికై ప్రభాసమున శ భాగవతాంబుధి నాత్మతేజమున్
బనుపడఁజేసె; నట్లు హరి శ మంగళరూపమె వాఙ్మయాకృతిన్
దనరెను; విన్ననున్ జదివినన్ గనినన్ దురితంబడంచుచున్

మ. జగతిన్ ముక్తివిధాయిసాధనములన్ శ సప్తాహ మత్యుత్తమం
బగు; గామాద్యరివర్గమున్ గెలువ నొనరదైన, దారిద్ర్యమున్
వగవుం బాప మభాగ్యముం దొలఁగు, దానంగాక శక్యం బదె
ల్లగు వేల్పుల్ దరియింపలేని హరిమాయన్ దాటిపోనిక్కలిన్

మ. అని యహ్మనివరుల్ నగాహ మహిమం బారీతి విన్పింప, నం
దనులున్ యౌవనమొంది తన్ గదియ, నానందంబునన్ బద్మతో
చన! గోవింద! ముకుంద! కృష్ణ! నృహరే! శ శౌరే! మురారే! హరే!
యనుచున్ భక్తియు చెంగునన్ దరిసెనొనయ్యారంబుగాఁదత్సభన్

ఉ. అంతటఁ బ్రేమమూర్తియు సకలమంతసందర వేషయున్ రమా
కాంత కథార్థభూషిణియుఁగూ, నరుదెంచిన భక్తిజూచి యే
చెంతనునుండివచ్చె? నెటుశ్చేరె మునీంద్రసభాంగణంబు ని
య్యంతియటంచును బలికి శ రెల్లనదస్యులు సమ్మదమ్మునన్.

వ. అంతట,

56

క. తనయులు భక్తియు నిటు సొం
పెనయుటకుఁ గథార్థమొకటి శ హేతువటన్నన్
విని భక్తియు ఘన వినయ
మున్న నపుడు సనత్కుమారశ్రముని కిట్లనియెన్.

57

మ. కలిదామృతస్య నిదామతస్తనయి యాశకంపించు నాపై భవ
 ల్లలీతాలాప సుధారసంబు గురియన్ శ్రీ జావణ్యముంబుప్పియున్
 గలిగెన్; బ్రహ్మవిదగ్గిఁబుల్ జెలుపుఁడింకన్ నేను నాబిడ్డలున్
 జలుపంగా దగు కార్యమెయ్యది? నివారసంబేదియో మాకిలన్.

వ. అనిన నమ్మునికుమారు లిట్లనిరి.

59

మ. హరి సారూప్యమొసంగి భక్తులకుఁ బోషకామృతావాప్తి దా
 ర్భర సంసారరుజల్ హరించుచును ధైర్యంబూని, యానందసుం
 దర రూపంబున విష్ణుభక్త జనహృత్పద్మాలయాస్థానివై
 పరిపాలింపగదమ్మ లోకముల నంతబా! భక్తికన్యామణీ! 60

వ. అట్టి సమయమునందు;

61

తే. గీ. ఇలను గలి పాపమే, రాజ్య శ్రమేలు నైనఁ
 గడకః నీవంకఁ గన్నెత్తి శ్రీ కాంచవెఱుచు
 ననిన విని, భక్తి హరిదాస శ్రీ జనమనోబ్ధ
 రంగముల నెలకొనె జేమి శ్రీ చెంగలింప.

62

చ. ధనము లవేల శ్రీహరి కరధారసభావిత భక్తియోగ సా
 ధనధన మేరికిం గలుగు శ్రీ ధన్యులు, వారె ధనాధ్యు లబ్జలో
 చనుఁడు స్వలోకము న్విడిచి శ్రీ సత్త్వర మేగి తదీయచిత్తమం
 దనమగు భక్తిసూత్ర పరిపూర్ణ మనోహర చిత్ప్రకాశయై. 63

మ. ఇది బ్రహ్మాత్మకమైన భాగవత మిందేనర్వధర్మములు
బదిలం బైనవి, సర్వకర్మఫలముల్ శ బ్రాపించు నర్థంబుతో,
జదువక విన్న నరుండు మాధవునితో శ సోహృద్యముం బొందుని
య్యదిగా కన్యములైన ధర్మముల వేరలా ముక్తి సాధింపగల. 64

వ. అని సూతుండు శౌనకాదులకుఁ డెల్పిన వారు నాపైఁ గథా
విధానం బొనఱియవే యనుటయు; 65

శ. రామా! రఘుకుల జలనిధి
సోమా! కలికలుషహరి శ సుకవినుతకథా
స్తామా! ప్రేమామృతహిమ
ధామా! శృంగారసీమ! శ తారకనామా! 66

మ. స్రవదానందరసాశుపూరతరళ శ ప్రస్విన్న నేత్రామర
ప్రవరోద్గీత దశాస్యశిక్షణకళా శ చాతుర్య గాథాస్తుతి
శ్రవణోద్వేల్ల దమందరాగ రచనాంశచచ్ఛ్రికటాక్షోదయ
చ్ఛవిసీరాజిత సుస్మితాననసరోజా! రామచంద్రప్రభా! 67

గద్య. ఇది శ్రీరామచంద్ర కరుణాకటాక్షవీక్షా సమాసాదిత
కవితాకలాంచిత శ్రీ వెంకట సుబ్రహ్మణ్యదీక్షిత ప్రణీతంబైన
భాగవత మాహాత్య మను ప్రబంధమునఁ
—: దృతీయాశ్వాసము :—

శ్రీ

భాగవత మాహాత్మ్యము

చతుర్థాశ్వాసము

కర కరకమల! కవిక
లాకలితాద్భుత యశో విలాస! సుహాసా!
సాకేతాధిప! రిపుజన
భీకర వరఖడ్గబంధశ్రవిహితోల్లాసా!

1

వ. అవధరింపుము; సూతుండు శౌనకాది మహామునుల కిట్లనియె;
నట్లు ననకాది మునికుమారులు భాగవత మహిమంబు వినిపించు
సమయంబున,

2

తే. గీ. విష్ణుదాసుల మనసులు శ్ర విమలభక్తి
రసపరిష్కార మొందిన శ్ర రహి నెఱింగి,
భక్తవత్సలుఁడౌ భగవంతుఁ డాత్మ
లోకమందుండి వచ్చి యా శ్ర లోనఁదోఁచె.

3

వ. అంత,

4

సీ. కౌస్తుభవనమాలికానమంచితవక్షు
 నంబుదశ్యాముఁ బీతాంబరధరుఁ
 గాంచీకలాపసంరకలితు నూర్జితవేషు
 మకరకుండలు రత్నమయకిరీటు
 స్మరకోటిలావణ్యధరుఁ ద్రిభంగీకృత
 సుందరాకారు రాకేందువదను
 మురళీధరు వినూత్న శ హరిచందనాంచిత
 సచ్చిదానంద భాస్వత్స్వయాపుఁ

తే. గీ. గనిరి భక్తులు తమ మనఃకమలములను;
 స్వర్గవాసులు సుధవ శ ప్రిభృతు లక్క
 థాశుతినమాదృతి వచ్చి శ దాగిరచట
 జయజయనినాద మలమె దిరక్కక్రిమెల్ల.

5.

వ. అపుడు నారదుఁడు సనకాదులం గని,

6

ఉ. దేహముగేహము బ్రీయనగ్రతీసుతమిత్రసమాజసంగత
 స్నేహము,విస్మరించి యిటు శ నీరజనాభకథారసైక స
 మ్రాహితులౌచు సభ్యజనముల్ పశువక్షులు మూర్ఖులుగలి
 వ్యూహముదాటి రిక్కధకుఁ బోలికయున్నదె చిత్తశోధనన్. 7

శా. తోరంబౌకృప, ఘోరలిక్కలికృత శ దోహనలజ్జల చ
 ల్లారంజేయ సమున్నతిన్ నిలిచి సప్తహాధ్వరశ్రీకథా
 ధారావృష్టిని బైపయి గురిసి రాగర్త తాణిపారీణ! లె
 వ్వారెవ్వారు విశుద్ధులైరిదివిన శ వారి బ్రశంసింపుడీ! 8

- వ. అని యడిగిన నమ్మునికుమారహరిట్లనిరి. 9
- తే. గీ. ఘోరపాపస్వభావులారచారదురు
లనృతవాదులు ప్రబలకోశపాగ్నిదగ్ధు
లమితకాముకు లతికుటిరలాత్ము లైనఁ
గలిదరింతురు హరికథా శ కృతునియుక్తి. 10
- తే. గీ. పతితు లాశ్రమ ధర్మ వివర్జితులును
దంభమాత్సర్య సోంసా విధాయుమతులు
గురుజన దోషవలలుం గడు శ క్కూరులైన
గలిదరింతురు హరికథా శ కృతునియుక్తి. 11
- తే. గీ. తృకరణంబుల మలిన వృత్తిం జరించి,
మాయలంగూడి, పరవధూ శ మాన్యధన స
మూహములఁ గొల్లగొనునట్టి శ మూర్ఖులైనఁ
గలిదరింతురు హరికథా శ కృతు నియుక్తి. 12
- వ. వెండియు వినుం డియ్యర్థంబున దురితాపనోదన సాధనంబైన
యితహాసంబుగల దదెట్టులనిన 13
- ♦ ఆత్మదేవుడను బ్రాహ్మణుని చరిత్రము. ♦—
- చ. కలదట తుంగభద్రనదిగట్టునఁ బట్టణ రాజ మొక్కఁడ
వ్వలనున నాల్గువర్ణములు శ స్వస్వకులోచిత ధర్మబద్ధులై
యలరుచు నుండు రెం దనృతశ్రమన్న దెఱుంగక; యష్టరంబునక
గలఁడొకఁ డాత్మదేవుడనఁగఁ దగి విప్రవరుండు విశ్రుతిక. 14

శా. శ్రాతస్మా ర్తములన్ సమగుడు, శ్రుతి శ్రహావిణ్యసంపత్తిలో
నేతస్మాత్కుడు గాడు, భాసుసముడై శ్ర యింపారు, వవ్వీట భి
క్షాతంత్రంబునఁ గాలముం గడుపుచున్ శ్ర సంపన్నుడై యుండి, వి
ద్యాతీర్థం డతఃడార్యలోకహిత వృత్తం బత్యుదాత్తంబుగన్. 15

వ. ఆ భూసురునకు దుంధులీ యను భార్యగల దది. 16

సీ. కొలము గల్గిన దందకములకుఁ దావల మింటి
పని చక్కఁబెట్టు నేర్పునను జాణ
మన సొకప్పుడును మెత్తన గాను, నీచుతాత
మగనిమాటకు మఱు శ్ర మాట వెదకు
తనయన్నమాట నెట్టన నిల్పుకొనఁ జూచు
కయ్యంబునకు మున్న శ్ర కాలుదువ్వు
నూరి గాథలకు వీరనొగ్గు కూర్తవ్వంబు
నదరుబోతుతనంబు శ్ర పట్టివిడదు

తె. గీ. ఇట్టి సతిఁగూడి పేమ దానెరపుకొనుచు
మను నతఁడు; వారి కర్థ కారమములనింటఁ
బాడి పంటల భోగ్యసంప్రదల నింత
గూరదు సుఖంబు సంతతి శ్ర కొఱతవడుట. 17

జే. గీ. గుడులముఖమండపంబులన్ శ్ర గూర్కువెట్టి;
కనఁబడిన రాతికిన్ మొక్కి, శ్ర కతలెఱింగి
యెఱిగి యశ్వత్థముల చుట్టుం శ్ర దిఱిగి. తీఱిగి
ధర్మములు నేసి రెన్నో సంఘతానకాంతము. 18

క. శకునముల నడిగి, సాము

ద్రోకములకుం జేతులిచ్చి య తీరని వెత నూ

రక వెచ్చించిరి విత్తం;

బాక మార్గమె వెట్టియాన య కూరటయున్నే?

19

క. ఆవుల గోవుల బంగరు

పోవుల వలువలను దానములఁ బేదలకీ

నీవుల సగమయ్యెన్ సిరి;

యావల సగమయ్యె మేను య నయ్యె విధులన్.

20

వ. ఇట్లెంత నేసిన సంతతి గలుగమికి వగచి యా బాహ్మణుడు, 21

చ. అడవుల సంచరించుచు, నొకప్పుడు వేసవి మండుటెండలన్

బడుగయి దప్పితిచ్చికోని య వ్రాలెఁ దటాకమునొడ్డునందు; న

ప్పుడుయతియొక్కఁడైయ్యెడకొనపోవుచుడాసియెవండవొక్కొయి

కడ నిటు లారటంపడెదు య కారణమేమని పల్కరించినన్. 22

వ. విప్పుఁ డయ్యెతికి నవినయంబుగ వందనమాచరించి,

23

మ. మునునేఁ జేసిన పాపకర్మ మిది; నా య పూర్వు ల్లివిన్ గోరు వె

చ్చని యశ్మాదక.మాని నిల్వవలసెన్; యత్నాదేవులున్ దేవులున్

గొన రే నేమిడినన్; విషాదగతి నాకుం బ్రాణముల్ వోకయి

వ్వనికేతెంచితి నంతలేని సిరులన్ య వాంఛామదం బారినన్. 24

ఉ. సంతతిలేని జీవితము శ సంతతిలేని గృహంబు సంపదల్
సంతతిలేని వంగడము శ సంతత నింద్యము లందు; రయ్య జే
వితయో నేను ధేనువును శ బెంపగ నద్దియు గొడ్డువోయె; నా
యంతన నాటినట్టి తరువా ఫలియింప దదెన్ని యేండ్లకున్. 25

మ. శలమందున్ మఱిడిందు, చిత్రమగు నిర్భాగ్యంబపో గొడ్డుబో
తులజన్మం బొక జన్మమే యని కడుం శ దుఃఖంపఁ దత్సాలమం
దలివ్రాలున్ యతి యోగదృష్టిగని, సంఘతానంబు నీకేల ని
చ్చలు సంసారముద్రొంచిమోక్షపదమున్ శ సాధింపునన్యాసివై.

మ. సగరుం డంగుడు నాదిగాఁగల నృపుల్ శసంతానముంబొంది,పొం
దగలేరైరి సుఖంబు; సంస్మృతి దుర్వృతం బంతమేలేని క
ర్మగతిన్ జిక్కులపాలుగాకుము, ప్రజాతరాగంపు రోగంబు చ
ల్లగ ఖండింపు వివేక మాషధముగా శ లక్ష్మించిభూమిసురా! 27

వ. అనిన నవ్వెఱ్ఱిబాపఁడు, 28

తే. గీ. వలవను వివేక మే బిడ్డవలతుఁగాని
నాకుఁ బనలేని శుష్క సంన్యాసమేల
పుత్ర పౌత్రయుతుండు పో శ పుణ్యుఁడెందు
కాదనినఁ బ్రాణ మిప్పుడే శ కడకవిడుతు. 29

మ. అని కోపించిన విప్రజూచి యనెనిర్మలయోగియ్యధాతవాఁ
తనుమాయించిన చిత్రకేతునకు వంశతల్గల్గె బో మున్ను నీ
కును సంతానము సప్తజన్మములకున్ శ గూడంగబో దట్టులై
నను నిన్నుఁగిని దోసిపుచ్చుటకుఁడందం బొప్పుదయ్యెద్విజా! 30

వ. అటుగావున సీహొక దివ్యఫలం బిచ్చెద; నదిసీభార్యకిచ్చి భక్షింపం
జేయు మద్దానఁ దనయుండు గలుగఁగలఁడు, మఱియు నిది దివి
నది మొదలుగ

31

తే. గీ. సత్యమున్ దయ దానంబు శ శౌచమూని,
యేకభుక్తంబు గావించి శ యింతి యొక్క
వత్సరమ్ము వ్రతమ్మాన శ వంశకర్త
యైనకొడుకును గాంచు నిర్యయది నిజంబు.

32

చ. అనియతియేగె, నంతద్విజుఁడచ్చెరువున్ముదమున్ మనంబునన్
బెనఁగొన నింటికేగి, సతిరబిల్చి కుమారకుఁ గాంతుగాని లె
మ్మని సరసంబులాడి ఫలశ్రమామె కరంబులఁబెట్టి వేండియున్
వినిచె వ్రతంబు పూనువిధి శ విస్తృతరీతి యతీంద్రుమాటగన్.

వ. దుంధులి మగనిమాటలు విని.

34

కం. పిడుగడచినట్టులై, దుం
దుడుకుదనం బడరఁ, దొడరెదమఃఖాశువులున్
జడిగొని పయ్యెద దడియఁగ,
కడుఁగలగెన్ వండుదిన్నఁ శ గడుపొననుచున్.

35

వ. అప్పు డాత్మచేవుఁడును,

36

తే. గీ. ఔనె! యడవులపాలయి శ సూనుగారము
ఫలముదెచ్చిన కన్నీరు శ నొలిక్క దశుభ
మన; దెలిసి యేడ్చునకెగాని శ హర్షమునకు
బాష్పములురావాయని కైతరవంబునడపె.

37

వ. కాని యేకాంతంబున,

38

చ. అనయము మాయదారిజవరాలది యేడ్చుచు, గుట్టుగన్ సఖి
జనముల కిక్కతన్ దెలిపి, శ చావు నిజం, బెటుమోతు గర్భమే
యనువున నా ప్రసూతిసమయవ్యథనోర్తును? లేనిపోని సం
తనుగొనివచ్చె నామగఁడురతప్పదు గర్భము పండు మ్రింగినక. 39

శా. చూలై నక గడుపుబ్బుతిండియుడుగుక శుష్కింతుఁ బ్రాణంబులుక
దూలున్, నాగృహతంత్ర మాగు; బరువున్ శదోరంబుగానైన, యీ
వేళన్ దొంగలముట్టడుల్ బలిసెనా శ వేవేగఁ బర్వెత్తగాఁ
జాలన్, జాలు నివేల బిడ్డలకు నై శ సత్యాది నిర్బంధముల్. 40

ఆ. వె. చిలుకపంజరాన శ నిలిచినట్లేర్పడు
గర్భమాప్రసూతిఁ శ గడపుటెట్టు
లట్టిటైన మరణ శ మాసన్నమగు; నాడు
పడుచు నాడుసిరుల శ నొడిచికొనును.

41

చ. విధిమగవాడు; వానికి విశవేకములే; దబలాజనంబు ని
వ్విధిఁ బ్రసవార్తికిన్ గొలిపి శ వేచెడుగాని, యొకప్పుడేని యీ
వ్యథ మగఁడైనవాఁడెఱుగునట్టులవ్రాసెనె? వ్రాసెనేని య
య్యధములు బిడ్డలంగనగ. శ నారడిబుత్తురె యాడువారలన్. 42

క. మగువలు నానాశ్రమలన్

దగిలి కుమారులను గన్నఁ శ్ర దమకొడుకులటం

చెగిరిపడెద రిదియేమే?

మగపశువుల కింతయేని శ్ర మానముగలదే.

43

క. మగనాలై పుట్టితి ని

వ్యగహందితి; ధవునిఁబాయు శ్ర వనితయు గొడ్రా

లగునది ధన్యలు మును వా

రగణితపుణ్యంబులేమి శ్ర యార్జించిరొక్కో!

44

క. అనవిని ముక్కునవేలిడి

కొని యియ్యది యేమివింతగోల? లతాంగుల్

తనయులఁ గనరే భువిలో

వినమే నీవాక్కతల్లిరబిడ్డవుగావే?

45

చ. అనియటఁ బెద్దలాడి;రయ్యె ! శ్ర యారడిబెట్టకుఁ డమ్మ ముద్దరా

లనిరొకకొండ; రద్భుత మశహా! మకుమార మదింతపాటి లెం

డని పరిహాసపుం జెనుకురలాడిరిప్రాధ; లొకళ్లొకళ్లను

గనుగొని యాగఁజాలక పశుకాలున నవ్విరి ముగ్ధలెల్లరున్. 46

క. పకపకలన్ వికవికలన్

గకవికలై మనసుచాల శ్ర కంఠారై నన్

వెకలితనము బయ్యలై యది

సకియల నెడబాసి యింటి శ్ర చాయకుఁ జనియెన్.

47

వ. అట్లేగి,

48

శే. గీ. ఫలము దినకున్న మగఁడు నన్ శ బ్రతుకనీడు
తింటినా గర్భభారంబు శ తీవరించు
చెలులకుం దెల్పు నీపాటి శ చెట్టబుట్టె
తప్ప దిఁకఁజావు; పైబాధ శ తడవనేల!

49

వ. అని యా పండును మిగ్గింగను బారనై వసుంఁగాక పరితపించుచుండె
నంత,

50

చ. చెలియలు చూడ వచ్చిన విశేషమిదంతయుఁ దెల్పు నామె లో
నలరివచించె; గర్భవత్రినై తిని నేఁగని బిడ్డనిత్తు నీ
కలిమి యొకింత నాపతికిఁ శ గానుకవెట్టు మతండు నొప్పడిక
దెలియఁగనీకు మేరికిది శ నిక్కపు గర్భిణినా నటింపవే.

51

ఉ. పూవులుదాకినన్ సురిగిరపోయెడి నీమెయిదీవ గర్భ బా
ధావధి నోర్వఁజాల దబ్రలా! మఱి ప్రాణములున్నఁ జాలు లె
మ్మావున కీఫలం బిడుద్రమద్దియుఁజూడగవచ్చు నన్న; నా
తోవఁ జరించె దుంధులి వశధూజనవృత్తమదెంతకేదగున్. 52

వ. ఇదియిట్లుండ, నాత్మదేవుం డనుంగుఁ బత్నియెడ దాహృదలక్ష
ణంబు లేడనెడ శంకించుచుండి,

53

సీ. ఫలమారగించితే శ ఫలితమేమని యాతఁ

డన నామె మాన ముశద్రీను వహించు
యతివాక్య మహిమ మశద్భుతతమంబని యాతఁ

డన నామె చిఱునవ్వు శనినుచు బెదవి
ఏమేని మనసయ్యోగనే తెల్పుమని యాతఁ

డన నామె తలవాంచి శ యట్టె జూచు
పెదవి మన్నంటి కొన్నది చూడుమని యాతఁ

డన నామె చూపు జంశకెనలఁగసరు,

తే. గీ. ఎట్టి ప్రాధకుఁ బ్రథమ దాహృదవిముగ్ధ
మధుర లజ్జానుభావముల్ శ మానవేమొ
యనుచు ముఱియును వెట్టిబ్రాహ్మణుడతండు
వాని గికురించి పొంగు నశవ్వన్నెలాడి.

54

తే. గీ. మఱచి వడివడి నడచి యశమ్మాయలాడి
మగఁడు చూచెనో యను శంకశమగుడ నున్ను
రస్సురని మెల్ల మెల్లనశనడుగు వెట్టుఁ
గపట వృత్తియు నైజము శ గాళ్ళబెనఁగ.

55

చ. కడుపునఁ బ్రాతఃచీర లొడిశకంబునఁ జుట్టి నెలల్ ననన్ జనన్
బడలిక సోకినట్లు పయిరపాటున పాన్పునసోలివ్రాలు; లో
నడలు జనించినట్లులుకు శ నారటముంబడు నెప్పుడో మగం
డడరిన వేడ్కఁ దారసిల్లహావృత్తభంగము తాకఁబోకనున్. 56

వ. ఇక్కరణి నా టక్కులాడి, టక్కురితనంబు మెరయ, మాయా
గర్భిణీ వేషాభినయంబున నతివినయంబు చూపుచు గడుమెలకువ
గలిగి మెలగుచున్నంత.

57

తే. గీ. ఆఱునెలలకుఁ దన గర్భ శ్ర మంతరించె
ననుచు నొకమాట పుట్టించి, శ్ర యవల నేర్పు
మిగులఁ దాఁగన్న కొమరుని శ్ర మగనివలన
ననిపె దుంధులిచెలియ లి శ్రయ్యప్పకడకు.

58

క. అందికొని యక్కుమారుని
మందగమన పురిటియింట శ్ర మసలుచుఁ దా నా
నందనుని గంటి ననుచు న
మందానందమునఁ దెలిపె శ్ర మగనికి వార్తన్.

59

క. యతిమహిమ కఠనఁ బడసితి
నతులిత మహిమానుభావు శ్ర నాత్మజు నని సం
తత గీతవాద్య వితతుల
నతఁడెన్నో జరిపె మంగళాచారములన్.

60

తే. గీ. చెల్లెలు నవప్రసూత, యాశీశువు దొఱిగి
యేడ్చుచున్నది, యది వచ్చెనేని బాలుఁ
బాలానగి పెంపఁగలదు, నాశవలనఁ గాదు
దాని రక్షింపుడన పతిదానిఁ బిలిచె;

61

వ, మఱియు నాదంపతు లా నందనునకు దుంధుకారి యని పేరిడు
కొని వినోదించుచుండి రంత;

62

క. యతిఫలము దిన్న గోవున
కలిసుందరు డమరరూపుఁ శ డంచితకనక
ద్యుతి కలిత దిగ్విభాగుం
డతులిత మహిమానుభావుఁ శ డాత్మజుఁ డొదవెన్.

63

క. అదివిని విప్పు డద్భుత
ముదమున జననోత్సవాది శ పుణ్యవిధుల నొ
ప్పిదముగ జరిపెన్ మఱియొకఁ
డొదవెన్ సుతుఁడెట్టి భాగ్యమో యిది యనుచున్.

64

తే. గీ. యతి ఫలం బిచ్చు కాలమరహ త్వమేమొ ?
శిశువు గలిగిన వేళా విశ్లేష మేమొ ?
భగవ దవ్యాజ కరుణా ప్రభావమేమొ ?
గోవు మావలె ముద్దుల శ కొడుకుఁ గనియె.

65

వ. అని;

క. గోకర్ణుడగుట బాలకు
గోకర్ణుం డనుచుఁ బేరుకొనె ద్విజుఁ డానఱ
దై కనిదానంబై య
య్యాకారము చూచువారి శ కబ్బరముయ్యెన్.

66

శ. గోవునకు మనుజుబాలకుఁ

డీవరుసం గలుగుటెన్నఁ శ డేఁ గనినామే,

యీ విప్రభాగ్యులుక్షణ

మే వారికిఁ గలుగు ననుచు శ నెంచిరి లోకుల్.

67

వ. అవల నబ్బలకులు దినదిన ప్రవర్ధమానులై యావనం జెనసి
రందు.

68

శా. గోకర్ణం డిలుబాసి, యోగపదవీ శ కూలంకష బ్రహ్మని

ష్ఠాకల్పంబులఁ, దీర్ఘయాత్రలను సంశ్చారంబు సాగించె, నా

రా! కాసంతసుఖంబు దుఃఖమును నైశ్రం బాప్తభావంబు రా

నీ కేకాగ్రిమనస్కుండై మునిజనాశ్రమికంబు జేపెట్టగన్.

69

వ. ఇక దుంధుకారి యనువాడు.

70

తే. గీ. ప్షానశౌచాదికర్మ సంశ్చారముడిగి

క్రోధియై దుష్పరిగ్రహశకులత సేచ

వృత్తి శవహస్త భోక్తయై శ భీతిదాలగి

మించువైరానఁ గొంప లంఘించి బ్రతికె.

71

తే. గీ. ఆటపాటలఁగదియు నరయ్యత్పథమును

నూతఁ బడదోయు నంధుల శ కూతఁజెఱచు

సాధుజనముల నంధులన్ శ జాచమోదు

నడరి కడవాటి పొందున శ శంకలించు

72

ఉ. అందఱఁ గత్తిగట్టు నొక శ్రయాకయు నడ్డు నెఱుంగఁ; కింటఁ ద
ల్లిందన తండ్రినిన్ జదిపిరలేశమునున్ సిరిదక్కనీ కదె
ల్లం దరలించి జారిణుల శ్రలాలనకున్ జమసేసె; నంత యీ
నందనుఁడేటికిన్ గలిగి శ్రనాడఁని యేడ్వదొడంగె విప్రుడున్. 73

తే. గీ. అవల సుత్రమ గతు లుండ శ్రవనుచు వెట్టి
తనమునన్ భ్రష్టుడైన యీశతనయుఁ గంట
నివల గతి దప్పిపోయె నిశ్చైరిగి గొడ్డు
బోతునై యుండ కేనేల శ్రమోనపోతి. 74

ప. అని విచారించుచున్నంత. 75

తా. గోకర్ణం డపు డేగుదెంచి జనకుంశగోరాడి, సిస్సారమా
రా! కాంక్షించెద వీ భవంబు మఱి భార్యపుత్రమిత్రార్థముల్
చీకాకుం బొనరించు, స్నేహము మనశ్చింతాగ్నిని బెంచుబో
యేకాంతవ్రతుడొ విరక్తునిదిగాఁదే సౌఖ్యమెప్పట్టునకా. 76

క. ఇందుగ్గినకు లేదు, లేదు న.

లేందుగ్గినకు. సుఖమదెల్లరయెకాంతమ ని

స్తంద్రత వర్తిలు. యోగి

నేందుగ్గిని సాత్తనుచుఁ దెలియునమ్మా! నా తండ్రీ!

మ. అనిబోధించిన నాత్మదేవుఁ డను, బిర్రడ్డా! ఘోరసరసారః మన్.
వనిలోఁజిక్కిరి, స్నేహపాశముల నిర్బంధంబుఁ ద్రొంపంగలే
కనిశంబున్ జరియింతుఁ గర్మగతులన్ శ హ మూర్ఖుడన్ గ్రుడ్డివో
యిన జన్మంబిది యుద్ధరింపు మొరు లేరీ దిక్కు నీకంటెనున్. 78

ప. అని వాపోయినఁ గని గోకర్ణుడిట్లనియె. 79

చ. ఎముకలు మాంసమున్ రుధిరమే ద్రైరఁగూడిన దేహమందుఁబ్రే
మము విడు; మాలుబిడ్డల మశమత్వము గోయు; క్షణంబుపాటి లో
కము నిజమంచు నెంచకు మశఖండవిరాగరసానుభూతిమై
భ్రమమును వీడిభక్తిపరిపాకమునన్ భజియింపు మచ్యుతన్.

ఉ. లాకికధర్మముల్ విడు, కరలంగకు కామము జాడఁ జిక్కి, రా
నీకు మనంబుచెంతకు నశనిత్యములౌ గుణదోషచింతనల్;
చేకొని సాధువుంగవుల శ నేవలొనర్పు, ముక్కుండ సత్కథా
స్తోకసుధారసాంబునిధిఁదూఁగుము, గోరి తరింపు సంస్మృతిన్. 82

ప. అని తెలియ నాడిన నాత్మదేవుడు.

చ. అరువదియేండ్లునిండి, యపుడర్థకు చేసిన బాధపండి, దు
స్తరభవవారిధిం గడువఁదత్త రమెత్తి రమేశుభక్తిని
ర్భరమతియై భజించి, మఱిభాగవతంబుఁ పఠించి మాధవుఁ
దరిసి విముక్తుడయ్యె గడుఁదత్త్వరతన్ దశమంబు పాడుటన్. 83

వ. అని సనకాదులు దెలిపిరని సూతుండు శౌనకాది మహర్షులకుం.
దెల్పిన, వారవ్వలికథా వృత్తాంతం బానతీగదే యని యడు
గుటయు. 84.

ప్రమాణి. మనీషి లోక విస్ఫుర
నృనసస్సరోజ మందిరా!
మునీంద్ర బృంద వందితా!
వీల దివ్య విగ్రహా! 85.

మ. సవనీరేజదళాయతాక్ష! విలసన్నా లీకజాద్యర్చనో
త్సవ! వారాశిమహాగభీర! హిమవత్స్మృతాన్నిభస్థైర్య! శ్రీ
సవ! విష్ణూపమవీర్య! సూర్యసుతమిత్రా! మిత్రేవంశోదయా!
పవమాన ప్రియసూను పాణికమలప్రత్యర్పితాంఘ్రిద్వయా! 86.

వసంతతిలక. వీరాధివీర! వనరవీధి కృతాసిధారా
ధారా నిరస్త ఘనరదైత్యదవాగ్నికీలా!
శ్రీరామ! భక్తజనరచిత్త సరోజ లీలా
గారా! వసంత తిలకకప్పియ! నిర్వికారా! 87

గద్య. ఇది శ్రీరామచంద్ర కరుణాకటాక్షపితౄ సమాసాదిత
కవితాకలాంచిత శ్రీ వెంకట సుబ్రహ్మణ్యదీక్షిత ప్రణీతంబైన.
భాగవత మాహాత్మ్య మను ప్రబంధమునఁ

—: జతుర్థాశ్వాసము :—

శ్రీ

భాగవతమాహాత్మ్యము

పంచమాశ్వాసము

హనుమదుపాశ్రితపద !

సోఽహంభావైక గమ్య! శ సునిశిత బాణ

వ్యూహ విదళితాసుర! సం

దేహ నివారక! శుతిస్తుతతి పత్రిపాద్యా!

1

వ. అవధరింపు మంత సూతుండు శౌనకాది మహర్షుల కీట్లనియె;

నట్లు దుంధుకారి యనువాడు.

2

తే. గీ. తండ్రి పరమపదంబందఁ శ దల్లి నేక

తంబ దండించి యింటిలో శ ధనము కొల్ల

గొట్ట నడిరేయి నదియు గర్గోలుసేసి

నూతఁబడి ప్రిణముల్ వాసె శ నూతలేక.

3

వ. అంత.

4

తే. గీ. వెలవెలఁడు లైదుగురు, వింతశకలికితనము

నిచ్చకము మచ్చువెట్టి యశప్పచ్చెకాని

వలపుటుచ్చులఁ దవిలించి శ వెలగలట్టి

చీరలున్ సాములైమ్మని శ చిచ్చువెట్ట.

5

శా. చోరగ్రామణియై నిశల్దిరిగి, వాఙ్సోభాషణశ్రేణి దు
 ర్వార ప్రక్రియ మ్రుచ్చిలించి యిడియశ్వారాంగనా వార మే
 దారిందార్చిన దానదారెను మదాంధంబౌవరాహంబు న
 ట్లూరన్ గ్రామ్యసుఖైక తత్పరత వాఙ్మదిక్తుడై రిక్తుడై. 6

తే. గీ. వానికున్నంత; పైనటు శ వచ్చినంత;
 మూటముల్లెయు హరియించి శ మోసకత్తె
 లింక నీదొంగసొత్తుతో శ నిందెయున్న
 మనకునుం జాపు మూడు నిశమ్యనుజుతోడ. 7

తే. గీ. అనుచు, నిదురించువానిఁ ద్రోగటను బిగించి,
 గుమ్మిచావక యున్న మొగమునందు
 నిప్పులిడి చంపి గోతిలోఁ శ గప్పి యింట;
 నవల విరహవ్యథా భారమభినయించి. 8

తే. గీ. అంగజాస్రంబులకు మమ్ము శ నప్పగించి
 దూర మేఁగెను బ్రీయుఁ డరుఁ దేరఁడెట్టు
 మనుదు మని యేడ్చి లోకుల శ కనులు మొత్తి
 సొత్తుతోఁ బారి రింకొక శ పొత్తుగోరి. 9

చ. తెలిసినవాఁడు కాంతల మరదిన్ మదిసమ్మఁడు; నమ్మి మూర్ఖుఁడు
 జ్వలతరశోకవహ్నిఁబడిరచచ్చును; గామశిఖింధనంబు లిం
 తుల నుడు; లిక్కుఖండములఁ తోఁదులువల్ దులనేయుచుండు; ని
 చ్చలు హృదయంబెఱుంగరు విషచ్చురికాగ్రసమాసమంచయో!

ఉ. చచ్చిన దుంధుకారియుఁ బిశశాచపురూపున గాలిబుంగయై
వచ్చెడు బాటసారుల కశపారభయం బిడు రూపు లూనుచున్,
హెచ్చగు నాఁకలిక జలియు శ నెడయు వానయునోర్వలేక దా
నచ్చట నిచ్చటన్ బటచె శ హా!యని దయ్యము నార్పువెట్టుచున్.

ఉ. అంతట దుంధుకారి హతుఁడౌట వినంబడఁ దానె దిక్కునై
యెంతయు శ్రద్ధ శ్రద్ధ మిడియెన్ దగు తావుల ధేనుకర్ణుఁ డ
త్యంత విషాద మొంది; మఱి శ యాత్మగృహంబున కేగినంత; నా
చెంత నటించెఁ బ్రేతము విశచిత్రతరోగ్రభయాకృతిన్ నిశన్.

వ. మఱియు వాడు.

13

క. ఒక తఱి మేఁకయు నేనుఁగు

నొక పరి మహిషంబు, నిందుఁ శ డొకపరి చిచ్చిం

కొక తఱి నరుఁడై తోచెన్

గకవిక లవిగాంచి ధేనుకర్ణుం డనియెన్.

14

శా. ఓరీ! యెవ్వఁడ వీనిశీఘమున నిశ్శుక్లాగ్రీకృతుల్ పూని సం
చారం బేల యొనర్తు వియ్యెడ? పిశాశచపేత రక్షస్సులం
దేరూపం బిది తెల్పరా యనిన వాఁడేడ్చెన్; మఱి బల్కుఁగా
నోరున్ రాదని సంజ్ఞ సేసె నవలన్ శ గోకర్ణుఁ డబ్రొంబునన్. 15

ఉ. దోసిట నీరుచల్లిన విశధూతి భయంకర రూపుఁడై వెనక్
డాసియు వాడు! సోదరుడ శ నన్నెఱుంగం గదె దుంధుకారిగా;
దోసము తెన్నొచ్చేసి కులశదూరుడనైతి; నమస్తలోక హిం
సాసముపాత్తుమక్కుతిని శ జచ్చి చరింతును బ్రేతరూపిన్. 16

ఉ. క్రూరుడ లోకహింసకుడఁ య గూలితి జారిణులెల్లఁ గూల్చి, నీ
దారిఁ జరింతు దై వవిధి య దయ్యపు రూపున; నిన్నినాళ్లు నిన్
గోరితపింతు నిన్లనుటకున్ ముదమయ్యెడు నిప్పు;డింక నే
తీరున నియ్యవస్థ గడఁతేఱునొ తెల్పఁగదయ్య తమ్ముడా! 17

వ. అనిన ధేనుకర్ణుం డిట్లనియె. 18

తే. గీ. గయను బిండము వై చితిఁ య గాశికాపరి
ముఖి మహాక్షేత్రతీర్థభూములను శ్రాద్ధ
శత మొనర్చితి; నీదుదుర్గతి యొకింత
కడవ దిం కేమిసేతు నీ య కర్మమునకు. 19

తే. గీ. అనిన మొఱవెట్టి నీవుగా య కన్య లెవ్వ
రడ్డుపడ నేరయ్య యీ య యొడ్డు గడువఁ
బెట్టుమనె వాడు; గోకర్ణు య డటైచూతు
నెడ గలుగఁ బొమ్ము పిల్చిన య నిటకురమ్ము. 20

వ. అని వానిందోలి. 21

క. జాలింబడి యీపాపము
దోలుం దగ వైన తెఱువెదో! ణోపదటం
చాలోచించియుఁ దెలియం
జాలండయ్యెను నిశావరసానంబయ్యెన్. 22

ఉ. వేకువ ధేనుకర్ణుడు ప్రోషణులఁ బెద్దలఁ బిల్చి దెల్పెదా
 నీకథ యేమిదారి యనిరయెఁమఱి; మానులు బ్రహ్మవాదులౌ
 గాకని ధర్మశాస్త్రముల శ కట్టడులం గని ముక్తిహేతువ
 న్నా! కనరాదు; సూర్యవచనంబుఁ బ్రమాణముగా గడింపుమా! 23

వ. అని విన్నవించి రంత, యోగనిష్ఠాగరిష్ఠుం డగుట. 24

శా. గోకర్ణం డినువేగ మాపి “తరణీ! శ కొల్తుఁ జగత్సృష్టి న
 స్తోకాజ్ఞానతమోవిభంజను బుధశస్త్రత్యక్త గృహసింధువున్,
 లోకాలోకచరిష్ణు వేదమయునిఁ శ రూపింపు మీప్రేత మె
 ట్లీకర్మం బెడబాయు ? బుణ్యగరిమం శ బేరీతి నార్జించు ? నాఁ.

తే. గీ. చండకిరణుండు కరుణశరేయెండగాసి
 గాసి చెందకు గోకర్ణ! శ కమలనాభ
 నద్భుతకథానకంబు సప్తహయైక్తి
 వినుచు మీ ప్రేతజన్మమున్ శ వీడు వీడు. 26

చ. అనెరవి; సూర్యసూక్త మదియౌ నని రందఱు, నంత నిశ్చయం
 బొనరిచి ధేనుకర్ణు డదియన్ జిహ్వింపఁగఁబూనె, సాధువుల్
 చని, రమరుల్ వెఱంగువడసాగిరి తన్మహిమానుభూతికిన్
 నఁ జని రెల్ల దోషములుగవీడగ వృద్ధులు మందు లంఘులున్. 27

—♦ గోకర్ణుడు సప్తాహము గావించుట ♦—

మ. అట్లధేనుశ్రవసుండు సగ్రపదమంత దాసీనుడై యిక్కతఁ
స్ఫుటరీతిఁ వినిపింపఁ, బ్రేతమటకుఁ జూతైంచి చూపాన్చి, య
చ్చోట నెత్తంబడి సప్తపర్వయుతమై శ సాంపారు సవ్వేణువం
దెటా వాతాకృతిపూని నిల్చి వినె దా శ నీపుణ్యగాథాతతిఁ. 28

తే. గీ. ధేనుకర్ణుండు విష్ణుభక్తిపశస్తు
నొక్క ద్విజముఖ్యు శ్రోతగాఁ నునిచి మొదటి
స్కంధమును దొరఁగొని సమగ్ర శ కథ వచింప
ప్రథమదివసాన వేణుపరర్వంబు విడియె. 29

క. సప్తదినంబులు జరుగన్
సప్తగ్రంథులును విడె సశశబ్దంబుగ సం
ప్రాప్తించె దివ్యమూర్తి స
మాప్తమునన్ బ్రేతవృత్తి మాసె నతనికిఁ. 30

వ. మఱియు నా దుంధుకారి. 31

మ. తులసీదామధరుండు వీతవసనాశస్త్రాక ప్రభాభాసుడున్
జలదశ్యామల కోమలాకృతియు భాస్వద్రితనోటిర సం
కలితుండున్ మణికుండలోజ్జ్వలుఁ డురుగైవేయ హారావళి
వలయోత్కంఠితటిచ్చకచ్చకీతదిగ్భాగుండునయ్యెదది. 32

క. ఈరీతి నాతఁ డచ్యుత
సాహస్యము బొంది వినయచతురత మొక్కెన్
గూరిమితమ్ముని; భవని
స్తారకు లెవరై న వంద్యతములే గాదే. 33

వ. మఱియు నప్పావనమూర్తి శుక కథాసప్తాహ మహిమం బిట్లని
వినుతింపఁ దొడంగె వినుండు. 34

తే. గీ. భాగవతవార్త ధన్యతాపాదకంబు
ప్రేతపీడాహరంబు పరవిత్రకరము
సప్తదినయజ్ఞమదియు సాక్షాద్రామేశ
పుణ్యలోకప్రదంబు నరగణ్యఫలము. 35

క. తడిగల్గిన; దారినదియు
కడిదియుఁ దేలికదియైన శ కల్మష మగ్నిం
బడు కట్టెలటు దహింపం
బడెడిన్ సప్తాహఫలవిరపాకము మహిమన్. 36

క. తెలిసియుఁ దెలియక జరిగిన
నలుసున్ బెద్దదియు వాఙ్మనన కర్మములన్
గలిగెడు పాపము దొలువం
గలిగెడు సప్తాహ దివ్యకల్పము వినరే ! 37

ఉ. భారతభూమి నైదిక స్రభాస్థలినిల్చి, యదారభక్తి సం
భోరుహనేత్రు దివ్యకథ శ్ర పుణ్యముపంట వినంగలేని యా
క్రూరుని జన్మమేటి కొనగూడిన పిండము మెక్కి మాంస మ
జ్జారసధాతువుల్ బలిసి శ్ర చచ్చెడువాని శరీర మేటికిఁ. 38

చ. ఎముకలు కంబముల్, నరముల లిందు బిగించెడుకట్టుత్రాళ్లు, మాం
సము రుధిరములేవనము; శ్ర చర్మముపై నిడుకప్పు; పూతగం
ధము క్రిమిభస్మవిడ్భర మ్రదార్థ్యము, దుష్టము, దుర్భరంబు, సాం
తము, క్షణికంబు, రోగసదృశంబు శరీరము నమ్మవచ్చునే. 39

క. మూత్ర, పురీషాదులకుఁ
బాత్ర మపాత్రం బపత్ర్యపము చిత్రం బే
మాత్రము సస్థిరమగు నీ
గాత్రముఁ దిరమైనయై శ్ర గడువం దగదే. 40

తే. గీ. భాగవత గాథ వినని యశ్రభాగ్యమతులు
నలిలబుద్బుదమట్లు, దోశమల విధానఁ
బుట్టి పెరుగుట యది తుదశ్రముట్టుకొలకు
నరకకూపంబునఁబడి శ్ర నవయుకొలకు. 41

క. దినదినము దినాంతంబున
స్వన మెనయఁగ నొక్కటాకటిశ్రవంతున వంశం
బున సప్తగ్రంథులు విడె
ననుమానమె? మనము గ్రంథిశ్ర యటువిడు నన్నఁ. 42

క. భేదిల్లు మనసుముడి; వి
 చేచ్చెదము గను సందియములు శ్రీ క్షీణములగు నా
 మీఁద సకల కర్కంబులు;
 సాదరమున విన రమేశ శ్రీ సప్తాహకథన్.

43

క. హరిగాధా తీర్థంబై
 పరగిన చిత్తమున ఘోరభవపంకం బె
 తైరగున నంటదు; మోక్షము
 తిరపడు నద్దాన ననిరి శ్రీ తెలిసిన పెద్దల్.

44

—♦ గోకర్ణ సప్తాహమున విష్ణుభక్తులు దుంధుకారిని
 దివ్యవిమానమునఁ గొంపోవుట. ♦—

మ. అనుచుండఁ విమలప్రకాశవలయ శ్రీ వ్యాలోలమై దేవతా
 జననమృగమునై విమాన మొకఁ డాశ్చర్యము వినుదంబుగఁ
 గనిపించెఁ; గని దుంధుకారియు విమానంబెక్కె, గోకర్ణఁ డి
 ట్లనియె శ్రీహరి దాసులంగని యమంతదాశ్చర్య పర్యాప్తిచేఁ.

శా. “శ్రోత్ర త్ నిర్భము లెందఱో కలుగ నిశ్చయ్య దుంధులీసూనుడే
 సీతుండయ్యెడు మమ్ముమాని యెదియేని గారణంబున్న సం
 ప్రీతి డెల్పరయన్నఁ బల్కి రిటుయ్యక్తి విష్ణుదానాగ్రణుల్
 శ్రోతృత్వంబొకడైన నిందు మననారూఢి గడుం భేదమా. 56

మ. ఫలభేదమ్మును దానఁగల్గు; నితఁడుఁ శ్రీ భక్తి నిరూపణ దీ
క్షుల నిన్నాళ్ళును విన్న శ్రీహరికథాకల్యాణ వాక్యేణి, ని
శ్చలబుద్ధి మననంబునఁబ్బె గనె నీరసారూప్యము మానిహృ
జ్జలజావాన కృపాకటాక్ష మిటు లీశచాయఁ బ్రవర్తిల్లెడిఁ. 47

చ. నిలుకడలేనిజ్ఞానమును, శ్రీ సీమములేనిశ్శుభంబు, సంశయా
కులమగు మంత్రనిష్ఠ, మదికూడికలేనిజపంబు, విష్ణుభ
క్తులకడమీనిచోటు, శుచిరగూడనిదాన, మహాత్మయుక్తిమై
పాలించెడుశ్రీధర్మ, మశ్శుతనిరబొందినదానము, వ్యర్థముల్ గదా.

క. గురువాక్యంబుల గురియిడి
తిరమగుమతి కథనుజేర్చి శ్రీ దీనతదోషఁ,
జరిమి మనోదోషంబుల;
హరిగాఢఁ విన్నఫలము శ్రీ నప్పడ కలుగుఁ. 49

క. ఈ కథ మరొక్కపరి విన
వై కుంతంబాదవుఁ, జదువ శ్రీ వనజాక్షుఁడు గో
లోకము నీ కొనఁగెడునని,
వై కుంతనివాసు లాత్మరపదవికి జనఁగాఁ. 50

వ. గోకర్ణుఁడు. 51

ఉ. శ్రావణమాసమందపుడు శ్రీ సప్తదినంబుల శ్రీరమేశ గా
ధా వితతిఁవినం జదివె శ్రీ దత్తరతం వినుచుండి రెల్ల రా
త్రోవను దోచె భక్త తత్వితోడను దివ్య విమానమందు ల
క్ష్మీవిభుమోహనాకృతి విశచిత్రముగాఁ గనుపట్టె నంతటన్. 52

తోడక పృత్యములు (తామరసములు)

జయ జయ మంగళ శ చారుతరాంగా !
 జయ కరుణారస శ సార తరంగా !
 జయ మునిమానస శ సారస భృంగా !
 జయ సకలాఘ విశ్చార విభంగా !

53

జయ విమలాగమ శ సార ! మురారీ !
 జయ కమలా స్తన శ శైలవిహారీ !
 జయ సుజనాభయ శ సాధక ! శౌరీ !
 జయ మునిశాత్రవ శ సంఘ పిదారీ !

54

జయ మధురాపుర శ సాధ వినోదా !
 జయ మురళీరవ శ సంగత మోదా !
 జయ జయ సంహృత శ సంస్మృతి ఘోదా
 జయ జయ పాలిత శ సన్నని వాదా !

55

జయ జయ ఖండిత శ శంకర చాపా !
 జయ జయ దండిత శ శాత్రవ భూపా !
 జయ జయ పండిత శ సన్నత రూపా !
 జయ జయ మండిత శ చారు కలాపా !

56

మ. జయ గోవింద! ముకుంద! భక్తవరదా శ సర్వజ్ఞ! సర్వేశ్వరా!
 జయ కల్యాణగుణప్రియాభరణ! సంసారాబ్ధి నిస్తారణ!
 జయ శిష్టావన దీక్ష! శిక్షిత విపరతా! పక్షి రాడ్వాహనా!
 జయ రాధారమణీ మన స్మరసిజాంఠచచ్ఛంచరీకా! హరీ! 57

చ. జయ జయ వేదశాస్త్ర సువిహారణ ఘోలన! భక్తపాలనా!
 జయ జయ, శ్రీ రమారమణ! శ చారు కళాకలనైక కారణా!
 జయ జయ గోపికా జన వశంకర! శంకర' శంకరార్చితా!
 జయ జయ! కృష్ణ! కృష్ణ! జయ! శ జన్మశతార్జిత పుణ్యలక్ష్మీ తా!

మ. అని మ్రోసెన్ జయనాదముల్ దెసల;నరయ్యబైయతాత్ముండు న
 ల్లన బూరించె నఘోషు నిర్మథన లీరలాగణ్యమున్, భక్తపా
 లన సౌజన్యము, సంపత్తి జ్వలన కీరలాజాల పర్జన్యమున్,
 మునిసన్మాన్య,మనస్యసామ్యమహిమంబున్, బాంచజన్యం బొగిన్.

వ. అట్లు పూరించి; కరుణారసతరంగితాంతరంగుండై చెంగునం
 దరిసి, 60

శా. గోకర్ణు హరి కౌగిలింప; నతఁడన్ శ గోవింద సారూప్య సు
 శ్రీకుండయ్యెను; శ్రోతలు హరి సమాశ్లేషమునన్ జొక్కి;లో
 కైకారాధ్యులు పీతవాససులు సుశ్యాముల్ రథాంగాదినా
 నాకలోష్ఠ్విజ్జ్వల దివ్యవేషధరు లాశత్కారాములై రందరున్. 61

క. గోకర్ణ కృప, ముకుంద క

ధాకర్ణనమునను గులము శ లల్పము లనకే

చేగొని విమానముల హరి

లోకమున కరిగి రూర్షిలోఁ గల జీవుల్.

62

మ. హరి గోకర్ణనితోడ గోపన గ్రమ్మంబైన గోలోకమున్

దరియన్ బోయెను, దత్త-ధాశ్రవణ నాంధ్రద్రోహీతులై భక్తులం

దరు వెంటాడిరి రాముతోఁ జనునయోధావీరులఁడెడన్

దరియన్ వచ్చునె సోమ సూర్య సుర సిద్ధశ్రేణి కే నీ గతుల్.

క. ఒక మాటైనను గోక

ర్ణకథాక్షర మెనయ గర్భనరక మ్రొడమా

నిక సప్త దిన కథాయ

జ్ఞ కలాపంబు మహిమంబు శ శక్యమె పొగడన్.

64

ఉ. ఆకులు, నీరు, గాలి దివి; శ యగ్ని సెగన్ దలక్రిందుగాఁ దపం

జేకట యోగవృత్తిఁ జరియించి కృశించి శరీర మస్థిమా

త్రాకలితంబునైన; గమరలాక్ష కథాధ్వరసప్తరాత్రీ దీ

క్షా కమనీయ సంపదను శ గల్గు గతుల్ సమకూడనేర్చునే ? 65

మ. ఇతిహాసం బిది చిత్రకూటమున మురన్నే కాగితన్ విన్న స

త్కృతిశాండిల్యమునిప్రవేశుఁడునుబొం దె బ్రహ్మతాదాత్మ్యమున్;

బితరుల్ దృప్తిపహింతు శ్రాద్ధముల దీర్చిన్ బాడినవిన్న ను

ద్గత పాపప్రచయంబడంగు, నొదవున్ శ గై వల్యసామ్రాజ్యమున్.

వ. అని సూతుఁడు దెల్పిన నమ్మునవరు లా మోది కథావిధానం
బాసతీగఁ జే యని యడుగుటయు; 67

చ. గుహ శబరీ జటాయు కపిరకుంజరవార్ధి విభీషణాది స
న్నిహిత కృపాకటాక్ష ! రణరనిర్జిత నిర్జరవైరిపక్ష ! భూ
దుహితృహృదంతర ప్రాణయశదుగ్ధపయోధి తరంగమాలికా
విహృతి చణ ! తుణతుణనశవీభవదద్భుతకీర్తి భూషణా ! 68

క. కరుణారస వరుణాలయ !
శరణాగత శత్రుమిత్ర శ సంతక్షణ ! సం
సరణార్థి తరణ ! సుగుణా
భరణా ! సురచారణాది శ వందిత చరణా ! 69

కవిరాజవిరాజితము.

అఘహర ! గాధిసుతాధ్వర విఘ్నహర ! శితలోకమహాత్మలదా !
మఘవదరిప్రవిశమర్దన దుర్దమ ! శ మారుతిసేవిత శ మంజుపదా !
సుఘటిత విక్రమ ! శ సూన్మతవాక్య ! విశిష్ట యశస్థిర ! శ సూరివరా !
రఘువర ! సత్కవిరాజ విరాజితరమ్యకథానక ! శ రామవిభూ ! 70

గద్య. ఇది శ్రీరామచంద్ర కరుణాకటాక్షవీక్షా సమాసాదిత
కవితాకళాంచిత శ్రీవేంకటసుబ్రహ్మణ్యచీక్షిత ప్రణీతంబైన
భాగవత మాహాత్మ్య మను ప్రబంధమునఁ

—: బంచమాశ్వాసము :—

శ్రీ

భాగవతమాహాత్మ్యము

షష్ఠాశ్వాసము

దశరథతనయ ! వశి

ష్ఠాది బ్రహ్మార్షి సుత మశహాద్భుతలీలా

మోదా! మోదావహమ

ర్యాదా! కోదండరామ ! శ్రీ రఘుకులసోమా ! 1

వ. అవధరింపుము సూతుండు శౌనకాది మహర్షుల కిట్లనియె, సంత
సనకాదులు నారదునితో నిట్లనిరి. 2

తే. గీ. అభినుతింతుము వినుము సశ్రవ్తాహమఖి వి

ధానము; ధనంబు బలగంబు శ్రీ పూని నడుప

నొప్పుఁ దొలుదొల్త దైవజ్ఞు శ్రీ నొకముహూర్త

మడిగి, కొనసగఁ బెండ్లికొనంతధనము. 3

తే. గీ. వరుస నాపాథ సభముల శ్రీ భాద్రమందు

నాశ్వయుజమునఁ గార్తికశ్రమందు మార్గ

శీర్షమున దుష్టయోగముల్ శ్రీ సేరకుండ

మొదలిడి వినంగ శుకగాథ శ్రీ మోక్షమిచ్చు. 4

క. ఎయ్యై మాసములన్ విధు;

తెయ్యవి తినరాని వనియెననివి విడువనగున్

నెయ్యమునఁ గార్య దక్షుల

నయ్యైవారల సహాయ శ్రమర్థింపనగున్.

5

ప. (వైత్రీమునఁ జిత్రాన్నిమును, వైశాఖమున గుమ్మడి, కరివేమును, జ్యేష్ఠమునఁ బానమును మోదకమును, నాషాఢమున నులవలును, శ్రావణమున నాకుఁ గూరలును, భాద్రపదమునఁ బెరుగును, నాశ్వయుజమునఁ ఝీరమును, గార్తికమున ద్విదశములును, మార్గశీర్షమునఁ గందంబును, పుష్యమునగాజరయు, నీరుల్లియును, మాఘమున రక్తమూలములును త్యాజ్యంబులు.) మఱియు; 6

మ. సకుటుంబంబుగ రండు శ్రీహరికథా శ్రవణహనందర్శనోత్సుకులై మీరును మీరు మీరనుచుఁ దోడ్పడి దూరదూరస్థులైన కథాసక్తుల విష్ణుకీర్తనులనున్ శ్రావించి, శ్రీ శూద్ర బాలక వర్గంబునకేని తేటపడు లీలలఁ దెల్పనొనీకథన్. 7

ఉ. శ్రీహరిభక్తులార ! దయశసేయుఁడు భక్తసమాజ మిందు సప్తహవిధిన్ రమాధిపు కథామృతపూరము పంచిపెట్టు నవ్యాహతిఁ గోల్లనచ్చునది శ్రీ బాంధవ పుత్ర కళత్ర మిత్ర సన్నాహముతో; నలభ్యము ఘనంబగు నీక్షణ మేక్షణమునన్. 8

తే. గీ. అనుచు శుభలేఖములు వ్రాసి శ యనుపవలయు
దేశదేశంబులకు; శ్రీరశమేశ భక్తి
నరులు శ్రీకృష్ణ కీర్తనారదులు యతులు
దూర దూరంబులందుండి శ చేరుకొనఁగ.

9

కం. వినువారు గూరుచుండుట

కనునైన విశాలరంగ శ మది తీర్థంబో
వనమో, గృహమో, తగు శో
ధన మార్జన లేపనములఁ శ దనరిన-వోట.

10

వ. ఏర్పాటుచేసి,

11

మ. కదలీమండిత మండపంబున నలంకారంబు గావించి, శీర్షి
ప్రదమా కేతనమెత్తి, పుష్పఫల పర్యక్షేణులఁ గూర్చి య
య్యదనఁ జాందిని దీర్చి, మెట్లబడి నగ్నయ్యెలోకముల్ సేర్చి; యై
దు దినాల్కుం దుచితాసనంబు లిడనఁ శ దోతెంచుభక్తాభికి.

12

తే. గీ. విపులఁ బ్రహ్లాదభూతులఁ శ బిలిచి యగ్ర
పీఠ మిడి పూజసేసి; యా శ వెనుక చదువు
వారు వినువారు తూరుపు శ పడమరలను
నొండొరుల కభిముఖముగా శ నుండవలయు.

13

క. వినిపించు విప్ర మహితా

సనమున నాసీనుఁజేసి శ సముచితకాలం
బును దేశము తరతమతయుఁ

గని, వచ్చినవారి పూజ శ గావింపనగు.

14

తే. గీ. విష్ణుభక్తుండు విప్రుండు శ వేదశాస్త్ర
నిరతుండు విరాగి దృష్టాంతరనిపుణమతియు
ధీరుండున్ నిస్పృహుండు నాశచారపరుండు
నైన పుణ్యుండు వక్తగా శ నమరవలయు.

15

(వ. మఱియు వక్తియగు నాతఁడు; కథను విస్తరింపను గుదియింపను
సమర్థుండును, కథాదరుండును; ప్రస్తావనాకుశలుండును, సత్యవచ
నుండును, సందేహవినివారకుండును, సకలశాస్త్రకుశలుండును,
నవాంతరాఖ్యానోపాఖ్యాన విశేషవివేచనక్షముండును, నవ్యంగ్య
వచనుండును, జనరంజకుండును, సభాజేతయు, నహంకారాది వర్జి
తుండును, ధార్మికుండును, సంతానవంతుండునై యుండవలయు.)

ఉ. పండితులై విభిన్నమతశ్చర్యనఁ జిందులుద్రొక్కు మూర్ఖపా
పండ వితండ వాదులను శ *స్త్రిణుల నాపాలిమేరకేని రా
కుండ నొనర్పఁగా వలయు శ నూర్జితమా శుకశాస్త్ర సత్కథా
ఖండ రసాబ్ధిపాంగి తొలిశ్శుభ్రము దాకఁగఁ బూనువేళలన్. 17

చ. తెలిసినవాఁడు సందియము శ తీరిచి లోకము బోధనేయగా
సలయనివాఁడు వక్తకు సహాయతఁ బార్శ్వమునం జరింపగా
వలయును; వక్తయున్ దొలిదిశనంబు వ్రతాప్తికి దీక్షఁబూని, ని
చ్చలు నరుణోదయంబునకు శ శౌచవిధుల్ బొనరింపగానగున్.

* స్త్రిణులు - స్త్రీవ్యాపాహితులు. స్త్రీణాః - స్త్రీ సంబంధినః.
స్త్రీ శు సక్త ఇత్యర్థః. అనివ్యాఖ్య.

ఉ. సందేశపంబు కృష్ణముగ నల్పిన దోసమురాదు; విఘ్నముల్
పొందకయుండ విఘ్నపతి న మ్రొక్కి, పితృప్రకరంబు గొల్చి, శు
ద్ధిం దగు పాచితంబులను న దీరిచి మంత్రనియుక్తి మండలం
బందున విష్ణు గొల్చి మత్రియంజలిసేసి పృథక్క్షిణంబులన్. 19

విష్ణు ధ్యానము

పీ. నీలమేఘ శరీరు న నీరజదళనేత్రు
లలిత సువర్ణ చేరలంబువాని
నవరత్నఘటిత సుందర కిరీటమువాని
తతభుజాకలితాంగదములవాని
జలజాత వరశంఖచక్ర కామోదకీ
సమలంకృత కరాంబురజముల వాని
కౌస్తుభవనమాలికారత్న ఘటిత ము
క్తాహర రుచిరవక్షుంబువాని

తే. గీ. మకరకుండల మండిత న మధురహాస
చంద్రికాసార సుమధురాశ్రయంబువాని
పంకజావాసు విద్యుత్ప్రభావిభాసు
సుదయ భానువిలాసు నైశ్చమృదిభజింతు.

20

శ్లో. “కృష్ణం భాస్వత్కిరీటాంగదవలయ కలాకల్పహారోదరాంఘ్రిమ్
శ్రోత్రోభూతస్వవక్షోమణిముకర మహాకుండలామండి తాస్యమ్
హస్తోద్యచ్ఛంఖ చక్రాంబుజగదమమలం పీతకౌశేయవాసమ్
విద్యుద్భాసం సముద్యద్దినకరసదృశం పద్మసంస్థం భజామి”. 21

ప. అని పుండరీకాక్షుని దివ్యమంగళాకారంబును ననుసంధించి నుతిం
చుచు. 22

క. కరుణాభరణా! భవ సా
గరమందు మునింగి మోహగతులంబడి వే
దిరుగాడు సన్నుఁ దేల్పుము
పరమేశ్వర! భక్తలోక శ్రీ బాంధవ! కృష్ణా! 23

క. అని పొగడి భాగవతమున్
గని ప్రీతిన్ ధూపదీప శ్రీ నైవేద్యాద్య
ర్చన లిడి శ్రీ ఫలముంగొని
వినుతింపన్ వలయు నిట్లు శ్రీ విష్ణుఁ జిష్ణుఁ. 24

కృష్ణస్తుతి.

శా. శ్రీమద్భాగవతంబు నీవ యని యశర్చింతున్ రమేశా! పరం
ధామా! సంస్మృతివార్ధి దాటుటకునై శ్రీదాసుండనై; విఘ్న మిం
దే మాత్రంబు పొసంగనీక దయ నీ శ్రీ వీకోర్కె చెల్లింపు శ్రీ
రామానందతపఃఫల ప్రచురసారాశరామ రమ్యాకృతీ! 25

వ. అనియిట్లు నుతియించి యిక్కఁగావత్తయగు వారిం గని. 26

చ. సురుచిర వస్త్రభూషణ వశసుప్రకరంబులఁ గాన్క పెట్టి, ని
బ్బరమగు భక్తిఁ దచ్చరణ శ పంకజముల్ నుదురంట మ్రొక్కి, శ్రీ
హరికరుణాకటాక్షముల శ నబ్బిన భాగ్యము దామటంచుని
క్కరణి నుతింపఁగానగు నశఖండరసస్ఫురణాభిరామతన్. 27

పౌ రా ణి క స్తు తి .

శా. శ్రీమద్భాగవతావతంస! విదితాశ్చేషాగమ! జ్ఞాన ము
దామూలజ్ఞ! శుకస్వరూప! పరమోదారా! రమానాథ గా
ధామాధుర్య వివేక సారచతురా! శత త్వజ్జనూడామణీ!
కామాద్యంతరరిప్రభేదనరతీ! శ కల్యాణ వాక్యోన్నతీ! 28

తే. గీ. అనినుతించుచు హరిరూపశ్రమైనవాని
నొడలెఱుంగక హరికథల్ శనఁడువువాని
సప్తదినములఁ దనశక్తిసరణిఁబూజ
సలుపఁదగుఁ బంచభక్త్యాన్నశముల నొసంగి. 29

తే. గీ. అంబుజోదరు దివ్యకశల్యాణగాధ
వినుచు వేళల విఘ్నమ్ము శ లొనరకుండ
వరణ లీ నగు ద్విజులై దుశగురకు నందు
ద్వాదశాక్షిర మంత్ర జపంబు సలుప. 30

మ. హరిగాధారతులైన బ్రాహ్మణులఁ దానర్పించి సంకీర్తన
త్వర నేతెంచిన భక్తులంగొలిచి, విశ్రాంతత్రాదారాసుతో
ద్ధుర సంపన్న గృహాభిమానమెదలోఁ శ దూలించి యేకాగ్రతా
స్ఫురణన్ శ్రీశుచరిత్ర విన్ననతఁ డొకప్పున్ దత్ఫలాసంగియై. 31

(వ. మఱియును శ్రోతయగునాతఁడు, పౌరాణికునెడ భక్తి కలవాఁడును, నగర్వితుఁడును, నచంచలమతియు, ధీరుఁడును, బ్రశ్నజ్ఞుఁడును, బహుశ్రుతుఁడును, ననలసుఁడును, నిద్రాదూరుఁడును, బుద్ధిసంపన్నుఁడును, దాతయు, నన్యకథావిముఖుఁడును, శుచియును, దంభరహితుఁడును, గావలయునని పెద్దలు తెలుపుదురు)

వ. తదనంతరంబు.

౩౩

చ. రవియుదయించినంతఁ బ్రహరతిత్రితయంబుఁ దదర్థమున్ గథాప్రవచనముం బొనర్పనగు న భక్తి గభీరవచః ప్రసక్తిచే; నవలవిరామమున్ దగు దిశ్నార్థమునన్ ఘటికాద్వయంబు; మాధవునపుడెల్లభక్తులు మురదమ్మున నన్నుతి సేయగా నగున్. ౩4

చ. సరసములైన భావములు న జాలొన, శాంతముగన్ మనోహరస్ఫురణముదోప, నచ్చెరువు న పుట్టంగ, నర్థము తేటతెల్లమై పరగంగ, నక్షరమ్ములును న పల్కులున్నప్రపడన్ ద్విజాదులందరకు శుకోక్తులన్ వినుచునధన్యుఁడు వ్యాస సమానుఁ డి ధర్మన్.

(*వ. మఱియును సప్తాహ కథాప్రవచన క్రమమునఁ గొంఠాక విశేషంబు పురాణాంతరంబులఁ జూపట్టెడు నదెట్టలనినఁ; బ్రథమ

* ఇందులకుఁ బఠాంతరము గలదు.

ప్రథమదివసంబున, హిరణ్యాక్షవధయును, ద్వితీయంబున భరతచరిత్రయును, తృతీయమున సుమద్రీమధనుమును, గూర్మావతారప్రాదుర్భావఘట్టంబును, జతుర్థంబున, దశమస్కంధమున కృష్ణావతారఘట్టంబును, బంచమంబున రుక్మిణీకల్యాణమును, షష్ఠంబున నుద్ధవసంవాదమును, సప్తదివసంబున నవశిష్టకథాభాగంబును బూర్తిచేయవలయును.

దివసంబున, వరాహావతారచరిత్రంబును, ద్వితీయంబున భరత
చరిత్రంబును, తృతీయమున నృసింహావతారావిర్భావ ఘట్టం
బును, చతుర్థంబున వంశ వర్ణనమును, పంచమమున గురులీలా
వృత్తంబును, షష్ఠంబున లీలాసమాప్తియు, సప్తమంబున శుక
పూజా విశేషంబును వినిపింపవలయును.) 36

వ. ఇళ నప్తాహవృత్తమున భక్త్యాభక్త్య విచారంబెఱిగింతు మదెల్ల
నిన. 37

సీ. కర్ణేంద్రియ జయంబు శ గలుగ లఘ్వాహార
నియమంబు వాటింప శ నెగడు సుఖము;
పాలు, నేయియు నవ్యరఫలము హవిష్యంబు
నేక భుక్తమ్మును శ నిచ్చు ముదము;
బలమున్న నుపవాసముల సప్త రాత్రీంబు
హరిగాథవినుట శ్రేయస్కరంబు
కాక యాకలిని జీరకాకు వొందెడు కంటె
దినియైన వినుట సకన్యనిమతంబు

తే. గీ. చిత్త మేకాగ్రమై కథన్ శ జేరకున్న
నవల యుపవాసఫల మొకింతైనలేదు;
కథ కనువుఁగాని దదియెల్లగానిదయగు
నైన దానది యగు సాధ్యమయ్యె నేని. 38

(వ. కథావృత్తియగు నాతఁడు; గరిష్ఠాన్నంబును (నూనె బెల్లము
గలిపి వండినది) మనోదూషితంబును, పూర్వదిన పాచితంబును

(వర్జ్యపితంబును) ద్విపాచితమును, సూతకకరాసీతంబునగు నన్నంబును; మత్స్యమాంసమును, మేకపాలును, భూజలసంబంధములగు లవణంబులును, పడియనీరును భక్షింపరాదు. హరికథా తత్పరుండగు నాతఁడు, ములగ (వాకుడు) మెసగఁజనదు; పొట్ల వలన వృద్ధి హానియు, ముల్లంగివలన బలహానియు, మారేడువలన బాపమును, వేపవలన బశుయోనియు, కరివేపవలన మూర్ఖతయు, గంజాయి, యానపల వలన గోమాంసభక్షణ దోషమును *పూతిక వలన బ్రహ్మహత్యాదోషంబును, నీటివంగవలన సంతాననాశనమును, మాంసము వలన దీర్ఘరోగమును గలుగును గావున నివి సప్తాహవృత్తస్థులు భక్షింపరాదని పురాణాంతరంబుల వినంబడు)

39

♦ద్విదళంబులగు ధాన్యంబులును, తేనె, నూనెయు సప్తాహయజ్ఞ పరుల కభిక్ష్యంబులని చెప్పంబడె; వెండియు.

40

తే. గీ. వినుమునారద! సప్తాహశ్రవిధిని; దీని

విష్ణు దీక్షావిహీనులు శ్ర విసగఁడగురు;

బ్రహ్మచర్య వ్రతాప్తియుఁ శ్ర బత్రిభుక్తి

నెగడుతఁ గథావసానాన శ్ర నియమభుక్తి.

41

*పూతిక నెమిలడుగుచెట్టు. కొమ్మన గొట్టెపిండిచెట్టు అనికొందరు.

♦ద్విదళములు, (పప్పుదినుసులు) మినుములు; పెసలు, చిఱుసెనగలు, సెనగలు, ఉలవలు, ఆనుములు, ఆలసందెలు, కందులు.

“శిలాయాం భిద్యమానస్య ద్విదళం జాయతేయది

తదేవ ద్విదళంధాన్యం పౌతాచాచ వివర్జయేత్”.

తే. గీ. వేదముల విష్ణుభక్తుల శ్ర విప్రవరుల
గురుల గోవులనుక్ ప్రతాచరణరతుల
వనితలను రాజులను బెద్దరవారి దూర
నలవ దీశ్వర సత్కథావ్రత పరుసకు.

42

మ. పలుకరాదు రజస్వలాంత్యకులజ శ్ర వ్యాత్మశితో, వేదబా
హ్యులతో, మైచ్చులతో, ద్విజప్రతిభటరహ్యహంబుతో; దీక్షుల
వలయున్ సత్యము శౌచమార్జవ కృపారనమ్రత్యముల్ మాన మె
వ్వలనన్ మాధవ సత్కథావ్రతవిధిరవ్యాసంగికిన్ నిచ్చలున్.

43

క. నిరుపేద, క్షయి, యభాగ్యుడు
దురితము గలవాఁ డపత్యదూరుఁడు రోగా
తురుఁడున్ మోక్షాదరుఁడు
హరిచరితము విని తరింపరనగుదురు ధరణి.

44

*క. కలుగనిది, కలిగిలేనిది,
కలిగియు నొక కాను పెడము శ్ర కలిగిన, దొకటి
గలిగిచెడినయదియు, రజ
స్వలకానిది, పడఁతి వినఁగ శ్ర సరి శుకగాథ.

45

*“శ్లో॥ అప్రప్నోత కాకవంధ్యాచ వంధ్యా యాచమృతార్భకా”
సృవద్గర్భాచయానారీ తయా శ్రావ్యాప్రయత్నతః” అనిమూలము.

క. వీరలకు యథావిధి నం

భోరుహలోచనుని చరిత్రమును వినిపింపన్

కేరుఫలం బక్షయ్య మ

పారమ్మది కోటియజ్ఞ శ ఫలదము వింశే.

46

క. మఱి కృష్ణాష్టమి వ్రత విధి

యొలువడి నుద్యాపనంపు శ టుత్సవముతుదన్

నెఱపందగు ఫలకాంక్షులు

తఱిఁ గృపణులు గాక మోక్షతత్పరులగుచున్.

47

చ. ఇటు సప్తహము పూర్తియై వినెడు వారీగ్రంథమున్ వక్త నం

తటఁ దామున్ గయిసేసి నవ్యతులసీరదామంబులన్ సర్వ ది

క్రటముల్ మ్రోయమ్మదంగతాళ జయ శంఖభాస్వానమోంకారసం.

ఘటనన్ గూర్పగ భక్తి తత్పరత నాశకంజాక్షుఁగీర్తించుచున్. 48

చ. అడిగిన విత్తమున్ సురుచిరాన్నము విపుల కర్ణికోటిక

ట్లిడి, మరునాడు గీతఁజెరియించుత శోతవిరక్తఁడేని; యా

తఁడు గృహియైన హోమము యథావిధిసేయుతఁ గర్మశాంతిచో

వృడరఁదిలాన్నముల్ మధువునాజ్యము పాయసముల్ హవిస్సుగన్.

◆ టే.గీ. దశమమునఁగల్గు స్లోకముల్ శ దాసఁగూర్చి
యేని, గాకున్న గాయత్రి శ యేనిఁగూర్చి
హవన మొనరింపవలయు గాయత్రిహవ
మగుటచే భాగవతము త్రత్యార్థమరసి.

48

ఉ. హోమము సేయలేనియెడఁగఁగోమపదార్థము దాసమిచ్చినన్
గామిత సిద్ధియకా; శుభము శ గల్గును; విష్ణుసహస్రనామముల్
సేమమునన్ బరింపమఱి నెక్కింను దోసము లంతరించు; నిం
కేమననా సమగ్రిఫలశమేర్పడుఁ దద్రవ్యపూర్తిగల్గినన్.

49

◆ భాగవతమున దశమస్కంధమున 'బ్రహ్మస్తుతి' స్లోకములను గూర్చి
కొని పూర్వార్థ హోమమును, శ్రుతిగీతలను గూర్చుకొని యుత్తరార్థ హోమమును
జేయవలయును. పృత్యధ్యాయ సమాప్తియందును మంత్రాప్తకమును జపింప
వలయును.

శ్లో. బ్రహ్మస్తుతిం సమచ్ఛార్య పూర్వార్థహవనం చరేత్
వేదస్తుతిం పఠిత్వాథా ప్యుత్తరార్థాహుతిం చరేత్
పృత్యధ్యాయం సమాప్తాచ మంత్రాప్తక ముదీరయేత్.

† హోమపదార్థములు, పాలు, వెరుగు, యవల సాగము, నెయ్యి, ఆన్నము,
బియ్యము, సోమము, మాంసము, నూనె, నీళ్ళు. ఇవి హోమ్యములు, అని ఆశ్వ
లాయన భాష్యము. మాంసము కలియందు వర్జ్యము - దానిస్థానమున ఉప్పు -
పాలును గలిపికొని, గేదెపాలు మినుములు గలిపికొని హోమము చేయవలయు
ననిశాస్త్రము.

కం. పదియిద్దరు బ్రాహ్మణులకు
మునమున మధుపాయసముల శ్ర భోజనమిడి, స
స్తదిన వ్రతపూర్ణతకై
మొదవును స్వర్గంబు నొసంగఁ శ్ర బోలున్ గృతికే. 50

సీ. కలిమిగల్గిన మూడు శ్ర పలముల మితిగల్గు
స్వర్గంబు సింగంపుఁ శ్ర బ్రతిమనేసి,
సౌక్ష్మిందనాంబర శ్ర స్వర్ణభూషాశ్రేణి
నలించి దక్షిణ శ్ర లండు నిలిపి,
లలితతరాక్షరాశ్రలంకృతంబై నట్టి
భాగవతంబు నాశ్రప్రతిమ నునిచి,
యావాహనాదుల శ్ర సర్పించి నియతాత్ముఁ
డైన యాచార్యున శ్ర కడియొసంగ

తే. గీ. వలయు ధీమంతుఁడదియు; పాశపములదొలఁచు
భాగవత సత్పురాణంబు శ్ర భద్రదంబు
ధర్మకామార్థ మోక్ష సాధనము ధనము
ధనము లింకేల కర్మబంధనములేల ? 51

మ. అని యమ్మానికుమారు లచ్యుతకథా శ్ర వ్యాస క్తిమై సర్వ భూ
తనికాయంబునకున్ ముదంబునిడి; రంభతన్ భక్తియుష్పొంగుచున్
దనయుల్ దానును యశావనంబును మహాశనందంబు సౌందర్యమున్
గని ప్రేమైకరసాకృతిన్ బొలిచె భరత్తశ్రేణి జేవెట్టఁగన్. 52

మ. సురమానీందుగ్రిడు ధన్యుడై తిననుచున్ శ సాంపారనానంద ని
ర్భరతక్ మై పులకింప గద్గదిక దోషక్ బల్కెగేల్లోడ్చి “స
త్కరుణామూర్తులుమీయనుగ్రహమునన్ శగంజాక్షు చారిత్రముల్
వరుసన్ వింటి, ముకుందుగంటి, మఱియీశభక్తున్నతి గాంచితిన్

కం. శ్రీవణంబె సర్వధర్మ

ప్రవరంబని యెఱిగికొంటి శ వైకుంఠం డు

త్సనమొనరించును సులభం

డవుచున్ శ్రీవణప్రసక్తి శ నదృశితక్తిన్”

54

వ. అని యిట్లు నారదుండు వినుతించుచుండ.

55

శుకుండు ప్రత్యక్షమై భాగవతమును బ్రశంసించుట.

చ. ముసిముసి నవ్వువెన్నెలల శ బోధ సుధారస వార్ధిపాంగఁగన్
మిసమిస లేత జవ్వనము శ మించఁగ, మేని సువర్ణకాంతులున్
దెసదెసఁ గ్రమ్మి, నయ్యెడ ముగ్ధనిప్రవరుండు శుకప్రభుండు కై
వసముగ నాత్మసిద్ధి; కృతి శ పాడుచు నాడుచు వచ్చె జెచ్చెరన్.

ఉ. పచ్చిన దివ్యతేజుగని, శ భక్తవరుల్ సతిసేసి యాసనం
బిచ్చి సవర్యవెట్టిన, ముగ్ధనీందుగ్రిడు నారదుండున్ ముదంబుపెం
పచ్చుపడంగఁ బూజలిడె; శ నమ్మునిచంద్రుండు సంతభక్తిసం
పచ్చుటులంబులౌ నుడుల శ భాగవతంబు నుతించె నివ్విధిన్.

చ. నిగమకలాప కల్పతరు శ నిర్గళితంబు, శుకాస్య నిస్సృతం
బగుఫలమండు భాగవత; శ మందమృత ద్వివవాహినీతతుల్
జగతిఁ జరించు; నైకవ్యఫల శ సాధన కయ్యది కోలుఁడయ్య తృ
ప్తిగ రసికావతంసులగు శ ధీరులు బ్రహ్మపదంబు జేరగన్. 58

చ. కలుషములేని ధర్మ మిటఁ శ గల్గు; నమత్సరులై న వారి కిం
దలఘు దురంత తాపచరిహరక వాస్తవ వస్తుభోధయున్
గలుగు; శుకోక్త భాగవత శ కల్పనమాశ్రయ లీక్షణంబులో
నిలుపుదు రీశ్వరుం గదల శ నీక యిఁ కెయ్యదియింత కొప్పెడిన్.

తే. గీ. పరమ హంసైక సేవ్యంబు శ భక్తధనము
సత్యమేక మఖండ విశ్వానమయము
భక్తిభోధ విరాగ సంప్రత్యదంబు
శ్రీశుచరితంబు నైష్కర్మ్యసిద్ధిదంబు.

60

శా. కైలాసంబును సత్యలోకమును స్వర్గంబెల్ల నైకుంతమున్
గాలింపన్ లభియింప దియ్యమృత మే శ కాలంబునం దెట్టి పు
ణ్యాలంకారుల సేవనోకలుగు భాగ్యం; బిద్ధి సిద్ధించుచో
నాలస్యంబొక యింతయేనిఁ గొన కాశ్వాసయంబునం గ్రోలుఁడీ.

వ. అని యిట్లు పలుకుచున్నంత.

62

మ. బలిప్రహ్లాదుండు నుద్ధవుండు నరుండున్ శ భక్తాళియుందోడరా
జలజాక్షుండు నటించెముందట మహాశ్చర్యమ్ముగాఁ బూజలన్
సలిపెన్ దేవమునిండుఁ డంతసభలో, శ సాధూత్తముల్ హర్షసం
కలనన్ గీర్తనసేసి రచ్యుతకథా శ కల్యాణగీతంబులన్. 63

క. భవుడు భవానియుఁ గమలో

ద్భవుడుం బ్రత్యక్షమైరి శ తత్సభను మనో

భవ జనక దివ్యగాఢో

త్సవ సన్నాహంబుగన నురదారప్రీతిఁ.

64

లయవిభాతి.

వరుస సనకాదిమునిశ్రవరులు జయనాదములు

జరుపసురనైరి సుతుఁడరసి లయ నింపన్,

స్వరనిపుణతల్ మెఱయ శ పరవశత దేవముని

సరసముగ వీణ హరిశచరిత పలికింపన్,

తరళయుతి నుద్భవుడు శ పరపంగను గాంధ్యరుతి

నరుడు కృతిరాగయుత శ సరణి వినిపింపన్,

సురపతి మృదంగగతి శ నెరప శుకమానిహరి

పరత మృదుభావరస శ భరము వెలయింపన్. 65

లయగాఢి.

అందముగ భక్తియును శ నందనులును దరిసి

సుందరమునౌనటనఁ శ గ్రందు కొనియాడన్,

విందయిన గానముల శ డెందము లమందగతి

నందసుతు నందె నిలుకొంది తనివొందన్,

సందియము వీడి మునిశ్రబృందములు ! మీమనసు

నం దవులు కోర్కె లడుగందగు నటంచున్

నందడి యొనర్చగ ముగకుందుఁగని యిట్లనిరి

వందనము లిడి జనము శ లందరనువొందన్. 66

శా. శ్రీసప్తాహమహోత్సవమ్ముల నినున్ శ జింతించుచున్ బాడుచున్
 నీసేవారతిఁబొల్పు భక్తతతికిన్ శ నిక్కంపుఁబ్రొపై శుభ
 శ్రీసంధిపు మిఁకేమిగావలయు తంద్రదీ! మాధవా! యన్న నౌ
 వౌనర్వంబటులౌ నటంచుఁ జనెనశ్రయ్యబ్రాహ్మణుడప్పట్టునన్. 67

చ. శుకముఖయోగిపుంగవులఁ శ జూచినమస్కృతిసేసె నారదుం;
 డకలుపవర్తనన్ హరికథామృత మానిరి భక్తులెల్ల, రా
 శుకముని భక్తినిన్ సుతుల్యసాంపుగ నిల్పె స్వకీయశాస్త్రమం
 దిఁక హరిరూపమై పరగు శ నీ కథ సాధుజనైకసేవ్యమై. 68

మ. జ్వరమైపేదరికంపు దుఃఖము దహింశపఁ; మాయ పై శాచిక
 స్ఫురణఁ గన్నులుగప్పి మొత్త; భవమంభోరాశియైమింగ; ని
 బ్బరముదక్కి తపించు లోకులను గాఢపాడఁ శుకవోక్తమా
 హరిగాథాకృతి గర్జనేయు శరణంబై మూడులోకంబులఁ. 69

ప. అని పలికిన శౌనకుండు వెండియు సూతున కిట్లనియె. 70

కం. శుకుఁడెపుడువలికె; మఱి ధే
 నకుమారుండెపుడు సదివ్రెనో; సనకాదుల్
 ప్రకటించి రెపుడు ముని కిది;
 నకలము వివరింపు నాదు శ సందియమువిడఁ. 71

ప. అనిన సూతుం డిట్లనియె.

72

కం. హరి సనినఁ గలినిముప్పది
వఱకేండ్లరుగంగ భాద్రపద శుద్ధమునన్
వర నవమి మొదలుగా భూ
వరునకు శుకమానివినిచె శ భాగవతంబున్. 73

ఆ. వె. మును బరీక్షితుండు శ వినినపిమ్మట రెండు
వందలేండ్లు నిండ శ భాగవతము
వించె ధేనుసుతుండు శ విధియుక్తి నాపాథ
శుద్ధ నవమి నాత్మశుద్ధి కలిమి. 74

కం. సనకాదులంత కలియుగ
మున ముప్పదియేండ్లు గడువ శ మును గార్తిక మం
దున శుద్ధనవమి మొదలుగ
వినిచిరి సురమాని కిది విశ్వేశధురీణా ! 75

కం. అనఘా ! శౌనక ! యడిగితి
వని వినిసిందితిమిదెల్ల శ హరిగాధ రసా
యనమై, భవరోగవినా
శనమై కలి నలరు సాధునంసేవనమై. 76

శా. కైవల్యంబిడుఁ; గశ్మలంబుదొలఁచున్ శ గంజాక్షుమెప్పించు; భ
క్త్యవిహృతినిగూర్చు; శ్రీహరిలనత్ శ గాధాసుధన్ ధీరులై
తామ్రం డాత్మహితార్థశోధకత, లుక్కుపార్థనాసక్తి నే
లా వేగింతు రమూల్యకాలము ననిత్యానందతౌభ్యంబునన్. 77

మ. దరియంబోకుము మాధవస్తుతికథా శ తాత్పర్యసమ్ముగ్ధులౌ
నరులన్ గింకర! నీవునేను నొరులన్ శ శాసించుమేగాక; శ్రీ
హరిదాసావళిపై న రాజసములార్హా! చెల్లెబోవంచు; గిం
కరువెంటన్ జెవినూదియూది మరలున్ శ గాలుండుసంత్రస్తుడై.

మ. వృతముల్ యోగసమాధులున్ శ్రుతిచయశ్రవ్యాఖ్యానసిద్ధాంతధీ
చతురత్వంబు ఫలింపఁబోలవిటుపై; శ సప్తాహపాపాద్భుత
కృతుసంబంధి కథారసావభృథ ధారాసిక్తమైగాక యీ
క్షితి నీ దుష్కలికాల కల్మష మహాగ్నిజ్వాల చల్లారునే? 79

తే. గీ. సారమింతయులేని సంసారమునను
విషయ విషసంగతిన్ బుద్ధి శ వికలమైన
దేనిఁ ద్రావుఁడు శుకవచోఽమృతము; సుఖ మొ
సంగునర్థక్షణమ్మునన్ శ సరసులార! 80

తే. గీ. లకటకట! వట్టి యాస నాశయాసపడక
కుత్సితం బూనకెందు సంకోచమెడలి
భాగవతసూక్తిఁ గైవల్య శ భవ్యపద ప
రీక్షగనుడయ్య సాక్షిపరీక్షితుఁడుగ. 81

ఉ. శ్రీశుకమూర్తి చిద్రస సరదిద్వర వీధులఁ దేలి తేలి, యా
శ్రీశుకథాసుధారసము శ చిందెను ముద్దులుగుల్కు పల్కులన్
లేశము సంశయింపక విశ్రలీనులరై యదిగ్రోలి సర్వలో
కేశునితోడ నైక్యము వశహింపుడు సాధుజనావతంసముల్!

చ. వరనిగమాగమాద్భి దఱుశవన్ దఱువన్ గడుగోప్యమా రమా
వరచరితామృతం బఖిల శ భక్తసుధీజన జీవనంబుగా
ధరఁ బదిరెండు భాగముల శ దక్కిను శ్రీశుక వాక్యపద్ధతిఁ;
బరసుఖవాంఛగల్గు జనశర్వము దానిని గోలుఁడాదృతిఁ. 83

శా. ఈగాథఁ హరిదాస సన్నిధిని దా శ నేకాగ్రనిష్ఠావిధిన్
యోగస్ఫూర్తిఁ బఠింపవిన్న శుభముల్ శ యోగించు, నాపైరస
శ్రీగంభీర తరంగ జోలికల్పై శ శ్రేయఃపదావాప్తిమై
నూగన్ నేర్తురు రాజహంసలయి యశత్యుత్సాహులై సాధువుల్.

క. ధైర్య హిమాలయ! వరగాం
భీర్య రసాలయ! యవక్ర శ విక్రమనుత! సాం
దర్య కళాలయ! కలితౌ
దార్య! నతాభయద లీల! శ దశరథబాలా! 85

మాలికాబంధము.

చ. నరవర సారకారణ! గుణప్రణయా! పరవీరదారణా
దర! ధరణీరమా యుత! నశత శ్రిత మానవ భావనావశం
కరచరణారవింద! కవిశకల్పక! మానసవాస! వాసనా
జ్వరహర వీరరాఘవ! శివస్తవనీయ కథాకలాకరా! 86

హంస శ్రేణి

అంసోడంచద్దను శ రభిరామా!
 సంసారోత్తారక శ జయనామా!
 సంసన్నానామునిశ్శసఖేదా!
 హంసశ్రేణీ హృదయ వినోదా!

87

మంగళ మహా శ్రీ

శ్రీరఘుకులాంబుధిశః శీనుమధురాకృతివశీకృత సమస్తమునిభావా!
 చారితరధర్మ సువిశారణవిశారద ! దిశశారచితకీర్తిరుచి సాగా!
 మారుతినమేత! శ్రితమానవశుభంకరరమాహృదయవారిజవిహారా!
 ధీరజనవంద్యనయః దీక్షిత కవిస్తుత కృతిప్రణయ మంగళమహాశ్రీ! 88

గద్య. ఇది శ్రీరామచంద్ర కరుణాకటాక్షవీక్షా సమాసాదిత
 కవితాకళాంచిత శ్రీవెంకటసుబ్రహ్మణ్యదీక్షిత ప్రణీతంబైన
 భాగవత మాహాత్మ్య మను ప్రబంధమున

—: షష్ఠా శ్వాస ము :—

సర్వము సంపూర్ణము.

శ్రీ శ్రీ శ్రీ

స వ ర ణ

పుట.	పంక్తి	తప్ప.	ఒప్పు.
కృతిసమర్పణము	19.	కృతిన్యారత్న	కృతికన్యారత్న
తుది పంక్తిలో		గళారవిలాస	గళావిలాస
29	17.	ఇండెకాఁబోలు బ్రహ్మానందరసమూర్తి	} ఇండెకాఁబోలు నానంద సుందరమూర్తి
61	17,	మత్తేధ గర్భసీము	
69	12.	కళాచాతుర్య	కళాప్రఖ్యాత

క వి క ల్ప ల త .

(తెలుగు వివరణముతో)

దేవేశ్వర మహాకవి సంస్కృతమున వ్రాసెను.
కలము పట్టినవారి కెల్ల కవిత్వము నేర్పు
గొప్పగ్రంథము. గద్య - శ్లేష - యమక -
చిత్రబంధ కవిత్వములు వ్రాయుపద్ధతులు,
వివిధవర్ణనములు, విచిత్ర నమస్యలు, నాని
పురించు ఉపాయములు మొదలగు కవిత్వ
రహస్యము లన్నియు తెలుపును శత్రుచ
ధానులు నివృత్త్యులు పలువురు ముచ్చ
కొన్నారు. రు. 2—4—0

విద్యార్థ కల్లుారి వెంకట సుబ్రహ్మణ్య దీక్షితులు,
మునిసిపల్ హైస్కూలు పండితులు,
గవర్నరుపేట, బెజవాడ.

